

T.C.
İSTANBUL AREL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
GRAFİK TASARIMI ANA SANAT DALI

TÜRKİYE'DE, CUMHURİYET SONRASINDA YAYINLANAN
DERGİLERDE GRAFİK TASARIM UYGULAMALARININ
İNCELENMESİ

Yüksek Lisans Tezi

Bilal Dayan
125110124

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Selahattin Ganiz

İstanbul, 2015

Dış kapak

A

T.C.
İSTANBUL AREL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
GRAFİK TASARIMI ANA SANAT DALI

**TÜRKİYE'DE, CUMHURİYET SONRASINDA YAYINLANAN
DERGİLERDE GRAFİK TASARIM UYGULAMALARININ
İNCELENMESİ**

Yüksek Lisans Tezi

Hazırlayan: **Bilal DAYAN**

İstanbul, 2015

İç kapak

B

KABUL VE ONAY

Bilal Dayan tarafından hazırlanan ‘‘Türkiye’de Cumhuriyet Sonrasında Yayınlanan Dergilerde Grafik Tasarım Uygulamalarının İncelenmesi’’ başlıklı bu çalışma, yapılan Savunma Sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Tezin Türü olarak kabul edilmiştir.

Danışman: Prof. Dr. Selahattin Ganiz

Başkan:

Üye:

Üye:

Üye:

Üye:

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Enstitü Müdürü

Not: Bu tezde kullanılan özgün ve başka kaynaktan yapılan bildirişlerin, çizelge ve şekillerin kaynak gösterilmeden kullanımı, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunundaki hükümlere tabidir.

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Türkiye’de Cumhuriyet Sonrasında Yayınlanan Dergilerde Grafik Tasarım Uygulamalarının İncelenmesi” başlıklı bu çalışmanın, bilimsel ahlak ve geleneklere uygun şekilde tarafımdan yazıldığını, yararlandığım eserlerin tamamının kaynaklarda gösterildiğini ve çalışmanın içinde kullanıldıkları her yerde bunlara atıf yapıldığını belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

Bilal DAYAN

ONAY

Tezimin kağıt ve elektronik kopyalarının İstanbul Arel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

- Tezimin/Raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.
- Tezimin/Raporum sadece İstanbul Arel Üniversitesi yerleşkelerinde erişime açılabilir.
- Tezimin/Raporumun 3 yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin/raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

Bilal DAYAN

İÇİNDEKİLER

	SAYFA
ÖZET	I
ABSTRACT	II
ÖNSÖZ	III
GİRİŞ	13
1.1. Çalışmanın Amacı	13
1.2. Çalışmanın Kapsamı	13
1.3. Çalışmanın Yöntemi	13
1. BÖLÜM / GRAFİK TASARIM NEDİR?	
1.1. Türkiye’de Grafik Tasarım:	15
1.2. Günümüz Masaüstü Yayıncılığında Dergilerin Yeri:	16
1.2.1. Masaüstü Yayıncılıkta Kullanılan Programlar:.....	17
1.2.1.1. Photoshop:	17
1.2.1.2. FreeHand:	17
1.2.1.3. QuarkXpress:	17
1.2.1.4. Adobe Illustrator:	18
1.2.1.5. InDesign:	18
1.3. Reklamcılık ve Sanat:	18
1.4. Baskı Teknikleri:	20
1.4.1. Tipo Baskı Tekniği:	20
1.4.2. Tifdruk Baskı Tekniği:	21
1.4.3. Ofset Baskı Tekniği:	21
1.4.4. Web Ofset(Rotatif Ofset Baskı):	22
2. BÖLÜM / TÜRK DERGİ TASARIMLARININ İZLEDİĞİ BATI DERGİ TASARIMLARINDAKİ TARİHİ GELİŞİM	
2.1. Avrupa’da İlk Dönem Dergi Kapakları Tasarımı:	23
2.2. Sözsüz Poster Kapaklar:	29
2.3. Yazıyla İççe Resimler:	43
2.4. Kapaklarda Yazı Hakimiyeti:	54
3. BÖLÜM / DERGİ YAYINCILIĞI	
3.1. Dergicilik Üzerine Farklı Bir Değerlendirme:	63
3.2. Derginin İçeriği ve Kapsamı Nedir?	63
3.2.1. Türkçe Dergiciliğin Başlangıcı:	65
3.2.1.1. Mecmua-i Fünun:	69
3.2.1.2. Mecmua-i İber-i İntibah:	72
3.2.1.3. Mirat:	75
3.3. Önemli Tarihi Dergilerimiz:	80

3.3.1. Akbaba:	81
3.3.1.1. Yayın hayatı:	82
3.3.1.2. İçeriği:	83
3.3.1.3. Ekibi:	83
3.3.1.4. Konuları:	83
3.3.2. Ayda Bir:	83
3.3.3. Ceride-i Mehakim; Ceride-i Mehakim-i Adliye; Ceride-i Adliye:	84
3.3.4. Darüşşafaka Mecmuası:	87
3.3.4.1. Yazar Kadrosu:	88
3.3.4.2. Yayın Dili:	88
3.3.5. Donanma:	88
3.3.6. Felsefe Mecmuası:	90
3.3.7. İctimaiyat Mecmuası:	92
3.3.8. İstanbul Barosu Mecmuası:	93
3.3.9. Kırkambar:	94
3.3.10. Maarif Mecmuası:	97
3.3.11. Malumat:	99
3.3.12. Mecmua-i Mukarrerat-i Temyiziye:	102
3.3.13. Muahedat Mecmuası:	104
3.3.14. Musavver Malumat-ı Nafia:	105
3.3.15. Osmanlı Ziraat ve Ticaret Mecmuası:	106
3.3.16. Resimli Ay:	107
3.3.17. Resimli Gazete:	108
3.3.18. Tercüman-i Hakikat ve Servet-i Fünun, Fevkalade Nüsha:	109
3.3.19. Ulum-u İktisadiye ve İctimaiye Mecmuası:	110
3.3.20. Vergi ve Arazi Mecmuası:	111
3.4. Sektörel Dergi Örnekleri	
3.4.1. Türkiye’de Sinema Dergilerinin Gelişimi:	112
3.4.2. 1928’den günümüze sinema dergileri:	112
3.4.3 Türkiye’de Otomobil dergiciliğinin gelişimi ve otomobil dergileri:	116
3.4.4. Türkiye’de başlıca Otomobil dergileri:	117
3.4.5. Haber Dergiciliği:	118
3.4.5.1 Türkiye’de Haber Dergileri:	119
3.4.6. Kültür Sanat Dergiciliğinin Ülkemizde Gelişimi: ...	120

4. BÖLÜM / TÜRKİYE’DE DERGİ TASARIM UYGULAMALARINA BAKIŞ

4.1. Cumhuriyet'ten Sonraki Dergilerde	
Sayfa Tasarımına Bakış:	124
4.2. Bilgisayar'dan önce Grafik Tasarım çalışmaları:	125
4.3. Cumhuriyetten günümüze dergilerin tasarım uygulamaları:	126
4.4. Geçmişten Günümüze Grafik Tasarım Uygulama Örnekleri:	128
Örnek-1:	129
Örnek-2:	130
Örnek-3:	131
Örnek-4:	132
Örnek-5:	133
Örnek-6:	134
Örnek-7:	135
Örnek-9:	138
Örnek-10:	139
4.5. Dergi Sayfa Tasarım Biçimleri:	140
4.6. Günümüzde Yayınamakta olan Dergiler:	145
4.6.1. Popüler Dergiler:	145
4.6.2. Sektörel Dergiler:	150
4.6.3. Ayrıca önemli dergi başlıkları:	153
5. BÖLÜM / TÜRKİYE'DE DERGİ TASARIMI EĞİTİMİ	
5.1. Dergi Tasarımının Özellikleri:	157
5.2. "Düzenleme (Kompozisyon):	158
5.3. Dergilerin Yapısal ve İçerik Etkinliği:	159
5.3.1. Dergi Sayfalarının Genel Özellikleri:	161
5.3.2. Dergi Kapağı Tasarlama:	164
6. BÖLÜM / DÜNYA ÇAPINDA YAYIMLANMIŞ BAZI ÖNEMLİ DERGİLER	
6.1. Dazed:	167
6.2. Elle Dergisi:	168
6.3. Grafik:	170
6.4. İ-D dergisi:	172
6.5. National Geographic:	173
6.6. The New Yorker:	175
6.7. The Spectator:	177
6.8. Time:	178
6.9. Twen:	179
6.10. Vogue:	180
7. BÖLÜM / E-DERGİ (ELEKTRONİK DERGİ)	
E-Dergi nedir nasıl hazırlanır?:	181

ÖZET

TÜRKİYE’DE, CUMHURİYET SONRASINDA YAYINLANAN DERGİLERDE GRAFİK TASARIM UYGULAMALARININ İNCELENMESİ

Bilal DAYAN

Yüksek Lisans Tezi, Grafik Tasarım Ana Sanat Dalı

Danışman: Prof. Dr. Selahattin GANİZ

Ekim 2015, 186 Sayfa

Avrupa’da ortaya çıkan ve bilim adamları arasında bir iletişim aracı olarak da kullanılan dergi, Türkiye’ye gecikmeli olarak geldi. Derginin İngiltere’den ortaya çıkışı gazete ile kitabın varlığından sonradır. Gazete ile kitap arasında bir iletişim kanalı sayılan dergi, daha çok bilim adamlarının yeni buluşlarını paylaştıkları bir araç olarak kullanılmıştır. İngiltere’den doğup, Avrupa’ya ve oradan da dünyaya yayılan dergi, ülkemizde de yine aynı amaçlar doğrultusunda kullanılmıştır. Derginin Avrupa’nın birçok merkezinde(İngiltere ile birlikte Almanya ve Fransa’da) sahiplenilmesinin amacı da Avrupa’da çok hızlı yayılmış olmasıdır.

Cumhuriyetten günümüze Türkiye’deki dergilerde grafik tasarım uygulamalarının da derginin kendisi gibi batıdan etkilenecek geliştiğini görmekteyiz. Yine dergilerde kullanılan grafik tasarım uygulamalarının da derginin kendisi gibi ülkemize gecikmeli olarak aktarıldıklarını görmekteyiz. Avrupa’dan dünyaya yayılan derginin; ABD, İngiltere, Almanya gibi ülkelerde gelişen grafik tasarım uygulamaları ile birlikte daha etkili bir iletişim kanalı haline geldiği görülmekte. Gelişen tasarım uygulamalarının ülkemize sırasıyla aktarıldıklarını yıllar boyunca izlenen çalışmalarda çok açık şekilde görmek mümkündür. Özellikle dergi kapak görsellerinin çalışılmasından içeriklerin oluşturulmasına ve haber yorum içeriklerinin oluşturulması ile pekçok uygulamanın aktarıldığı izlenmektedir.

Ülkemizde Cumhuriyetten önce yaygınlaşmaya başlayan derginin her gün biraz daha gelişerek cumhuriyetten sonra da artan iletişim ve ulaşım kanallarının da etkisiyle daha hızlı şekilde takip edildiği ve dönüştüğü görülmektedir.

Anahtar kelimeler: Türkiye’de dergi tasarım uygulamaları, Türkiye’de dergicilik, Dergi tasarımı, dergi ve grafik tasarım, Grafik tasarım uygulamaları.

ABSTRACT

Master Thesis

Bilal Dayan

Department of Graphic Design

Academic Advisor: Prof. Dr. Selahattin GANIZ

October, 2015

An Investigation of Published Graphic Design Practices in Journals after the Establishment of Turkish Republic

The academic journals as a communication tool first time appeared in Europe and came to Turkey later. The journals became a part of our life in England after books and newspapers. The journals are considered to be a communication channel between books and newspapers, which are tool for scientists to share and publish their research results. It was borne in England and spread to Europe. It has been commonly used as a scientific tool everywhere in the World including Turkey.

Since the earlier years of the Republic, like the journal itself, we can see that the development of the graphic design practices is affected from Western countries. Like the journals, the graphic design practices which have been used in the journals also had arrived Turkey late.

The Journal which spread from Europe to the World, with the developments in the graphic design practices in the U.S., England, and Germany, became a more effective communication channel between scholars, scientists, and researchers. When we look at the improvements of the graphic design practices over the years, we can clearly see the values and contribution to the graphic design literature. Especially, in terms of the cover page of the magazine, news-analysis, and the concept of the magazine, it can be seen that a lot of practices are transmitted.

The journals which started to spread in Turkey before the Republic (because of the advanced communication tools, technology and transportation) have been continued improving after the declaration of the republic as well. This paper discusses and explores the historical developments in the graphic design practices in Turkey during the time of Republic.

Key Words: Journal design practices in Turkey, Magazine and Journalism, Magazine design, Magazine and graphic design, Graphic design practices.

ÖNSÖZ

Bu çalışmada, Cumhuriyetten günümüze dergi tasarımlarında grafik tasarım uygulamalarını inceleyerek ülkemizdeki gelişimlerini göstermek istedim. Daha önce bu konuda çalışma yapılmamış olması işimizi zorlaştırdıysa da tez danışmanım ve çok sevdiğim, saygı duyduğum hocam bana hep doğru yolu göstererek işimi kolaylaştırdı. Türkiye'deki dergilerin tasarım uygulamalarının incelenerek bu konunun benden sonraki araştırmacı arkadaşlara da bir kaynak olarak aktarılmasını önemseyen danışman hocam, çalışmanın anlam ve önemini de en iyi şekilde öğrenmemi sağladı.

Bu çalışmam esnasında her türlü yardım ve fedakârlığı sağlayan, bilgi, tecrübe ve güler yüzü ile çalışmama ışık tutan, ayrıca bana bu çalışmayı vererek kendimi geliştirmeye yönelik de birkaç adım ileride olmamı sağlayan, çalışmamın yöneticisi Sayın Hocam Prof. Dr. Selahattin GANİZ'e sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Tezimin hazırlanması sırasında beni cesaretlendiren ve manevi destek sağlayan değerli arkadaşlarıma da teşekkürü bir borç bilirim.

Ayrıca; kıymetli zamanlarını bensiz yaşayan, bana ihtiyaçları olduğu halde fedakarlık yaparak çalışmama imkan hazırlayan, hertürlü destek ve fedakarlığı benden esirgemeyen çok kıymetli aileme, eşime ve sevgili oğluma bu çalışmayı ithaf ederim.

İstanbul, 2015

Bilal DAYAN

GİRİŞ

1.1. Çalışmanın Amacı

Cuhuriyetten günümüze ülkemizdeki dergi tasarım uygulamalarının da derginin kendisi gibi batıdan transfer olduklarını izlemekteyiz. Gelişim ve değişim dönemlerinin aynen ülkemizde de bazen aradan geçen çok uzun yıllar sonra da olsa ülkemizde de yaşandığını görmekteyiz. İlk dönemlerde insanlığın sahip olduğu iletişim ve ulaşım kanallarının verdiği imkanlar nisbetinde aktarımın sağlandığını görmekteyiz. Günümüzde bu aktarım imkanları daha hızlı yaşanmakta. İnternet üzerinden veri alış verişi çok hızlı olmakta.

Ancak bir konuda uzman olmadan ve sağlam bir eğitim almadan ilerlemek mümkün olmamıştır. O sebeple, ülkemizdeki grafik tasarım uygulamalarındaki gelişimin de ancak ve ancak sanatsal yönden belli bir birikime varmış ve iyi bir eğitim almış donanımlı bireylerle yapmak mümkün olacaktır. O sebeple iletişim kanallarının verileri dünyanın değişik yerlerinden ülkemize transfer etmesi tek başına istenen yararı sağlayamayacaktır.

Bu sebeple; bu konuda iyi eğitim verecek okulların kurulması ve daha orijinal çalışmaların yapılmasına imkan verecek donanıma sahip olmalıyız. Ülkemizdeki eğitim bu yönden tasarlanmalıdır.

1.2. Çalışmanın Kapsamı

Çalışmada, Osmanlı'daki dergilerden başlayarak Cumhuriyete ne kadar birikimin taşıdığını görmek açısından kısaca göz attık. Cumhuriyetle birlikte yönünü Batıya dönen Türkiye'de dergi tasarım uygulamalarının nasıl izlendiğine baktık. Çalışmada, Türkiye'de yayımlanmış belli başlı dergilerin grafik tasarım uygulamaları yönü ile değerlendirilmesine ağırlık verildi. Batıdan gelen etkiler görülerek ülkemizde nasıl takip edildikleri incelendi. Ülkemizdeki tasarımcıların bu gelişmeleri neden gecikmeli olarak izledikleri araştırıldı.

1.3. Çalışmanın Yöntemi

Çalışmada, ülkemizdeki dergicilik serüveninin kaynağını oluşturan batıda neler yaşandığını görmek için incelemeler yapılarak gerekli karşılaştırmalar yapıldı. Somut olarak izlenen tasarım uygulamalarında batıdan ülkemize doğru bir transferin olduğu izlendi. Avrupa ve Amerika’da dönemsel olarak farklılaşan dergi tasarım uygulamalarının ülkemize aktarımlarının da belli bir süre sonra aynı anlayış ve mantık ile yapılmış olduğu somut olarak izlenebilmektedir. Bu nedenle bilimsel olarak etkileşim ölçülerek göz önüne serilmektedir. Bu sebeple ülkemizdeki tasarım uygulamalarının batıdan etkilendikleri görsel değerlendirmeler ile yapılabilmektedir.

1. BÖLÜM

GRAFİK TASARIM NEDİR?

“Grafik tasarım, görsel bir iletişim sanatıdır. Birinci işlevi de, bir mesaj iletmek ya da bir ürün ya da hizmeti tanıtmaktır. Grafik tasarım terimi ilk kez 20. yüzyılın ilk yarısında metal kalıplara oyularak yazılan ve çizilen ve daha sonra da çoğaltılmak üzere basılan görsel malzemeler için kullanılmıştır. Teknoloji geliştikçe, sadece basılı malzemeler değil; film aracılığıyla perdeye yansıtılan, video ile ekrana gönderilen ve bilgisayarlar yardımıyla üretilen görsel malzemeler de grafik tasarım kapsamı içine girmiş ve bu terimin anlamı oldukça genişlemiştir. Bugünün grafik tasarımcısı; kaligrafi sanatçıların, baskı ustalarının ve zanaatçıların geleneğini sürdüren bir meslek adamıdır. (Becer; 2013/33.)”

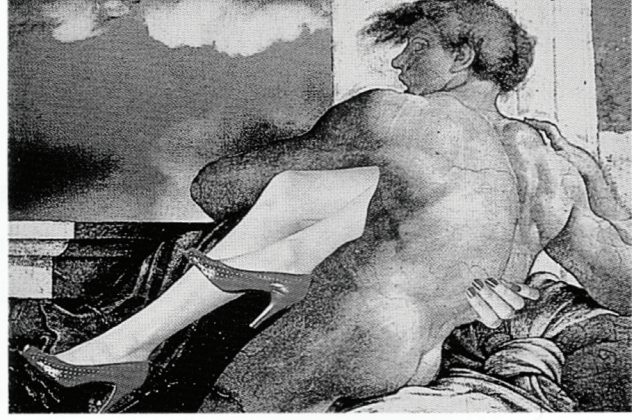
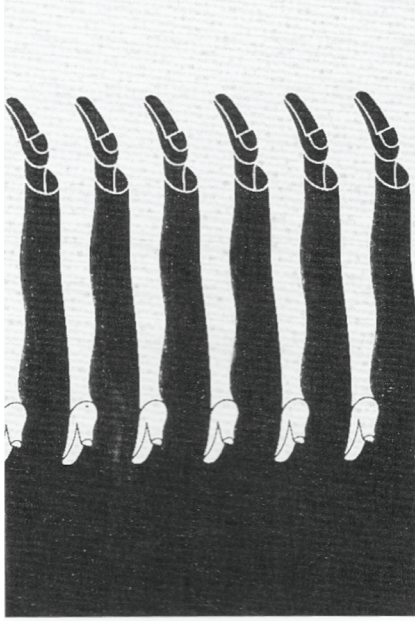
Ülkemizdeki grafik tasarımcılar da ihtiyaç dahilinde çalışmalar ortaya koymuş ve matbaa ile birlikte yaygınlaşan baskılar için grafik tasarım çalışması yapmıştır. Daha önce ülkemizde yaygın olan el yazımı çalışmaları da hattatlar tarafından bir sanatsal faaliyet olarak sürdürülmektedir.

“Tasarım, bir problemin çözümü demektir. Grafik tasarım problemleri genellikle iki boyutlu yüzeyler üzerinde çözülür. Genel olarak bütün görsel sanatlar, özel olarak ise iki boyut içinde var olan görüntü sanatları hemen hemen aynı dili kullanırlar. Ressamlar, fotoğrafçılar, heykeltıraşlar, seramikçi ve diğer birçok meslek grubunun oluşturduğu sanat profesyonellerinin yeni bir üyesi olan grafik tasarımcı da birçok tasarım problemini çözerken, bu ortak dilden yararlanır. (Becer; 2013/33.)”

Tasarımcı yaptığı çalışmada mesajı en anlaşılır ve etkili halde en hızlı olarak aktarmayı düşünerek çalışmalarına yön verir. Mesela, bir afiş tasarımı mantığı ile bir billboard tasarımının mantığı farklıdır ve tamamen ihtiyaç ve ortama dönük çözümler yapılarak bir mantık klişesi oluşmuştur.

“Bir grafik tasarım problemi daima iletişim ile ilgilidir. Tasarımcı; uygulama yöntemlerinin yanısıra görsel algılamanın doğasını, görsel yanılmanın rolünü ve sözel ile görsel iletişim arasındaki ilişkileri de bilmek ve gözönüne almak zorundadır

(Resim: 17). (Becer; 2013/33.)”

Kaynak: Becer, 2013/33

17. Shigeo Fukuda. “Yanılsamalar”.

18. Roman Cieslewicz. “Jourdan” ayakkabıları için basın ilanı tasarımı.

1.1. Türkiye’de Grafik Tasarım:

“Grafik tasarım kavramını baskı sanatı ve teknolojisinden ayrı düşünmek olanaksızdır. Bu nedenle Türkiye’de ilk kurulan basımevinin Türk grafik sanatının ilk filizlendiği ortam olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır.

(Becer; 2013/34)”

Türkiye’de grafik tasarım sanatının gelişmesine Almanya’da eğitim alarak ülkemize dönen sanatçılarımız önyak olmuştur. Daha sonra kurulan okulda da grafik tasarım derslerini vermek üzere Almanya’dan öğretim elemanları getirilmiştir.

“Rönesans’ın Avrupa’nın kültür yaşantısına kazandırdığı değerler, 18. yüzyıl başlarından itibaren Osmanlı toplumunu da etkilemeye başlamıştır. Bazı Osmanlı aydınları Batı’daki bu uyanışın farkındaydı. Bunlara göre, Avrupa’daki toplumsal ve düşünsel yenilikler Osmanlı toplumuna da aktarılmalıydı. Bu yeniliklerin ilki, savaş ve savunma bilimi konularında uygulanmaya başlamış; ordu, yeni baştan örgütlenmiştir. Osmanlı

toplumu, batı'daki ikiyüz yıl önce başlayan aydınlanma sürecine yeni yeni giriyordu. Dönemin simgesi olan lale, bu devrin “Lale Devri” (1718-1730) olarak anılmasına yol açmıştır. Bu yenilikçi ortam içinde ilk Türk basımevi de, 1727 yılında Sait Çelebi ve İbrahim Müteferrika tarafından kurulmuştur. (Becer; 2013/34.)”

Kaynak: Becer, 2013

145. İbrahim Müteferrika. “Cihannüma”da yer alan dünya haritası.

146. Saray nakkaşhanesini konu alan bir minyatür.

“1850’lerden sonra dergi yayıncılığına ve posta pulu basımına başlandı. O yıllarda grafik tasarım konusunda uzmanlaşmış sanatçılar bulunmadığından, bu işler ressam, hattat ya da kaligrafi sanatçıları tarafından üstleniliyordu.

(Becer; 2013/34.)”

1.2. Günümüz Masaüstü Yayıncılığında Dergilerin Yeri:

Ülkemizde yayınlanan yüksek trajlı dergiler mevcuttur. Bu dergilerin basımı için büyük ofsetler kullanılmaktadır. Web Ofset denen sistem ile yapılan dergi baskılarında kağıtlar tonlarca ağırlıktaki rolular halinde makinelere bağlanmaktadır.

“Günümüzde bir grafik tasarım bürosundaki en önemli araç, bilgisayardır. Bazı iletişim uzmanları, içinde bulunduğumuz çağı, elektronik yayıncılık çağı olarak adlandırmaktadırlar. (Becer; 2013/35.)

“Profesyonel bir tasarımcı, ilkel ya da çok gelişmiş her türlü araç gereçle çalışabilir. Masaüstü yayıncılık araçları ve yazılımlar profesyonelin işini kolaylaştırır, ancak hiçbir amatörden bir profesyonel yaratamaz. Tasarım beyinde, yaratıcılık ise ruhta filizlenir.” (Becer; 2013/35.)

1.2.1. Masaüstü Yayıncılıkta Kullanılan Programlar:

“Piyasada masaüstü yayıncılığa ve tasarıma yönelik birçok yazılım bulunmaktadır. Tasarımcı, bu programları iyi tanımalı ve amacına uygun olanını seçmelidir. (Becer; 2013/124)”

1.2.1.1. Photoshop:

“Photoshop; ön-baskı, parlaklık/kontrast/renek ayarı, boyama, retuş karanlık oda sistemlerini içeren bir görüntü-işlem programıdır. Ayrıca, yüksek çözümleme kapasiteli tarayıcılardan alınan görüntülerin renk ayırımı işlemleri için de idealdir. (Becer; 2013/125)”

Bu program aracılığıyla tasarımcılar ellerindeki fotoğrafı işler ve istedikleri tonda bir görüntüyü elde edebilirler. Matbaa öncesi istenen tonda ve büyüklükte işlenen fotoğraflar tasarımlarda kullanılır.

1.2.1.2. FreeHand:

“FreeHand, çizim ve tasarıma yönelik bir yazılımdır. Ayrıca, başlık ve kısa metinler için de elverişlidir. Bu görüntü-işlem programı, nesne esaslıdır. Bu tür programlarda bütün görsel unsurlar birbirinden bağımsız nesnelere olarak değerlendirilir, bir ya da daha fazla sayıda katmanlar üzerine yerleştirilebilir. (Becer; 2013/125)”

Bu program Adobe Illustrator isimli programın piyasaya çıkması ve yaygınlaşması ile kullanım alanı daralan bir program olmuştur. Ülkemizde olduğu dünyada da kullanıcısının her geçen gün azaldığı bilinmektedir. Bu programın yapımcısı olan şirket de rakipleri tarafından satın alınmıştır.

1.2.1.3. QuarkXpress:

“Dizgi ve sayfa düzeni yazılımdır. Bu programda bütün görsel unsurlar resim ya da yazı alanlarına yerleştirilir. Çizgiler ise ayrı olarak çizilir. Resim alanları, yazı alanları ve çizgilerin herbiri bağımsız görsel unsurlar olarak algılanır. Bir alanın içinde bulunan resim ya da yazı, o alanın “içeriğini” oluşturur. (Becer; 2013/126.)”

1.2.1.4. Adobe Illustrator:

“Adobe Illustrator (AI), Adobe firmasının geliştirdiği vektörel çizim yazılımıdır. Dosya biçimleri: AI, SVG, EPS ve PDF. Gelişmiş vektörel çizge (grafik) çizim özellikleri ile öne çıkan bir yazılım olan Illustrator, QuarkXPress’in de olduğu gibi endüstri standardıdır. En güçlü rakibi Macromedia şirketince geliştirilmiş olan Freehand adlı yazılımdır. Ancak Macromedia’nın 2005 yılında Adobe tarafından satın alınmasıyla ve Adobe’nin Freehand’i geliştirmeyi sürdürmeyeceği yolundaki genel kanı, profesyonelleri Illustrator’a yönlendirmeye başlamıştır. Hem Mac OS, hem de Windows sürümleri bulunmakta olup, Adobe Creative Suite paketiyle sunulmaktadır. Paket içinde bulunan Photoshop, InDesign ve Acrobat Professional ile mükemmel bir uyum içindedir. (tr.wikipedia.org/2015)”

1.2.1.5. InDesign:

“InDesign, Adobe firmasının ürettiği, çok yönlü bir masaüstü yayıncılık yazılımıdır. Firma içi kod adı olan K2 (Quark Killer) olarak da bilinir. Baskı, tablet aygıtlar ve diğer ekranlar için sayfa tasarımları yapılmasına olanak sağlar. Türkiye’de Auto Info, Byte; yurtdışında New York Times gibi bazı basılı yayınlar bu programda hazırlanmaktadır. Adobe Photoshop, Adobe Illustrator, Adobe Acrobat ve Adobe Flash Professional yazılımları arasında sorunsuz bir şekilde çalışmak mümkündür. (tr.wikipedia.org/2015)”

Program ülkemizde yayıncılık sektöründe en çok kullanılan masaüstü yayıncılık programları arasındadır. Bu program tasarımcılara tanıdığı kolaylıklar sebebiyle en çok kullanılan dizgi ve mizampaj programı haline gelmiştir.

1.3. Reklamcılık ve Sanat:

“Reklamcılık, 19. yüzyıldaki endüstriyel gelişmelerin bir ürünüdür. Bu dönemin reklamcılık anlayışı; “Müşteri daima haklıdır.” yönündeydi. Bu anlayış, daha sonraları “Müşterinin dediği olur.” biçiminde yorumlandı. Müşteri unsuruna dayalı bu politikalar, ajansların gelişme ve kimlik kazanma süreci içinde oldukça gereklidir. Reklam ajansları ekonomik güçlerini arttırarak, profesyonel pazarlama kuruluşları haline dönüştükten sonra, politikalarını değiştirmeye başladılar. Reklam, müşterinin kişisel zevkini tatmin etmekten çok, tanıtımı yapılacak ürün ya da hizmetin özellik-

lerini yansıtmaya amacına yöneldi. Müşteri, bilimsel araştırma ve analizler ışığında ve bütçenin elverdiği ölçüde, elde edilen sonucu kabul edip etmeme ya da başka bir ajans arama konusunda karar organı haline geldi. (İletişim ve Grafik Tasarım, Becer)”

Kaynak: Becer, 2013/239

337. Rene Magritte. “Belga” sigaraları için reklam afişi. 1935.

338. Andy Warhol. “100 KONSERVE KUTUSU”. 1962.

“Sanat ve reklamcılık arasındaki ilişki, daima yoğun tartışmalara konu olmuştur. Aslında hiçbir reklamcı, sanatçı olma iddiasında değildir. Sanatçılar ise çoğu zaman reklamcılığa uzak durmayı yeğler. Buna karşın, bazı reklamların aynı zamanda birer sanat yapıtı olduğu da tartışma götürmez bir gerçektir. Jules Cheret ve Henri de Toulouse-Lautrec gibi afiş sanatçılarından, Rene Magritte ve Andy Warhol gibi ressamların, Jean Luc-Godard gibi sinemacıların birçok çalışmasında reklam özellikleri ağır basar (Resim: 337). (Becer; 2013/239)”

“Reklamcılık, 2. Dünya Savaşı’ndan sonra sanatın yönlendiriciliğinden kurtularak kendi kimliğini oluşturmaya başladı ve giderek pazarlama ağırlıklı bir işlev üstlendi. Reklam imgesi, temsil ettiği nesnenin adeta önüne geçti. Bu çelişki, Pop sanatçıları tarafından sıkça ele alınmış; özellikle Andy Warhol, serigrafilerinde seri üretimin sıradanlığını kıyasıya eleştirmiştir (Resim: 338). (Becer; 2013/239)”

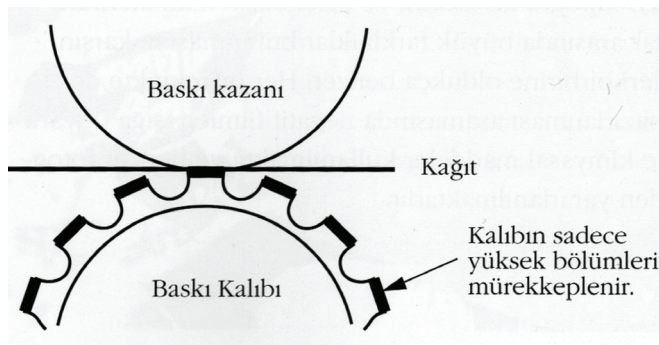
1.4. Baskı Teknikleri:

“Grafik tasarımcı, yaratıcı düşüncelerini bir kağıt parçası yada bilgisayar ekranı üzerinde gösterir. Baskı ustası da bu düşüncelerini kitlesel kullanıma sunulmak üzere değişik işlemlerle çoğaltılır. İşte bu çoğaltılma süreci, grafik tasarıma bir iletişim sanatı özelliği kazandırmaktadır. Bir tasarımın çoğaltılarak basılı bir ürün haline gelmesiyle; tasarımcının işi (sayfa düzeni, fotoğraf, illüstrasyon, yazı karakteri ve kağıt seçimi) geniş bir kitlenin gözleri önüne serilir. Tasarımcı, ortaya çıkacak ürünün kalitesini ve maliyetini denetleyebilmek için, baskı teknolojisi konusunda bilgi sahibi olmalıdır. (Becer; 2013/130)”

Günümüzde büyük bir baskı sektörü meydana gelmiştir. Ülkemizde de bu sektör milyonlarca liraya ulaşan bir sektör halindedir. Hemen her önemli şirketin kendi bünyesinde veya bir ajans aracılığıyla yaptırdığı bir dergisi mevcuttur. Prestijli kurumların önemli işlerinden biride kendi gelişim ve etkinliklerini anlatacak bir dergi yayınlamaktır. Tüm bu baskı ihtiyaçları sebebiyle baskı sektörü gelişmiştir.

1.4.1. Tipo Baskı Tekniği:

“Baskı tekniklerinin en eskisi ve aynı zamanda en kolay anlaşılır olanı; tipografik baskıdır. Çocukluğumuzda yaptığımız patates baskılar, lastik damga ve mühürler tipografik baskı tekniğinin en bilinen örnekleridir. Tipografik baskı tekniğinde kağıda aktarılması gereken bütün görsel unsurlar, baskı kalıbında diğer bölümlere göre daha yüksektir. Kalıp yüzeyine merdane ile mürekkep verildiğinde, yüksekte kalan bölümler mürekkebi alır. Baskı kalıbındaki mürekkep-belirli bir basınç uygulanarak-kağıda doğrudan aktarılır. (Becer; 2013/132.)”

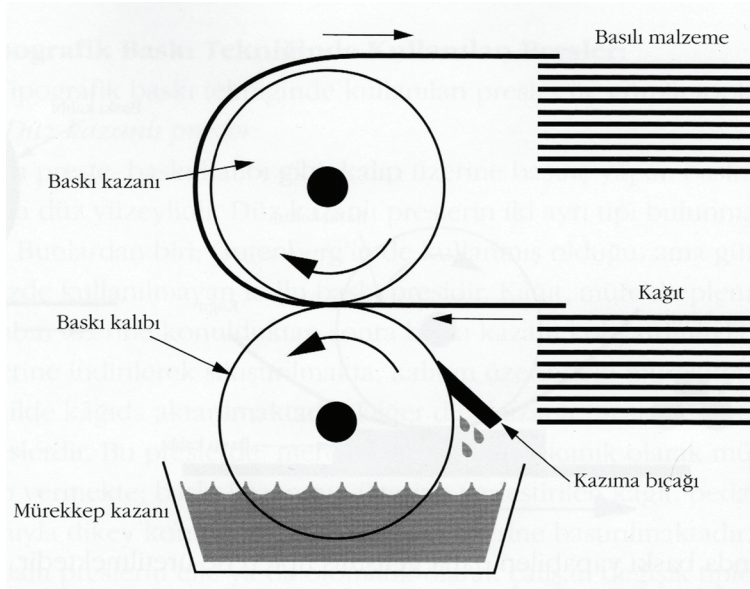

KAYNAK: Becer, 2013/ 132

168. Tipografik baskı sistemi

1.4.2. Tifdruk Baskı Tekniği:

“Tifdruk baskı, özgün baskıresim tekniklerinden biri biri olan gravürün ticari biçimidir. Bu teknik, ilk kez 15. yüzyılda Almanya’da uygulanmaya başlamıştır. Tifdruk baskının işleyiş sistemi şöyle açıklanabilir: Basılacak imge, metal kalıp üzerine kazınır ya da asitle yedirilerek oyulur. Daha sonra kalıbın bütün yüzeyi mürekkeple kaplanır ve yüzey üzerinde kalan mürekkep, silinerek temizlenir. Böylelikle kalıbın sadece kazınmış ya da oyulmuş yerlerinde mürekkep bırakılmış olur. Kalıp, üzerine kağıt konularak silindirik kazanlı bir presten geçirildiğinde; çukurda kalan bölgelerdeki mürekkep kağıt üzerine aktarılmış olur. Tifdruk baskı tekniğinde genellikle silindirik kalıplar kullanılmaktadır. (Becer; 2013/135.)”

KAYNAK: Becer, 2013/135

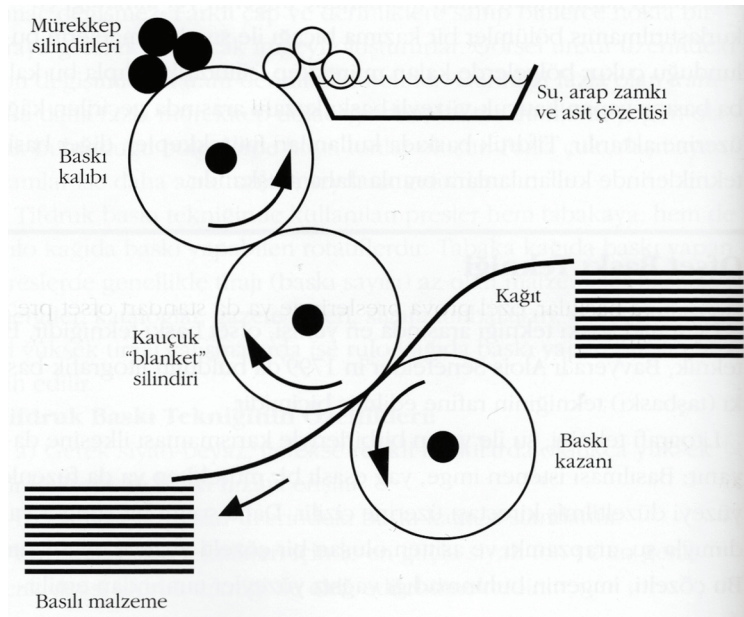
172. Tifdruk baskı tekniği.

1.4.3. Ofset Baskı Tekniği:

“Üç temel baskı tekniği arasında en yenisi, ofset baskı tekniğidir. Bu teknik, Baviera’lı Alois Senefelder’in 1799’da bulduğu tipografik baskı (taşbaskı) tekniğinin rafine edilmiş biçimidir. (Becer; 2013/136.)”

“Litografi tekniği, su ile yağın birbirleriyle karışmaması ilkesine dayanır: Basılması istenen imge, yağ esaslı bir mürekkep yada füzüle yüzeyi düzeltilmiş kireçtaşı üzerine çizilir. Daha sonra bir sünger yardımıyla su, arapzamlı ve asitten oluşan bir

çözelti yüzeye uygulanır. Bu çözelti, imgenin bulunmadığı yağsız yüzeyler tarafından emilirken, imgeyi oluşturan yağ esaslı bölgeler tarafından reddedilir. Taş yüzeyine merdaneyle mürekkep verildiğinde ise bunun tam tersi gerçekleşir. Bu kez, bünyesinde yağ bulunan mürekkep, imgeyi oluşturan yüzeyler tarafından kabul edilirken, imgenin yer almadığı yağsız yüzeyler tarafından reddedilir. Mürekkeplenen taşın üzerine daha sonra kağıt konur ve imge, bir pres yardımıyla kağıt üzerine aktarılır. Litografi tekniğinde özenli bir çalışma ile yüksek kalitede baskılar elde etmek mümkündür. (Becer; 2013/137.)”

KAYNAK: Becer, 2013/137

Şekil: 173. Ofset baskı tekniğinin şeması.

1.4.4. Web Ofset(Rotatif Ofset Baskı):

Web Ofset, veya Rotatif Ofset Baskı Sistemi, yüksek tirajlı gazete, kitap, dergi, katalog, telefon rehberi, broşür gibi işlerin basımı için uygundur. İlk rotatif ofset makineleri 1912 yılında Caspar Hermann tarafından üretilmeye başlanmıştır. Türkiye’de ilk rotatif ofset baskı makinesi 1963 yılında gazete basımı için çalışmaya başlamış ve zamanla belli başlı gazeteler de bu sistemi benimsemişlerdir.

Sistemde bobin kâğıtlar kullanılır, çift taraflı baskı yapılır ve kâğıt yine bobin olarak makineyi terkeder veya makinenin çıkış kısmında katlama ünitesi mevcutsa katlanarak sayılır ve istifa edilir.

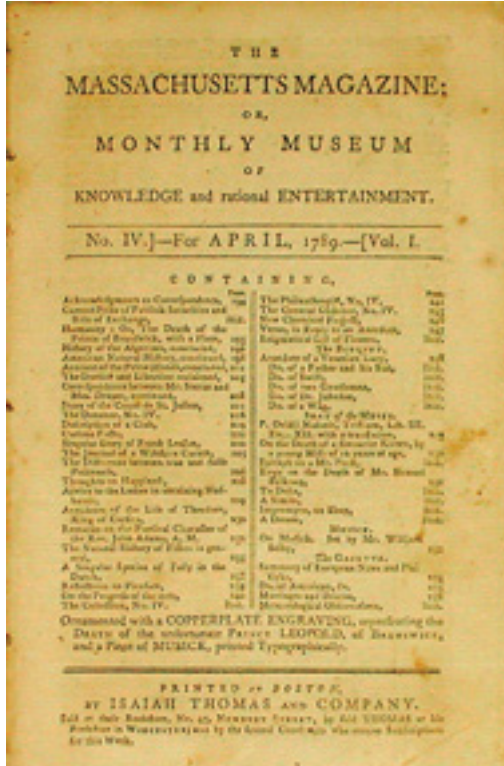
Günümüzde dijital baskı tekniğinden faydalanılarak pekçok baskı yapılmaktadır. Özellikle reklam sektörünün ihtiyaçları bu yol ile giderilmektedir. Bina yüzeylerini bir görsel ile kaplamak, araçlara herhangi bir reklam giydirmek gibi birçok alanda reklamcılık sektörü dijital baskı tekniğinden faydalanmaktadır. Bu teknik pahalı olduğu için diğer matbaa işlerinde kullanılmamaktadır.

2. BÖLÜM

TÜRK DERGİ TASARIMLARININ İZLEDİĞİ BATI DERGİ TASARIMLARINDAKİ TARİHİ GELİŞİM

2.1. Avrupa’da İlk Dönem Dergi Kapakları Tasarımı:

“1700’lerin ortalarında çıkmaya başlayan ilk dergiler her zaman için “kapak” diye düşündüğümüz şeye sahip değildi. Çoğu ilk sayfayı başlığa ve içindekiler tablosuna ayırıyordu. Aşağıda The Massachusetts Magazine’in Nisan 1789 tarihli 4. sayısının bu şekilde tasarlanmış ilk sayfasını görüyorsunuz.” (www.solakkedi.com/2015)

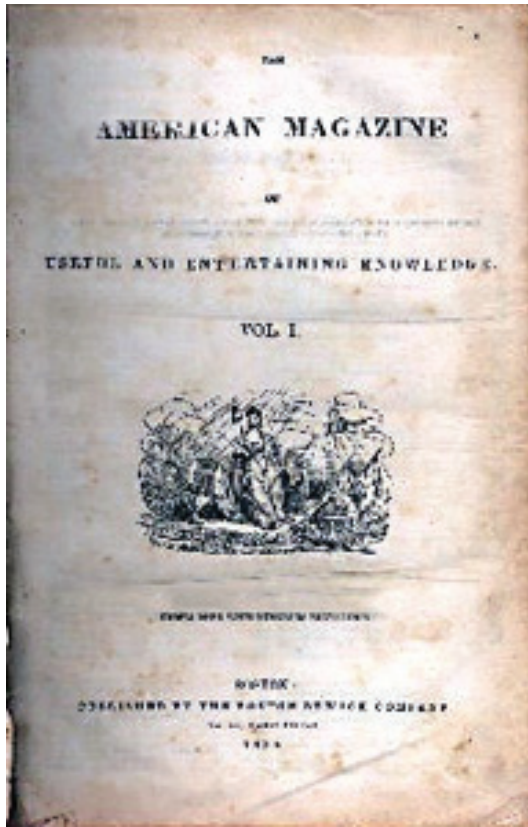

Kaynak: www.solakkedi.com/2015

Şekil 2.1.: The Massachusetts Magazine'in Nisan 1789 tarihli 4. sayısı

“İlk dergiler kapak kullandıklarında kendilerine kitap kapaklarını model olarak alma eğilimindeydiler. Bu şekilde, kapakta sadece bir başlığa ve yayımla ilgili bilgilere yer veriliyordu. Derginin içinde nelerin olduğuna ilişkin betimleyici sözler bulunmuyordu. 1835 tarihli American Magazine of Useful and Entertaining Knowledge adlı dergisi ortalı, simetrik ve kitap-benzeri bir tasarıma sahip. Kapakta yer alan küçük resim içeriği yansıtmaktan çok dekoratif bir amaçla konulmuş.” (www.solakkedi.com)

“İçindekiler tablosunun yer aldığı kapaklar ve kitap-benzeri kapaklar 1700’ler ve 1800’ler boyunca bir arada var oldular.” (www.solakkedi.com/2015)

Kaynak: www.solakkedi.com/2015

Şekil 2.2.: American Magazine dergisi kapak görseli

“Aşağıda resmini gördüğümüz 1884 yılına ait Mother’s Magazine dergisi, dergilerin ilk iki yüzyılına ait üçüncü tür dergi kapağının, yani sembolik kapağın örneğidir. Sembolik kapaklar yayınlanan sayının özgül içeriği hakkında herhangi bir şey söylemeksizin sembolik tarzda genel bir illüstrasyon kullanarak yapılan yayının ruhunu yansıtır.” (www.solakkedi.com/2015)

“Dergi kapağında görülen resim Mother’s Magazine’in okuyucularına onların ailelerinin temeli, anadireği, birleştirici kemeri, kaynağı ve çeşmesi, hayatı ve eğiticisi olduklarını anlatıyor olarak görülebilir. Bütün bu imlemeler dergi kapağındaki stilize resimde makul surette bulunabilir. Batı toplumunun o günkü kuşaklarının İncil’i ve resimleri aktif yorumlama gerektiren alegorik mesajlar olarak okumaya alışkın oldukları unutulmamalıdır.” (www.solakkedi.com/2015)

“Böylesi genel kapaklar, bu örnekte olduğu gibi, içerik hakkında bilgi veren kapak yazılarından yoksundular, ya da, bu kapak yazıları kimi zamanlar standart tasarımın altında iliştilmiş oluyorlardı.” (www.solakkedi.com/2015)

Kaynak: www.solakkedi.com/2015

Şekil 2.3.: 1884 yılına ait Mother’s Magazine dergisi,

“Kapak yazıları ilk dergilerde çok ender bulunmakla kalmıyordu; çoğunun kapağı bile yoktu. Tıpkı gazeteler gibi bunlar, aşağıda gördüğümüz 1838 yılına ait Penny Magazine’de olduğu gibi, bir yazıya ilk sayfadan başlıyorlardı. (www.solakkedi.com)

Kaynak: www.solakkedi.com/2015

Şekil 2.4.: 1838 yılına ait Penny Magazine dergisi kapak görseli

“Kapak yazıları 1800’lerin sonlarında, böylesi genel kapakların içerisinde görünmeye başladılar. Aşağıda gördüğümüz 1872 yılına ait popüler Peterson’s kadın dergisi Viktoryen süslemelerin yapraklı simetrisiyle zengin bir şekilde süslenmiş tümüyle genel bir kapak kullanmaktadır. Ve kapağın altında görülen çizimler topluluğu aile içerisindeki kadının çeşitli rollerini sembolize etmektedir.” (www.solakkedi.com/2015)

“Ama bu örnekte, genel olanın içerisinde özgül olanın sızdığını görüyoruz: Derginin üst tarafında, içeride yer alan konulardan birinin duyurusu yer alıyor: “Şimdi klüpler kurma zamanı.”” (www.solakkedi.com/2015)

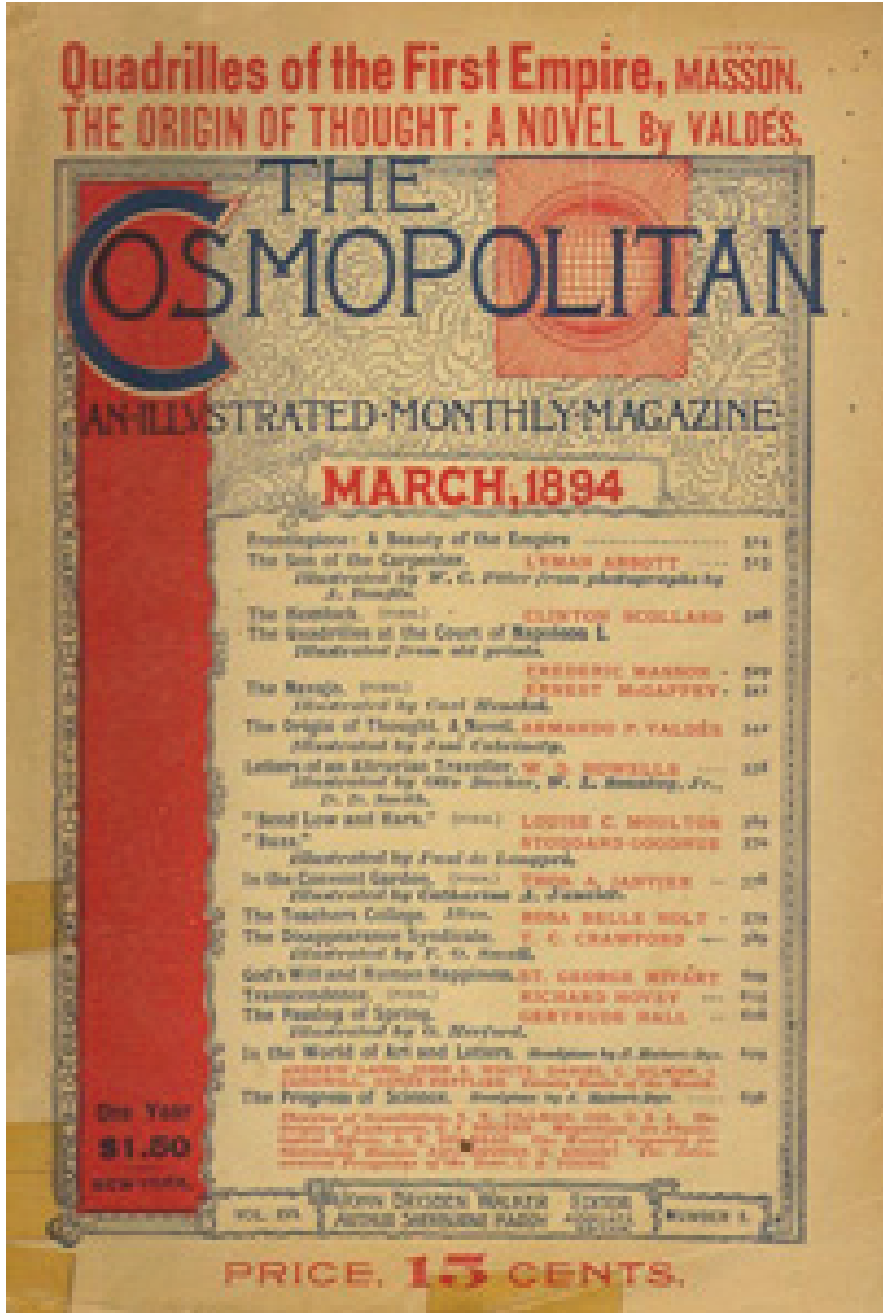

Kaynak: www.solakkedi.com/2015

Şekil 2.5.: 1872 yılına ait popüler Peterson's kadın dergisi Viktoryen

“Aşağıda gördüğünüz Mart 1893 tarihli Cosmopolitan dergisi, o dönemdeki dergilerin içindekiler tablosunu, kapak yazısını (bu örnekte, kapağın üstünde görü- lüyor) ve derginin kimliğini (karakteristik büyük “C” ve kırmızı bant) iletmek üzere kapağı nasıl kullandıklarını sergiliyor.” (www.solakkedi.com/2015)”

“Reader's Digest 1922'den 1998'e kadar içindekiler tablosunu kapağında kul- landı. Bugün de birçok bülten ve edebiyat dergisi kapak tasarımı olarak hâlâ içindeki- ler tablosunu kullanıyor.” (www.solakkedi.com/2015)”

Kaynak: www.solakkedi.com/2015

Şekil 2.6.: Mart 1893 tarihli Cosmopolitan dergisi,

“Aşağıda gördüğümüz Mayıs 1896 tarihli Chaperone dergisi 1800’lerin sonlarına doğru kapak tasarımında görülen deneysel arayışları yansıtıyor. Derginin bu sayısında içerikten bağımsız küçük bir genel resmin çevresinde bozuk paraya benzer küçük yuvarlaklar bulunuyor. Bunların üzerindeki etiketlerde varolan yazıların içerikleri yerine dergide yer alan Sanat, Müzik, edebiyat, Bilim, Moda, Mizah gibi bölümlerin isimleri yer alıyor.” (www.solakkedi.com/2015)”

Kaynak: www.solakkedi.com/2015

Şekil 2.7.: ayıs 1896 tarihli Chaperone dergisi

“Ondokuzuncu yüzyılın sonunda çok farklı dergi kapakları bulunuyordu. Bunların çoğu sonraki yüzyıl boyunca dergi tasarımcılarını meşgul edecek iki soruya kafa yormaya başlıyorlardı: Kapak yazıları kullanmalı mıyız? Kullanacaksak, ne kadar çok kullanmalıyız ve bunları nereye koymalıyız?” (www.solakkedi.com/2015)”

2.2. Sözsüz Poster Kapaklar:

“1890’lardan 1960’lara kadar tek bir kapak tarzının dergi dünyasına egemen ol-

duğu söylenebilir. O yıllardaki tek kapak türü olmamakla birlikte, poster kapaklar birçok derginin birçok sayısında birçok unutulmaz kapaklar ortaya koymuştur.” (www.solakkedi.com/2015)”

Kaynak: www.solakkedi.com/2015

Şekil 2.2.1.: ABD 1900'ler, Charles Dana Gibson İllüstratör

“1800’lerin sonlarında olağanüstü profesyonel illüstratörler ortaya çıktı. Bunların çoğu hünerlerini Art Nouveau [Okunuşu: Ar Nuvo] akımının sanatsal posterlerinden öğrendiler. O dönemde mükemmel fotoğraflar var olsa bile, eserleri grafik tasarımına egemen oldu.” (www.solakkedi.com/2015)”

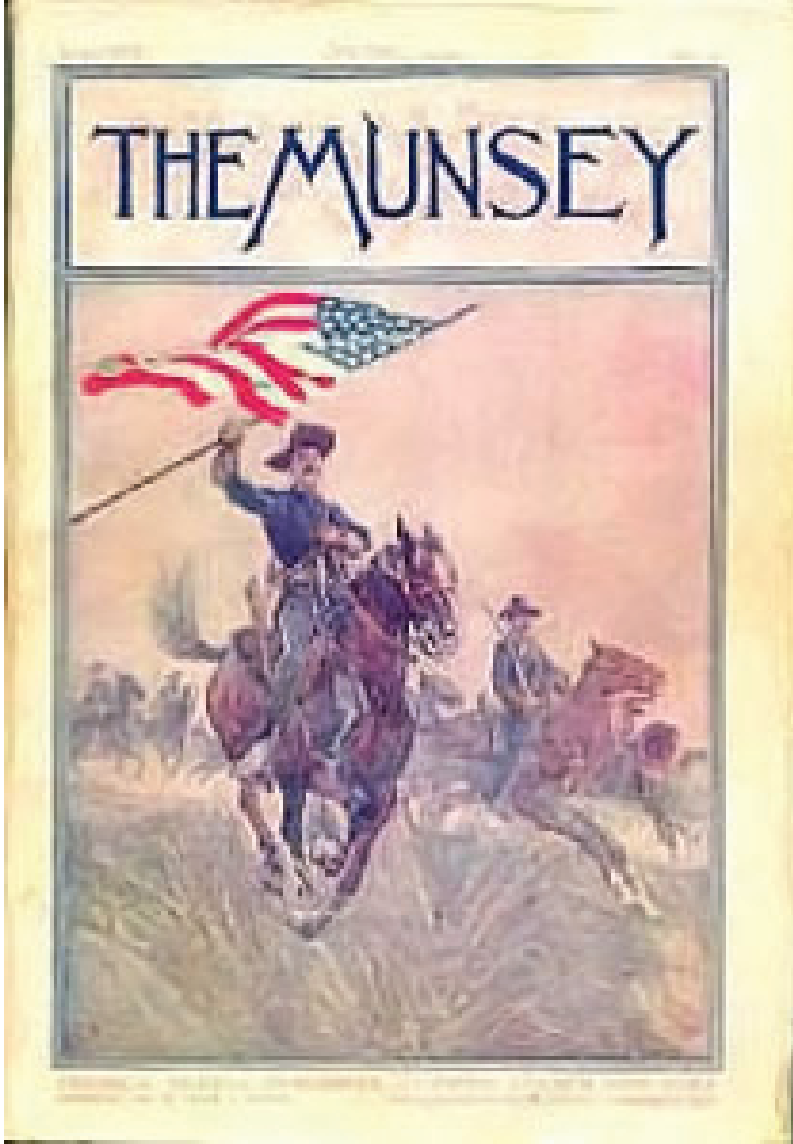
“1900’lerin başlarında Charles Dana Gibson ve Maxfield Parrish gibi kimi illüstratörler Amerika’da ünlü olmuşlardı; eserleri birçok dergi kapağında görünmekle kalmadı, ama aynı zamanda da dergi içerisinde yer alan eserleri için kapak ücreti aldılar.” (www.solakkedi.com/2015)”

“Bu büyük boy dergilerin çoğunun kapağı çerçevelenip duvara asılmak üzere basılmış gibi görünüyordu.” (www.solakkedi.com/2015)”

“Sammye Johnson ve Patricia Prijatel Magazine Publishing adlı kitaplarında poster kapağı şöyle tanımlıyorlar: “Bunlarda kapak yazıları yoktur ve içerideki konular hakkında bilgi verilmez ve resim genellikle logo tarafından örtülmez... 1890 ve 1940 yılları arasındaki çoğu poster kapaklar dergi içerisindeki bir yazıya göndermede bile bulunmazlar. Poster kapaklar daha ziyade bir mevsimi resmediyor ya da genel bir duygu durumunu yansıtıyorlardı.” (www.solakkedi.com/2015)”

“Bu yazı ise poster kapağı biraz daha gevşek bir şekilde tanımlıyor. Bizim tanımımız logonun sanata maydonoz olduğu kapakları, ve kapak sanatına ek olarak konuyu duyuran küçük bir kapak yazısı ve hatta sanat tarafından büyük ölçüde gölgede bırakılmış bir grup mütevazı kapak yazılarını içeren kapakları içine alıyor. Ve bu kapakların çoğu enfes illüstrasyonlar ve büyüleyici fotoğraflardan oluşuyor.” (www.solakkedi.com/2015)”

“Bu dönemdeki resimli haber dergileri, poster sanatı ve fotoğraflardan yapılan oymabaskılar gibi birbirinden farklı resimli kapaklar kullandı. Bugünün standartlarına göre büyük boy dergiler olan Leslie’s Weekly, The Munsey ve Harper’s Weekly kapaklarında düzenli bir şekilde büyük illüstrasyonlar kullandılar.” (www.solakkedi.com)”

Kaynak: www.solakkedi.com/2015

Şekil 2.2.2.: The Munsey, Ağustos 1898

“The Munsey’in Ağustos 1898 tarihli hareketli kapağı tipik bir görünümde: Resim romantik bir gerçekçilik içerisinde Küba’daki savaşa at sırtında giden askerleri gösteriyor. Üzerinde büyük bir illüstrasyon bulunan bu büyük boy kapağın altında sadece iki küçük kapak yazısı yer alıyor. Bu da, onlara göre, iyi bir kapak resminin bin kapak yazısı değerinde olduğunu gösteriyor.” (www.solakkedi.com)”

“1920’lerden 1960’lara kadar poster kapaklar birçok önde gelen dergide belirgin bir şekilde kendini gösterdi. Önceleri hiç kapak yazısı bulunmuyordu, ama zamanla az sayıda kapak yazısı yer almaya başladı ve sonra, ileriki bölümde ortaya koyaca-

ğımız gibi, kapak yazıları kapak tasarımının ayrılmaz bir parçası haline geldi.” (www.solakkedi.com/2015)”

Kaynak: www.solakkedi.com/2015

Şekil 2.2.3.: 1917 yılına ait Vogue Dergisi

“Yukarıdaki 1917 yılına ait Vogue Dergisi’nin karakteristik bir poster kapağı var. Enfes illüstrasyon kapağın geri kalanını, hatta derginin adını bile gölgede bı-

rakıyor. Sol üstte oldukça küçük harflerle “Bahar Kadın Şapkaları Sayısı” duyurusu yapılıyor. Buna benzer bir diğer küçük bir etiket fazla dikkat çekmeksizin alt ortada görülüyor. Büyüleyici illüstrasyon her şeyi söylüyor nasılsa.” (www.solakkedi.com)”

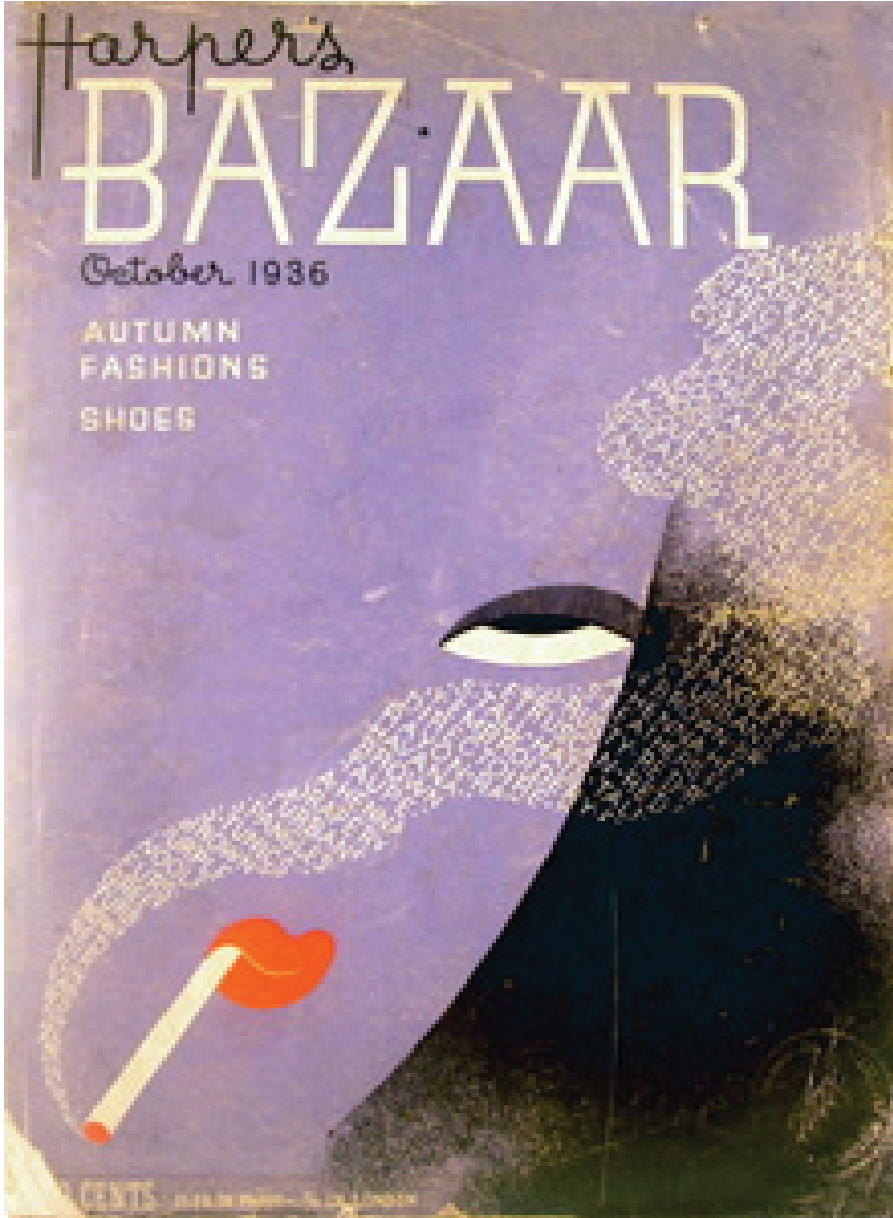

Kaynak: www.solakkedi.com/2015

Şekil 2.2.4.: Vanity Fair dergisinin Temmuz 1933 sayısı

“Mehemed Fehmi Aga’nın art direktörlüğünde Vanity Fair 30’lu yıllar boyunca

birbirinin izleyen çerçevenip asılabilir nitelikte poster kapakları hazırladı. Yukarıda Vanity Fair dergisinin Temmuz 1933 sayısında yer alan alaycı, politik kapağı görüyorsunuz. Öte yandan yine 30'lu yıllarda Harper's Bazaar dergisi de Alexy Brodovitch'in art direktörlüğünde kapak olarak bir dizi cüretkâr resim yayınladı.” (www.solakkedi.com/2015)”

Kaynak: www.solakkedi.com/2015

Şekil 2.2.5.: Henry Luce 1930

“Henry Luce 1930’da Büyük Depresyon sırasında Fortune dergisini çıkarmaya başladı. Kapaklarının neredeyse kibirli denebilecek güzelliği sanayi ve ilerlemeyi

yüceltiyordu ve standart “Bir nüshası Bir Dolar, Bir Yıllığı On Dolar” yazısı dışında üzerinde hiçbir kapak yazısı bulunmuyordu. Pencereymiş havası verilen kapak bir pencereden dışarı bakılıyormuş izlenimini veriyordu. Fortune dergisi için bu tasarım konseptini T. M. Cleland oluşturdu.” (www.solakkedi.com/2015)”

Kaynak: www.solakkedi.com/2015

Şekil 2.2.6.: 1930, Fortune

“Poster kapaklar farklı tür dergilerde kullanıldı. Aşağıdaki Ocak 1929 yılına ait Outdoor Life dergisi, ormanda görülen bir vaşağın canlı, ayrıntılı bir resmini gös-

teriyor. Bundan onlarca yıl sonra benzer öznelerin yüksek kaliteli renkli fotoğraflarına dergilerde sıkça rastlanacaktır. Resmin, birçok poster kapağın çerçeveleme karakteristiğini taşıdığına ve çekinik kapak yazılarının sayfanın altındaki kullanılmayan alana kaydırılmış olduğuna dikkat edin.” (www.solakkedi.com/2015)”

Kaynak: www.solakkedi.com/2015

Şekil 2.2.7.: Ocak 1929, Outdoor Life dergisi.

“Bir seyahat dergisi olan Asia, İkinci Dünya Savaşı sebebiyle Asya’ya yolculuklar durduruluncaya kadar 20’li ve 30’lu yıllarda güzel illüstrasyonlardan oluşan büyüleyici poster kapaklarla yayın hayatını sürdürdü. Aşağıdaki, Ağustos 1931 sayısı,

illüstrasyonun Uzakdoğulu teması dışında içeriğe ilişkin herhangi bir ipucu vermiyor.”
(www.solakkedi.com)”

Kaynak: www.solakkedi.com/2015

Şekil 2.2.8.: Asia Dergisi, Ağustos 1931 sayısı

“Henry Luce Fortune dergisinin poster konseptini 1936 yılında yayın hayatına başlayan Life dergisinin kapak tasarımına taşıdı. Başlangıcından itibaren Life dergisinin kapaklarında tek bir büyük, çarpıcı ve etkili siyah-beyaz resim yer aldı ve bu resmin çevresinde derginin logosu ve yayın bilgileri yer alıyordu. Ender durumlarda

kapak yazıları görüldüğünde ise bunlar küçük harflerle ve sayfanın kenarında yayınlanıyordu. Besteci Arturo Toscanini'yi torunuyla birlikte gösteren 27 Kasım 1939 tarihli nüshayı görüyorsunuz. Resmin sol altında yer alan kapak yazısında “Toscanini ve torunu” yazıyor.” (www.solakkedi.com/2015)”

Kaynak: www.solakkedi.com/2015

Şekil 2.2.9.: Life dergisi, 1936

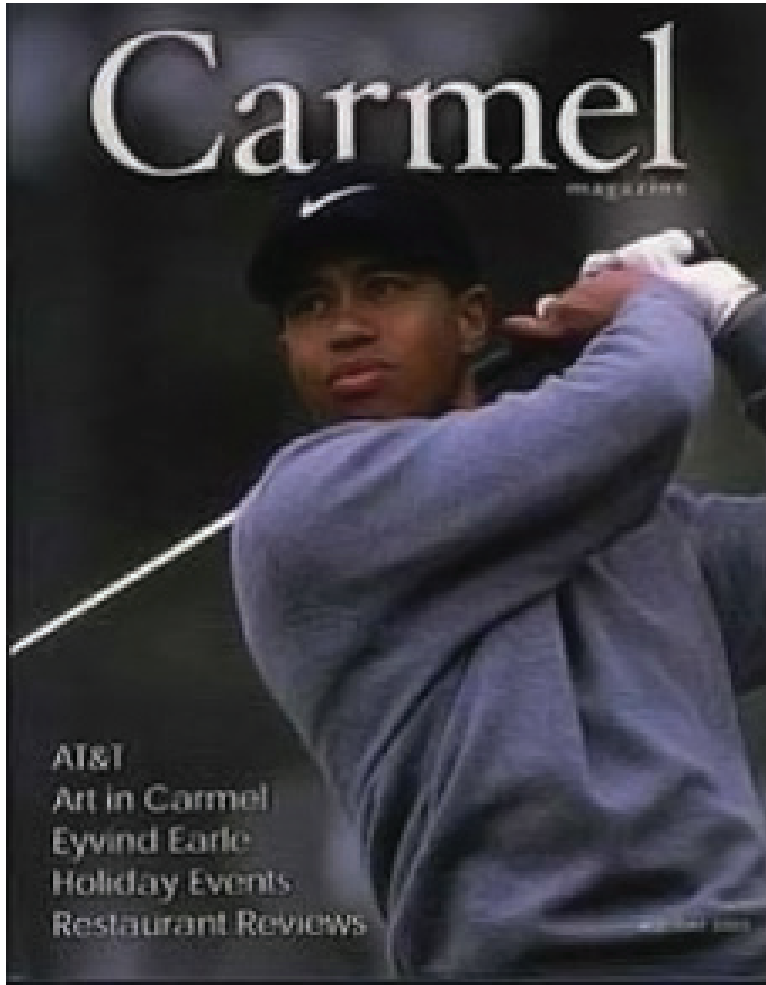
“Life dergisinde ana çekici unsur resimlerdi ve kapaklar bunu kapak yazılarını önemsizleştirerek sağladılar.” (www.solakkedi.com/2015)

“Bu noktadan itibaren poster kapağın tarihi kapak yazılarının yükseliş tarihiyle

içiçe girdi. Bu konuyu yazımızın bir sonraki bölümünde ele alacağız.” (www.solakkedi.com/2015)

“Her ne kadar dergiler 20 yüzyılın başlarındaki görsellik üzerine kurulu sanat-posteri yaklaşımından epey uzaklaşmış da olsalar, poster kapak ölmedi. 2000’li yıllarda hala canlı ve yaşıyor ve görünüşe bakılırsa daha epey yaşayacakmış gibi gözüküyor. Ama bugün poster kapak sadece bir seçenek ve dergi kapaklarına egemen olmaktan oldukça uzak.” (www.solakkedi.com/2015)

“Poster kapaklar okuyucularına güveniyor görünen dergilerde veya tek bir büyük imgeyle sembolize edilebilecek özel durumlarda hâlâ görülüyor.” (www.solakkedi.com/2015)

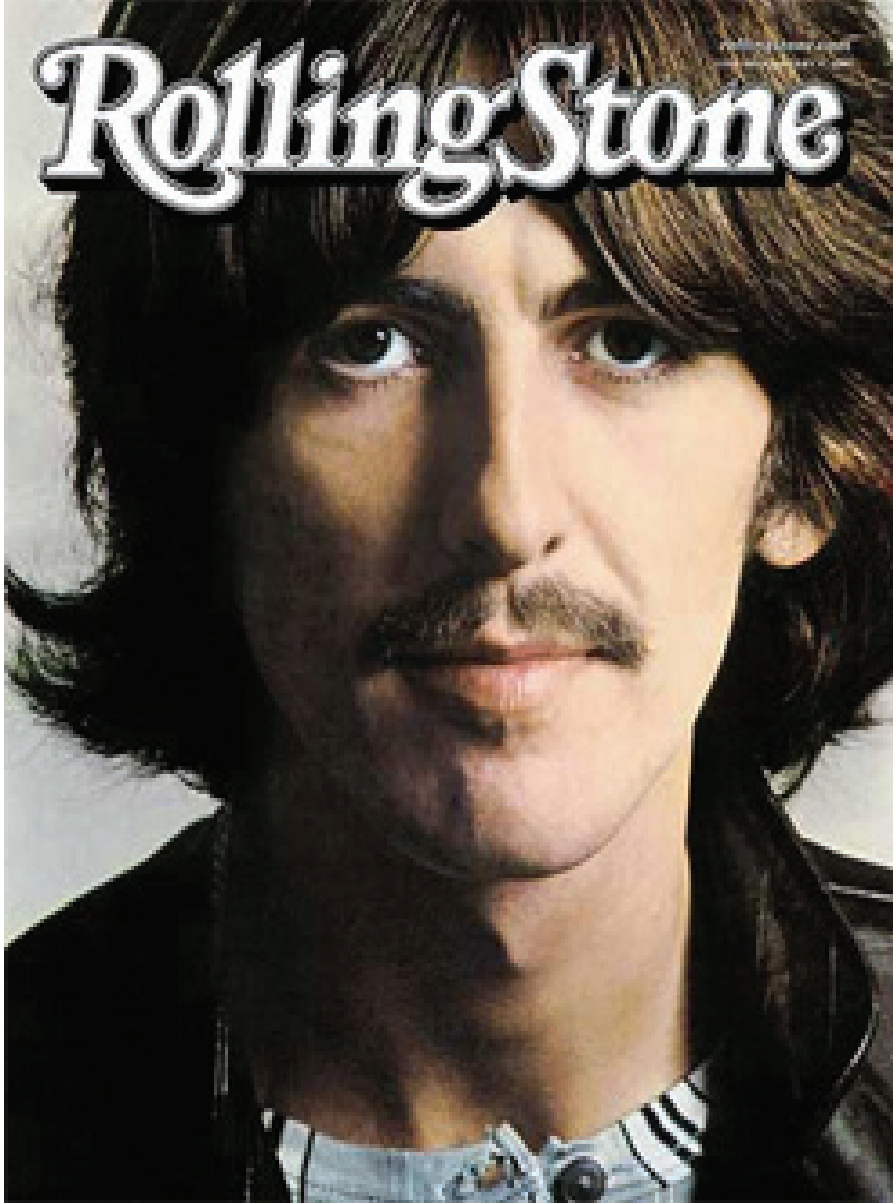

Kaynak: www.solakkedi.com/2015

Şekil 2.2.10.: Carmel Dergisi, 2000 yılı

“Golf sahası müdavimleri için çıkan Carmel’in 2000 tarihli yukarıdaki sayısı, kaliteli okuyuculara yönelik dergilerde görülen günümüz poster kapak türünün bir örneğini oluşturuyor. (www.solakkedi.com/2015)”

Kaynak: www.solakkedi.com/2015

şekil 2.2.11.: Ocak 2002 tarihli Rolling Stone dergisinin kapağı

“Ocak 2002 tarihli Rolling Stone dergisi, okuyucularımın eski Beatle George Harrison’ın yakınlardaki ölümünü düşünüyor olduğuna ve derginin göstereceği saygıyı bekliyor olduğuna güveniyor olmalı. Sonuç, herhangi bir kapak yazısından tümüyle arınık bir poster kapağın ender bir rneği. (www.solakkedi.com/2015)”

Kaynak: www.solakkedi.com/2015

Kaynak: twitter.com/2015

Şekil 2.2.12.: İngiliz Esquire, Haziran 2000

Şekil 2.2.12-2: Esquire Türkiye, Mayıs 2015

Kaynak: www.magxone.com/2015

Şekil 2.2.12-3.: Lily Allen, Esquire Amerika, Şubat 2014

“Gazete bayiiinde satılan bazı dergiler zaman zaman çarpıcı poster kapaklar üretmeyi sürdürüyor. Yukarıdaki, kendine ya da okuyucularına güvenmediği asla söylenemeyecek olan İngiliz Esquire dergisinin Haziran 2000 tarihli kapağı bunun bir örneği. Böylesi bir kapak aslında şöyle diyen görünmez bir kapak yazısı içeriyor: “İçeride merakla okuyacağınız pekçok başka yazı olduğunu söylememize hiç gerek yok.” Poster kapakları mümkün kılan şey belki de izleyicilerin görsel sanata ilgisi veya şıklığın ikna edici gücü veya dergi tasarımcılarının sanatsal yetenekleri değil, ama rekabetin olmayışıdır.” (www.solakkedi.com/2015)

“İzleyicilerine güvenen bu dergiler minimal kapak yazılarıyla daha da öne çıkarılan tek bir konuya odaklanan bir kapakla piyasaya çıkıyorlarsa, bu, yanbaşındaki bir düzine diğer derginin benzer kapaklarla okuyucunun dikkatini çekmek için rekabet etmiyor oluşundandır.” (www.solakkedi.com/2015)

2.3. Yazıyla İççe Resimler:

Kaynak: www.solakkedi.com - Mayıs 2015

Şekil 2.3.1.: Haziran 1898, McClure's dergisi kapağı

“Bir önceki bölümde 20. yüzyıldaki poster kapak tarihini inceledik. Bu dergilerin gözcülcü kapakları bir dönemin estetik duyarlılıkları üzerinde kalıcı bir etki bıraktılar. Ama buna paralel ikinci bir tarihin varlığı söz konusudur. Bir çok dergi sanatsal poster kapaklarla övünürken, diğçerleri, kapak sanatının başarabileceğinden daha su götürmez bir biçimde okuyucunun ilgisini derginin içine çekecek kapak yazılarına yö-neldiler büyük ölçüde. McClure’s dergisinin iki sayısı bu değışimi ortaya koyuyor. Haziran 1898 sayısı sembolik nitelikte bir poster kapaktır ve üzerinde kapak yazısından herhangi bir iz yoktur.” (www.solakkedi.com/2015)

“McClure’s dergisinin aşığıdaki Temmuz 1916 sayısı “tümleşik” diyebileceğimiz bir kapağı örnek teşkil eder. Bu türden bir kapakta sanat ve yazı simbiyotik, birbirini eşit bir şekilde destekleyen bir ilişki içerisindedir.” (www.solakkedi.com)

Kaynak: www.solakkedi.com/2015

Şekil 2.3.2.: Temmuz 1916, McClure’s dergisi kapağı

“1916 yılına ait bu kapakla tasarımcı, kapak yazılarını kapak sanatıyla bütünleştirmek için 20. yüzyıl boyunca kullanılacak yöntemlerin birçoğunu kullanmıştır.” (www.solakkedi.com)

- Modelin yüzünün üzerine bindiği büyük bir başlık
- Tam boy poz veren bir model
- Alışılmadık ve etkileyici duruşuyla bir model (belli bir ölçüde dönmüş halde, alttaki kapak yazısına doğru sarmal bir duruş)
- Modelin etrafına dikkatli bir şekilde yerleştirilmiş kapak yazıları

Bu kapakta aktivite ve dinginliğin, açık hava faaliyetiyle huzur verici bir kendine güvenin bileşimi vardır. Kapakta birincil ve ikincil nitelikte kapak yazıları bulunduğu görülebiliyor. Birincil nitelikteki kapak yazıları Robert Hichens ile başlayan listeden oluşuyor. Ve büyük, etkili ikincil kapak yazısı kontrast harf ve renkle resmin altında görülüyor.” (www.solakkedi.com/2015)

“Resmin üzerine yazının yerleştirilmesi, 80 yıl sonra sık sık yeniden göreceğimiz gibi, düzlemlerin katmanlanmasıyla sağlanan derinlik duygusuna katkıda bulunuyor. Bu durumda en uzak katman deniz, ondan berideki de halat makarasıdır. Üçüncüsü yelken, dördüncüsü dergi başlığı, beşincisi model, altıncısı sağ taraftaki kapak yazıları, yedincisi teknenin kenarıdır. Sekizinci derinlik düzlemi olan alttaki kapak yazısı da modelin kolu ve eliyle daha da öne itilmiştir.” (www.solakkedi.com/2015)

“Yelkenin sereni, resmin sağına doğru öne doğru geldiğinde iki ya da daha fazla düzlemi kesiyor ve kapak yazılarını öne doğru itiyor. Modelin başı arkaya doğru uzanırken, kolları öne doğru uzanıyor. Bu da okuyucuya sanki kapağın sağ ucunu kaldırırverme, sayfayı çeviriverme duygusu veriyor. Kapak yazılarının yerleşiminin katmanlaşma etkisinde çok önemli bir işlevi bulunuyor.”(www.solakkedi.com/2015)

“Kapak yazılarının çoğunun makale başlıklarını değil, katkıda bulunanların isimlerinden oluşuyor. Hatta kapak illüstratörünün ismi bile göze çarpan bir yerde bulunuyor. Bu dönemin illüstratörleri isimlerini genellikle resmin kırılıp atılamayacak bir yerine yerleştiriyorlardı.” (www.solakkedi.com/2015)

“1990’larda dergi kapağı yaparken kullanılan bütün unsurlar dergi logosuyla ve etkili kapak yazılarıyla bütünleşmiş dinamik bir resim 1916 gibi erken bir tarihte mevcuttu. Bu tip bir kapak, ne var ki, uzun bir süre poster kapakların gölgesinde kalacak ve 1970’lere ve 1980’lere kadar yeniden öne çıkmayacaktı.” (www.solakkedi.com)

Kaynak: www.solakkedi.com/2015

Şekil 2.3.3: Temmuz 1932 tarihli Cosmopolitan dergisi kapağı

“Temmuz 1932 tarihli bu Cosmopolitan illüstratörlerin bütünleşik kapak yapma konusunda nasıl yüksek teknik maharet sergileyebildiklerini gösteriyor. Uzaktaki plajdan kapağın önündeki önplana doğru kıvrılarak bir derinlik ve hareket duygusu yaratıyor.” (www.solakkedi.com/2015)

“Logonun “C”si, fiyatın yazılı olduğu yuvarlakta, plaj manzarasının yuvarlağında, şapkada, kadının kolunda ve bükülmüş bacağında yankılanıyor. Kadın manken uzaktaki plajdan kapağın önplanına doğru kıvrılarak bir derinlik ve hareket duygusu yaratıyor. Sanki büyük bir keyifle henüz sereserpe uzanıvermiş ve gerisingeri kalkıverecekmiş gibi duruyor.” (www.solakkedi.com/2015)

Kaynak: www.solakkedi.com/2015

Şekil 2.3.4.: Cosmopolitan dergi kapağı

“Bir sıra halinde kapak yazıları kırmızı arkaplan üzerinde aşıya doğru iniyor. Dergiye yazılarıyla katkıda bulunanların isimlerinin yer aldığı bu kapak yazıları o günlerin en popüler Batılı yazarlarından biri olan Zane Grey’le son buluyor. Bu, canlı, iyi hazırlanmış, dinamik bir kapak. Okuyucuyu doğrudan doğruya derginin içine doğru çekiyor. Bu kapak, bir derginin 1932 yılında illüstrasyon, tipografi ve rengi bilinçli olarak birleştiren bir kapakla neler yapabildiğini gösteriyor.” (www.solakkedi.com)

“Sonraki onyıllarda birçok kapak türü ortaya çıkarak yazının kapağa yerleşimi konusunda çeşitli denemelerde bulundu.” (www.solakkedi.com/2015)

“1940’lar ve 1950’lerde, önde gelen dergiler birçok açıdan pervasızdı, ama kapak yazılarının kullanımı konusunda hemen hiç öyle değildiler.”(www.solakkedi.com)

“Bu Cosmopolitan kapağı bir tasarımcının renk ayrımları ve bindirmelerinin karmaşıklığında işleri berbat etmeksizin ne ölçüde ileri gidebildiğini gösteriyor. (Şekil 10.3.4). (www.solakkedi.com/2015)”

“1940’ların ve 1950’lerin çoğu dergilerinin kapak yazıları sessiz sedasız bir kenarda duruyordu ve yazıların boyutu resme fazlaca müdahale etmeyecek kadar küçüktü. Ve kapak yazılarının nasıl yerleştirileceği konusunda denemeler sürdü.” (www.solakkedi.com/2015)

“1960’ların sonlarında, ne var ki, önde gelen dergilerdeki kapak tipografisi kıyıda köşede kalan yazılar olmaktan çıkmaya ve birçok farklı şekilde ve daha cüretli görünümelerde ortaya çıkmaya başladı.” (www.solakkedi.com/2015)

Batıda gelişen bu uygulamalar ülkemize de uzun süren bir zaman dilimi içinde taşınabildi. Bu uygulamalar ile dergiler mesajlarını daha etkili bir şekilde okuyucuya iletiyor ve okuyucunun da bu dergileri alarak hemen okumaya koyulmasına sebep oluyordu. Üretilen bu dergilerin satılması ve okunması gerekiyordu çünkü. Okuyucu tarafından takip edilmeyen bir derginin yaşaması mümkün değildir.

Kaynak: www.solakkedi.com /2015

Şekil 2.3.5.: Ekim 1969, Vogue dergisi kapağı

Kaynak: buquad.com/2015

Şekil 2.3.5-2.: ABD, Ocak-2009

Kaynak: www.superficialdiva.com/2015

Şekil 2.3.5.: Victoria Beckham, Vogue Rusya, 22 Ocak 2009

“Ekim 1969 tarihli yukarıdaki Vogue dergisinde de görüldüğü gibi kapak yazıları düzenli olarak daha büyük harflerle, çarpıcı fontlarla ve aynı kapakta farklı büyüklüklerde yer almaya başladı. Kapak yazıları belli bir bağımsızlık kazanarak önplana çıktılar ve kendilerine yer açmak için resmi bir kenara doğru ittiler. Herb Lubalin gibi tasarımcılar sayesinde cesur bir tipografisi olan sözcükler sanatsal unsurlar haline geldiler ve resimlerin yanısıra kapak tasarımının merkezî unsurlarına dönüştüler.” (www.solakkedi.com/2015)

Vogue dergisi dünyanın birçok ülkesinde aynı isim ve formatta yayımlanan bir dergi olarak kendi çizgisinde başarısını kanıtlamıştır. Bu dergiye ait telif hakları çeşitli ülkelerdeki yayıncılar tarafından alınarak o ülkeye ait dilde baskısı yapılmaktadır. Bu dergi grafik tasarım uygulamalarını takip eden ve öncülük eden bir yayın olmuştur. Bu dergilerin başarılı tasarımcıları sayesinde grafik tasarım uygulamaları gelişerek diğer dergilerde kaynak olmuştur.

“Tipografi alelâde belirsizlikten birçok farklı söylemi dillendirmeye doğru yol aldığında dergi okuyucuları bir devrime tanık oldular. Bu aynı dönemde kadınlar, Afrika kökenli Amerikalılar, diğer etnik gruplar, eşcinseller, özürlüler, çalışan sınıflar ve yaşlılar eşitlik mücadelelerinde kapak haberleri oldular. Dergi satılan raflar önceden asla tahmin edilemeyecek ölçüde olağanüstü bir beşerî çeşitlilik sergilemeye başladılar. (www.solakkedi.com/2015)”

“Fotoğraflar bu değişimde önde gelen bir rol oynadı, ama fotoğrafların arkasında veya fotoğrafların her iki yanında ve gitgide artan bir şekilde fotoğrafların önünde yer alan çeşitli tipografik tarzlar, dergilerin yeni okuyucuları yeni yollarla anladıklarını ve onlara ihtiyaçlarını karşılayacak yeni malzemelerle hizmet edeceklerini ilân etti.” (www.solakkedi.com/2015)

“Birçok dergi kapağının mizanpajı artık bir reklâmın mizanpajından temelde bir farklılık göstermiyordu.” (www.solakkedi.com/2015)

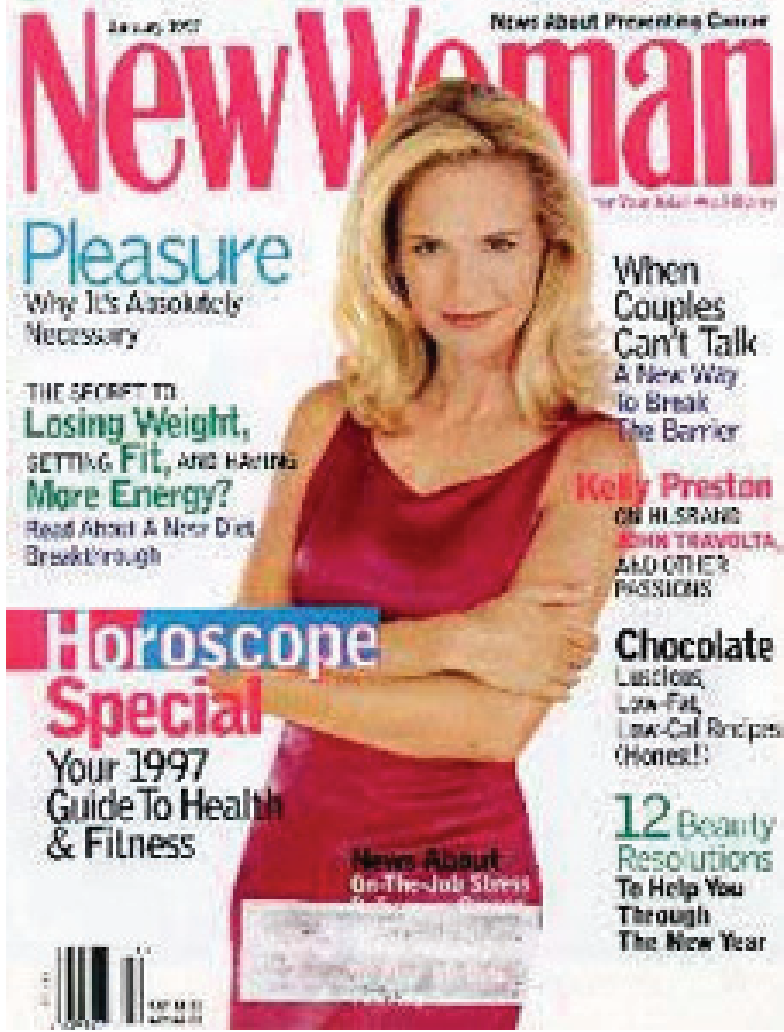

Kaynak: www.solakkedi.com/2015

Şekil 2.3.6.: Beauty Handbook dergi kapağı, 1979

“Eckerd Drugs şirketinin Beauty Handbook adlı 1979 tarihli dergi boyundaki reklâm ilavesine bakın: logo, resim, kapak yazıları ve kullanılan renkler hep birlikte reklâm ilavesi ve içeriğini “satıyor”. (www.solakkedi.com/2015)

“Bu tarihlerde başlamak üzere birçok dergilerin kapaklarındaki imgeler kapak yazılarına önemli ölçüde yer açmaya başladılar ve sık sık canlı ve ayartıcı renklerle güçlendirilmiş bir tipografi ormanına garkolma noktasına kadar geldiler. Dergi kapakları üzerinde poster sanatı önce gazeteciliğe ve sonra iknaya yol verdi.” (www.solakkedi.com/2015)

Kaynak: www.solakkedi.com/2015

Şekil 2.3.7.: Ocak 1987, New Woman dergisinin kapağı

“1970’lerin ortalarından itibaren kapak yazıları artık, onyıllardır yaptıklarının tersine, büyük posterlerin üzerinde belli belirsiz yazılar halinde fısıldaşmıyordu, illüstrasyonlardan geri kalan yerlere sessiz sedasız sığışmaya çalışmıyordu veya sayfanın altında ayrılmış olan bir alanda sabırla beklemiyordu. Bu noktadan sonra, dergi kapak yazıları otoriter bir şekilde konuşabildikleri, öfkeyle bağırabildikleri, sevinç çığlıkları atabildikleri, inanılmaz keşifleri ilân edebildikleri kapakları işgal etmeye başladılar. 1980’li yıllarda görünüşe göre bütün dergiler yukarıdaki Ocak 1987 tarihli New Woman dergisinde olduğu gibi bütün içeriklerini kapakta sıralamaya çalışıyorlardı. Kapak yazıları teknolojiye her yenilikle birlikte ve özellikle de 1990’larda olgunlaşan dijital yazı devrimiyle daha da gözüpekleşti.” (www.solakkedi.com/2015)

“Kapak yazılarının gücü, dergileri pahalı fotoğrafçılara para yetiremeyecek kadar yoksul olan dergilerin genç tasarımcılarının ortaya koyduğu tipografik yeniliklerden de etkilendi. Bu genç tasarımcılar arasında kullandıkları fontların birçoğunu kendileri yapmış olan Neville Brody ve David Carson gibi isimler bulunuyordu. Her zaman etkili fotoğraflar bulamadıkları için, örtük bir şekilde, 1930’larda Harper’s Bazaar’ın art direktörü olan Alexy Brodovitch’in şu tavsiyesine uydular: “Mizanpaj sade olmalı ve iyi fotoğraflar kullanılmalıdır. Resimler kötüyse, tasarımcıya düşen şey akrobatik hareketler yapmaktır.”” (www.solakkedi.com/2015)

“1980’lerde ve 1990’larda dergi tasarımcıları güzel fotoğraflarla birlikte tasarım akrobasisleri yaptılar. 20. yüzyıl sonlarının son derece rekabetçi dergi satış raflarında en ünlü fotoğrafçıların çektiği en ünlü modeller bile kendilerini bağırان harfler arasında buldular.” (www.solakkedi.com/2015)

Kaynak: www.solakkedi.com/2015

Şekil 2.3.8.: 1985 tarihli Cosmopolitan dergisi kapağı

“1985 tarihli Cosmopolitan’deki bu model mekânına müdahale eden kelimeler arasına sıkışmış gibi görünüyor. Yedi büyük metin bloğundan oluşan iki sütun kapak yazısı modeli çevrelerken, epey büyük bir beyaz daire kadının elini ve vücudunun alt bölümlerini örtüyor. Kapak modelleri uzun süre üzerine kapak yazılarının yazılacağı boş alanlarla birlikte poz vermişti. 1980’lerin ikinci yarısından sonra ise kapak yazıları modellerin üzerine taşmaya başladı. Ve güçlü fotoğraflarla rekabet eden büyük ve renkli kapak yazıları sonraki yıllarda bütün dünyada yaygınlaştı.” (www.solakkedi.com/2015)

2.4. Kapaklarda Yazı Hakimiyeti:

“21. yüzyıla girerken birçok dergide kapak yazıları en az kapak sanatı kadar önemliydi. Bazı durumlarda kapak yazıları ve kapak sanatı arasında yeni, ateşli ve neredeyse şoke edici bir doğaçlama dansa tanık olundu. Ağustos 1992 tarihli Guitar World dergisinde kapak yazılarının derginin başlığıyla aşık atarcasına büyük harflerle kullanıldığını görüyoruz.” (www.solakkedi.com/2015)

Kaynak: www.solakkedi.com/2015

Şekil 2.4.1.: Ağustos 1992 tarihli Guitar World dergisinin kapağı

“Bu dönemin bazı kapaklarında derginin adından daha büyük kapak yazıları kullanıldığı da oldu.” (www.solakkedi.com/2015)

Kaynak: www.solakkedi.com/2015

Şekil 2.4.2.: Haziran 2001 tarihli Maxim dergisinin kapağı

“Etkileyici bir resim bu dönemin dergi kapakları için ender olarak yeterliydi. Yukarıdaki 2001 Haziran 2001 tarihli Maxim dergisinde görüldüğü gibi çıplak modellerin fotoğraflarını kullanan dergilerde bile kapak yazıları genellikle çıplaklığın üzerine biniyordu.” (www.solakkedi.com/2015)

“Bugünün kapaklarında, moda modelleri ve ünlüler, derginin içeriğinin reklâmının yapıldığı yazılar arasına sığışmaya, kendilerine bir yer açmaya çabalyorlar adeta.” (www.solakkedi.com/2015)

Kaynak: www.solakkedi.com/2015

Şekil 2.4.3.: mary-kateandashley magazine dergisinin kapak görseli

“Her ne kadar poster kapaklar (yani, kapak yazıları olmayan veya bir iki göze pek çarpmayan yazı içeren kapaklar) hâlâ bulunabiliyor olsa da, bunlara raflarda artık ender olarak rastlanıyor.” (www.solakkedi.com/2015)

“Bugünün kapaklarının çoğunda kapak yazıları kapak alanını istila etmiş durumda. Bu kapak yazıları, modeli daha küçük bir resim olarak yer almaya ve içeriğe ilişkin duyurulara yer açmak için eğilip bükülmeye zorluyorlar.” (www.solakkedi.com/2015)

Kaynak: www.solakkedi.com/2015

Şekil 2.4.4.: Woman's World dergisi kapak görseli

“Bu tür kapaklarda imge ve kapak yazıları üstüste biniyor. Modeller görünüşe göre birden fazla kapak yazısına elverecek şekilde tasarlanmış pozlar veriyorlar.

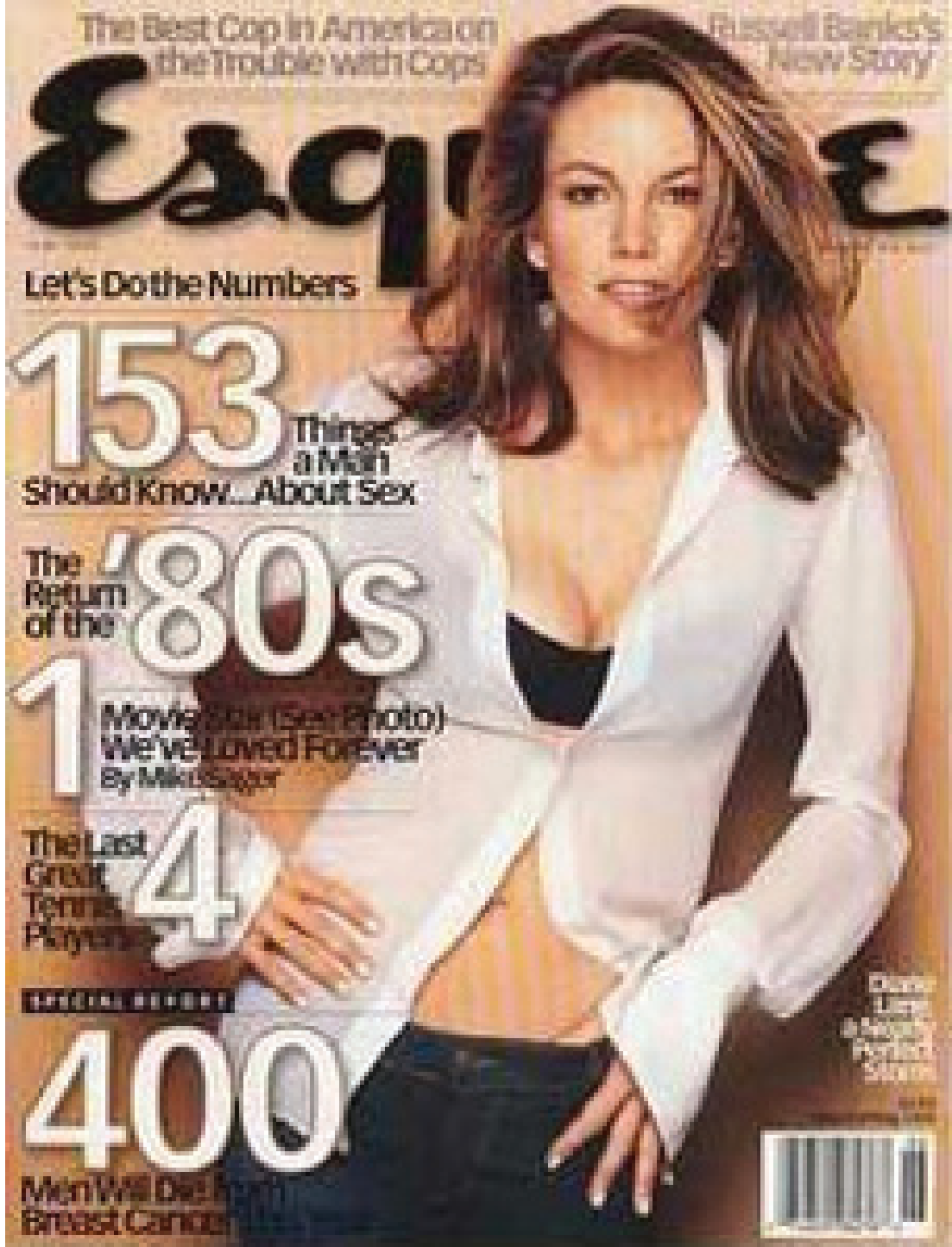
Woman's Day kapak modelinin “kıvrımlı” görünümü günümüzdeki çoğu pozun tipik bir örneğini oluşturuyor. Böylesi kapaklarda büyük yüz fotoğraflarını ender olarak görürsünüz. Bunun sebebi muhtemelen yüzün çevresine çok sayıda kapak yazısı yerleştirmenin zorluğundan kaynaklanmaktadır. Kasım 1998 tarihli BBC Music Magazine, bir dergi tasarımcısının yakın çekim bir yüzle bugün birçok derginin gerekli gördüğü çok sayıda kapak yazısını bir araya getirmek için ne yapması gerektiğini gösteriyor.” (www.solakkedi.com/2015)

Kaynak: www.solakkedi.com/2015

Şekil 2.4.5.: Kasım 1998 tarihli BBC Music Magazine dergisinin kapağı

“İmgeler artık önplanda değil. Kapak yazıları kapak modellerinin önünde yer alıyor ve imgelerinin hatırı sayılır bir kısmının üzerini örtüyor. Bu güzel insanları onları çevreleyen kapak yazıları arasında görürüz. Sanki çalılık lar arasından bakıyor gibidirler ve çalılar sözcüklerden oluşmuştur.” (www.solakkedi.com/2015)

Kaynak: www.solakkedi.com/2015

Şekil 2.4.6.: Esquire dergisi kapak görseli

“Bugün dergi kapaklarının dille, kategorik düşünceyle, küresel medyayla, her yere yayılmış reklâmlarla, düşüncelerimizin kültür tarafından kolonizasyonu ile olan ikircikli dansımızı nasıl yansıttığı üzerine düşünebiliriz. Daha basitçe söylersek, dergi kapaklarındaki modeller bize bu dergilerin listelenmiş içeriği arasından bakar, bunlar üzerlerine giydikleri giysi, soludukları hava gibidir.” (www.solakkedi.com/2015)

Kaynak: www.solakkedi.com/2015

Şekil 3.4.7.: Vanity Fair dergisi kapağı

3. BÖLÜM

DERGİ YAYINCILIĞI

Türkiye’de de Avrupa’da olduğu gibi basın yayın hayatı teknolojinin gelişmesine paralel olarak her geçen gün biraz daha gelişmiştir. Matbaacılık sektöründeki gelişmeler de yayıncılık sektörünü olumlu yönde etkilemiştir. Dergi gibi iletişim araçları insanlar arasında hızla gelişen diyalogların ve yeni fikirlerin aktarımına aracılık eden kurumlar olmuştur. Avrupa’da kiliseye karşı yeni fikirlerin aktarımında kullanılan dergi, artık Türkiye’de de etkin bir kurum olmuştur. Cumhuriyet’in ilk yıllarından itibaren yeni rejimin karşılaştığı sorunlar ve yapılan yeniliklerin anlatıldığı mecraların başında dergiler gelmiştir. Dergiler, her sektörden insanların müracaat ettikleri kurumlar olarak da iş hayatındaki yenilikleri aktaran ve aynı meslekten olan insanlar arasındaki iletişimi de sağlamıştır. Kısaca; cumhuriyetin ilk yılları dergiciliğin de popüler olduğu yıllardı ve Türkiye’de de bu iletişim kanalından faydalanılmıştır.

Osmanlı’da faaliyete geçen birçok fikir akımı Cumhuriyetten sonra da varlığını sürdürmüştür. Cumhuriyetten sonra Avrupadaki gelişmeleri daha dikkatli şekilde takip eden Türkiye, artık sanatsal faaliyetler açısından da yönünü tam olarak Avrupaya dönmüştür. Avrupa’daki sanatsal etkinlikler ve tasarım faaliyetleri Türkiye’de de takip edilmiş.

Almanya’da yaygınlaşan Bauhaus Okulları tüm dünya ile birlikte Türkiye’de de önemli etkiler meydana getirmiştir. Bauhaus Okulları’nda öğretilenler ve eğitim metodları Türkiye’de de takip edilmiştir. Bu aralıksız takip Avrupa ile aramızdaki farkı da kapatarak modern sanatta belli bir seviyeye gelmeemize yardımcı olmuştur. Grafik Tasarım çalışmaları yönünden de hiç şüphesiz Bauhaus Okulları ekolü ülkemizde etkili olmuştur. Cumhuriyetin ilk yıllarında başlayan bu sanatsal etkileşimler ülkemizde yayınlanan dergilerinde tasarım içeriklerini etkilemiştir şüphesiz.

“Bauhaus düşüncesi, bir stilin, bir eğitim hareketinin ötesinde, 1850’lerden beri Avrupa’da yürürlükte olan kültürel, ekonomik ve toplumsal bir modernleşme programını ifade eder. “Yeni” bir hayatın tasarlanabileceği inancını temsil eder. Almanya’nın kültürel nüfuz politikaları bağlamında, son Osmanlı yönetimlerinin ama özellikle de

Cumhuriyet'in kurucu kadrolarının modernleşme girişimlerinde etkili olur. Sanayileşme atılımı ile sanatın birleştirilmesine yönelik kültürel politikaların ve eğitim reformlarının yapılandırılmasında Bauhaus akılcılığının katkısı önemlidir. Gazi Terbiye Enstitüsü, Köy Enstitüleri; sanat, sanayi ve meslek okulları; İstanbul Teknik Üniversitesi ve Ortadoğu Teknik Üniversitesi gibi mühendislik-mimarlık okulları; güzel sanat ve uygulamalı sanat akademileri hep Bauhausçu ilkeleri benimserler ve bunlara göre yetişmiş kadrolar tarafından kurulurlar. Günümüzde Türkiye'de çağdaş eğitimin örgütlenmesi ve tasarım kültürünün hızla yükselmesi hâlâ Bauhaus'un izlerini taşır. (www.iletisim.com.tr/2015) ”

“Bauhaus: Modernleşmenin Tasarımı, bugünkü Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi'nin çekirdeğini oluşturan ve 1957 yılında Alman ve Türk Bauhausçular tarafından kurulan Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu'nun 50. kuruluş yıldönümü dolayısıyla düzenlenen “Türkiye’de Mimarlık, Sanat, Tasarım Eğitimi ve Bauhaus” Sempozyumu’na sunulan bildirileri kapsamaktadır. (www.iletisim.com.tr/2015) ”

“Dergi yayıncılığı, tarih boyunca yazılı basının oldukça önemli alanlarından biri olmuştur. Bu yayıncılık türü düşünceleri yaymak amacıyla kullanılmış belki de en etkin yöntemlerden biridir. Ne yazık ki günümüzde Türkiye’de gerekli ilgiyi görmekte ve düşünceleri yaymak amacıyla yayınlanan dergiler de hızla yok olmaktadır. Toplumun öncüsü konumunda bulunan ‘aydınlar’ da düşüncelerini yaymak için yeni ortamlara yönelmekte ve araç olarak sosyal medyayı kullanmaktadır. (Prof. Gönenç)”

“Ülkemizde dergiciliğin pek çok sorunu bulunmakta, bu sorunların bir bölümünü de medyanın içinde bulunduğu olumsuz koşullardan ayırmak pek mümkün olmamaktadır. Bütün bunlara rağmen dergiciliğe dair en önemli sorunlardan biri; ülkemize özgü ve onun sorunlarını ele alan dergilerin bulunmamasıdır. Günümüzde özellikle haber degilerinin azlığı büyük bir eksiklik olarak dikkati çekmektedir. (Prof. Gönenç/2013:5)”

“Ayrıca akademik anlamda, Türkiye’de geçmişten bugüne pek çok önemli dergi yayınlanmış olmasına karşın, bu alanda yapılmış ayrıntılı çalışmalar bulunmamaktadır. Bu nedenle bu konuda inceleme yapmak isteyen araştırmacılar büyük bir kaynak

sorunuyla karşı karşıya kalmaktadır. (Prof. Gönenç/2013:5)”

3.1. Dergicilik Üzerine Farklı Bir Değerlendirme:

Esquire dergisinin genel yayın yönetmeni Okan Can Yantır’ın dergicilik üzerine farklı değerlendirmeleri:

“Dergiciliğin tüm dünyada bir prestij kaynağı olduğunu belirten Esquire Dergisi Genel Yayın Yönetmeni Okan Can Yantır, dergici olmak için heyecanlı, yaratıcı ve meraklı olmak gerektiğini söyledi. İnternetin bir bilgi yığını olduğunu ifade eden Yantır, bu anlamda bir elek vazifesi gören dergiciliğin her zaman yayınlanmaya devam edeceğini vurguladı. (www.medyadernegi.org/2015)”

“Gazeteye göre dergi biraz daha farklıdır. Günlük gazetenin koşturmacası yoktur dergide. Esquire Dergisinin ilk ortaya çıkış tarihi 1709. Daniel Defoe’nun Kilise’yi eleştirmek için çıkardığı The Review adlı bir yayın. 5 yıl sonra ise Spectator çıkıyor. Dergicilik İngiltere merkezli bir kültür. Dergicilik haberden ziyade dosya ve fotoğrafa ağırlık verir. “Bu konu işler mi?” sorusu önemlidir dergicilikte. Dosya konunuz, alt başlıklara ayrılabilmeli, insanlarla ilgili olmalı ve sadece size değil herkese ilgi çekici gelmeli. Dergicilikte iyi fotoğraf ve iyi yazı her yerde iş yapar. Dergicilik bir prestij kaynağıdır. Türkiye’de büyük grupları dergi çıkarmaya motive eden de budur. (www.medyadernegi.org/2015)”

“Dijitalin sorunu, bir bilgi yığını olması. “Kim, nerede, ne zaman?” sorularını cevaplıyor ama “neden ve nasıl?” sorularını cevaplayamıyor. Dergi, internette bulabildiğiniz her şeyi eleyen, eksik cümleleri tamamlayan ve devrik cümleleri düzelten bir kültür. Gazetelerin hızıyla kitapların derinliği arasındadır dergi. İnsan doğası içselleştirilmiş bilgi ister. İnternet bunu hala veremiyor. Güvenemiyoruz hala internete. Ekşi sözlük ve Wikipedia gibi mecralar çok önemli ama güvenilirlik ve anonimlik büyük sorun. Teknoloji ne kadar gelişirse gelişsin her yerde dergi okuyorsunuz. Dergi alma alışkanlığı her zaman devam edecek. (www.medyadernegi.org/2015)”

3.2. Derginin İçeriği ve Kapsamı Nedir?

“Dergi, kitap ve gazete arasında duran bir ihtiyaca cevap vermeye çalışan ayrı bir iletişim alanıdır. Dünyada dergilerin ortaya çıkışı gazetelerin ortaya çıkışından son-

ra XVII. Yüzyılın ortalarına rastlar. Dergilerin ortaya çıkışı bir dizi sosyal, kültürel ve bilimsel gelişmenin sonucudur. Batıda XVII. yüzyıldan itibaren kurulmaya başlayan ve XVIII. asırda parlak dönemini yaşayan bilim cemiyetleri, bir yandan bilimin ilerlemesi ve yaygınlaşmasını sağlamak, diğer yandan bilim adamları arasındaki iletişimi temin edebilmek için süreli yayınları kullanmaya başlamışlardır. Bu amaçla geliştirilen ilk süreli yayınlar, hem bilim adamları arasındaki iletişimi sağlamış hem de bilimsel tartışmalara sayfalarını açmışlardır. (M. E. B. e dergi/2011)”

“Belirli bir okuyucu kitlesi ve içerikte olan dergiler, özellikle iyi kağıt kalitesi ve renkli baskılardaki yüksek kalitenin olması ve yeni baskısının yapıncaya kadar okuyucu tarafından elde tutulması nedeniyle reklam mesajlarını iletmek için uygun bir reklam ortamı olarak değerlendirilmektedir. Ayrıca okuyucu tarafından saklanabilmesi, okuyucunun gittiği yerlere kolayca götürebilmesi sadece dergiyi satın alan tarafından değil, başka kimselerce de okunabilmesine imkan sağlamaktadır. Kamuya açık yerlerde okunup bırakılan dergiler, ikinci, üçüncü kişiler tarafından alınıp okunabilmektedir. Dolayısıyla dergilerin baskı sayısı okur sayısı aynı değildir. (Doç. OKAY/2009/76.)”

“Dergiler, genellikle aylık yayınlanırlar. Hemen her konuda haber, yorum ve analizler yapılan ürünlerdir. Dergiler, içerdikleri konularına göre ekonomi, dil, din, hukuk, tarih, doğa, gezi, mizah, sanat, spor, bilgisayar, web, edebiyat, politika, aktüalite şeklinde gruplandırılabilir. Ayrıca dergiler, hedef kitlelerine göre kadınlara, erkeklere, çocuklara, gençlere yönelik dergiler şeklinde de gruplandırılabilir.” (SOĞUKKUYU/2010)

“Baskı kalitesinin yüksek olması ve sadece düz reklam yerine katlamalı sayfalar, koparılan yapraklar gibi değişik şekillerde reklamların yer aldığı ortamları sunan dergilerin özellikle kuruluşların ürün, hizmet ve markalarının imajlarını yansıtmaya yönelik reklam uygulamalarında gazeteye göre daha fazla tercih edildiği görülmektedir. Dergiler hedef kitlesine ve içeriklerine göre sınıflandırılmaktadır. Hedef kitlesine göre dergiler:

- Genel ve güncel konuları ele alan ve geniş bir kitleye seslenen dergiler,
- Belirli bir hedef kitlesinin ilgi alanına (bahçecilik, bilgisayar, bebek bakıcılığı

gibi) seslenen dergiler,

- Belirli bir meslek grubuna yönelik dergiler,
- Okul dergileri ve özel yayımlar

İçeriklerine göre de dergiler de ele aldıkları konulara göre siyaset, sağlık, gıda, ambalaj, dekorasyon, eğitim, çocuk, mimari, sinema, gezi vs. sınıflandırılmaktadır. Dergileri basım sürelerine göre haftalık, 15 günlük ve aylık dergiler olarak sınıflandırmak da mümkündür. (Doç. OKAY/2009:178)”

“Belirli bir sektörde üretim veya hizmet sunan kuruluş veya markaların reklamlarını belirli bir konuda yayın yapan ve okuyucusu bulunan dergilerde yayınlattıkları, verilen mesajın hedef kitleye ulaşabilme ihtimalini artırmaktadır. Genel olarak dergilerde reklamı yapılan ürün veya hizmetlerin, renkli bir fotoğrafı veya resmi, konusuna göre de kısa veya uzun bir metni olmakta ve okuyucuyla arasında duygusal bir bağ oluşturmaya çalışmaktadır. (Doç. OKAY/2009:178)”

“Düzenli reklam verenlerin, dergilerde en fazla tercih ettikleri yerler kapak içleridir. Bu sayfalar genellikle yıl boyunca reklam yapan şirketlere satılmaktadır. Dergi reklamlarına veya sayfalarına iliştirilen kuponlar, istek formları ve reklamlarda yer alan adreslere hedef kitlenin daha çabuk ulaşması ve tepki vermesi mümkün olabilmektedir. (Doç. OKAY/2009:178))”

“Dergiye verilecek reklamların yapım ve yayın maliyetleri, hem kişi başına düşen maliyetler, hem de dergi baskı sayılarının az olması yüzünden yüksek olmaktadır. Basılan dergilerin bir kısmı gazete bayilerinde veya büyük alışveriş merkezlerinde satılmakta, bir kısım dergi de abone usulüyle satıldığından diğer reklam ortamlarına göre hedef kitlelere daha sınırlı sayıda ulaşmaktadır. Baskı süresinin de derginin özelliğine göre değişmesinden dolayı güncel konularla ilgili olan reklamları veya kampanyaları 15 günde bir veya ayda bir basılan dergilerin yer vermesi uygun olmamaktadır. (Doç. OKAY/2009:178))”

3.2.1. Türkçe Dergiciliğin Başlangıcı:

“Osmanlı Devleti sınırlarında Türkçe olarak yayımlanan ilk üç dergiye ilişkin bilgi verilecektir. Osmanlı Devleti’nde özel girişimle yayıncılığın başlamasından he-

nüz dokuz ay gibi kısa bir süre sonra düzenli yayım aralığına sahip ilk Türkçe dergi Mecmûa-i Fünûn 1860'da yayımlanmaya başlar. Kendisinden yalnızca birkaç ay sonra ise ikinci Türkçe dergi Mecmûa-i İber-i İntibah ve ilk resimli Türkçe dergi Mirat yayımlanır. Diğer iki ilmî dergi ile Mecmûa-i Fünûn'un başlattığı edebi tartışma sonrası, her iki yeni ilmî dergi de yayımlarına son vermek durumunda kalır. Her üç derginin gerek yayımcıları gerekse yazarları kalemiyye (devlet memuru) ve az da olsa askeriye sınıfına mensup eğitilmiş gençlerden oluşmaktadır. (Gönenç, NALCIOĞLU/2013:7)”

“Mecmua-i Fünûn (Türkçe: Bilimler Dergisi), 19. yüzyılın ikinci yarısında İstanbul'da yayımlanan aylık Türkçe bilim dergisi. Türkiye'de Osmanlı döneminde çıkartılan ilk Türkçe bilim dergisidir; Osmanlı basın tarihinde “Vekayi-i Tıbbiye'den sonra ikinci dergidir. Felsefe ve türlü bilim dalı hakkında yazılar içeren derginin geniş bir kadrosu, parasal kaynakları ve geniş bir okuyucu kitlesi vardı. (tr.wikipedia.org)”

“İlk Türkçe gazetecilik faaliyetleri, Osmanlı Devleti'nin bir eyaleti olan Mısır'da, vali Mehmet Âli Paşa'nın direktifiyle 1828 yılında başlamıştır. Yani Türkçe ve yarı Arapça olarak yayımına başlanan Vakayi-i Mısriyye gazetesini, Ocak 1831'de yine Girit Valiliği'ni de elinde bulunduran aynı kişi tarafından yayımına başlanan yarı Türkçe ve yarı Rumca hazırlanan Vakayi-i Giridiye isimli gazete takip etmiştir. Osmanlı Devleti'nde, tamamı Türkçe ilk gazete Takvim-i Vakayi, Dersaadet'te Sultan II. Mahmut'un emriyle Kasım 1831 tarihinde yayına başlamıştır. Tamamı resmî yayın olan bu üç Türkçe gazeteyi Osmanlı Devleti sınırlarında ikamet etmekte olan bir İngiliz tüccar (aynı zamanda Londra'da yayımlanan bir kısım gazetelere İstanbul'dan haber göndermekle mesul muhabir) William Churchill tarafından 1840 yılında yayımına başlanan Ceride-i Havadis takip etmiştir. Ancak gazete yeterli aboneye ulaşamadığından ve kapanma tehlikesi ile karşı karşıya kaldığından devlet tarafından gazetesine destek amaçlı ödenek bağlanmıştır. Dolayısıyla gazete bunu takiben yarı resmî bir yayın durumuna gelmiştir. Tamamı özel sermaye ile kurulan ve bu şekilde neşre devam eden ilk Türkçe gazete 1860 yılında yayına girmiştir. Agah Efendi tarafından kurulan gazetenin en önemli diğer bir yazarı İbrahim Şinasi Efendi olmuştur. Her ikisi de eğitim ve mesleki deneyim amaçlı olarak memuriyetleri sırasında Fransa'ya gönderilen bu isimler, yurt dışındaki deneyimleri sayesinde gazeteciliğin gerçek işlevlerinin farkına varabilmiş ve Türkiye'ye döndüklerinde bu tarz bir serbest gazetenin yayımına

girişmişlerdir. (Prof. Gönenç., Doç. NALCIOĞLU/2013:8)”

“Tercümân-ı Ahvâl’in ilk sayısı 21 Ekim 1860 tarihinde neşrolunmuştur. Şinasi Efendi tarafından kaleme alınan gazetenin sunuş yazısında, halktan kimselerin devletten bağımsız olarak yayınladığı gazeteler aracılığıyla şayet vatanının yararına olacaksa hatalı bulduğu işleri (yönetimce veya diğer) söylemesinin haklı gereği olduğu belirtilmiştir. Vatandaşların nasıl devlete karşı bazı yükümlülükleri, vazifeleri varsa, aynı zamanda sahip olduğu bir kısım haklarının da bulunduğu, basın yoluyla fikirlerini beyan hakkının da bunlardan biri olduğu ifade edilmiştir. Nitekim “eğitim yoluyla zihni açılmış” gelişmiş ülkelerde bu sistemin siyasi gazeteler vasıtasıyla hali hazırda işlemekte olduğu vurgulanmıştır. Bu kısa ama bilgilendirici yazıyla, halkın gazetelerin işlevi ve öneminden haberdar olması istenmiştir. Bunu takiben, 24. sayısından sonra Tercümân-ı Ahvâl’den ayrılan Şinasi Efendi tarafından Türkiye’nin ikinci özel gazetesi Tasvîr-i Efkâr neşrolunmuştur. İbrahim Şinasi Efendi bu gazetenin yayın amacını da 27 Haziran 1862 tarihli ilk sayıda kaleme aldığı sunuş yazısında ortaya koymuştur. Yazıda halkın devletin idarecilerine sesini duyurmasında vasıta olan gazetelerin varlığının ve sayıca artmasının önemine işaret edilmiştir. Devletin, halkının menfaatlerine uygun bir idare sergilemesiyle her daim iktidarını kudretli tutabileceği belirtilmiş, halkın da yönetimle ilgili görüşlerini beyan edebilmesinin bu durumun sağlıklı bir şekilde işlemesine katkı sağlayacağı ifade edilmiştir. Gazeteler ise halkın kendisini ifade etme aracı olarak nitelenmiştir. (Prof. Gönenç., Doç. NALCIOĞLU/2013:8)”

“Tercümân-ı Ahvâl ve Tasvîr-i Efkâr gazeteleri, Türkçe fikir gazeteciliğinin başlangıcını oluşturmuştur. Bunu takiben, ancak birkaç yıl sonra 1867 ve sonrasında diğer bir kısım siyasi gazeteler yayıma girmeye başlamışlardır. Ancak bu siyasi gazetelerden önce ve yukarıda belirtilen siyasi iki özel girişim gazetesini takiben Türk basınına eklenen yayınlar üç dergi olmuştur. Bunlar Mecmûa-i Fünûn, Mecmûa-i İber-i İntibah ve Mirat dergileridir. Bu yayınlar, Osmanlı halkı için, özellikle de Türk soylu Osmanlılar için büyük bir yenilik teşkil etmiştir. Çünkü Türkçe yayınlar yaygınlaşmadan önce, Osmanlı Devleti sınırlarında yayınlanmakta olan Ermenice, Rumca, Arapça gibi yerel dillerde ve çeşitli Avrupa dillerinde çok sayıda gazete ve dergi bulunmaktaydı. (Prof. Gönenç., Doç. NALCIOĞLU/2013:8)”

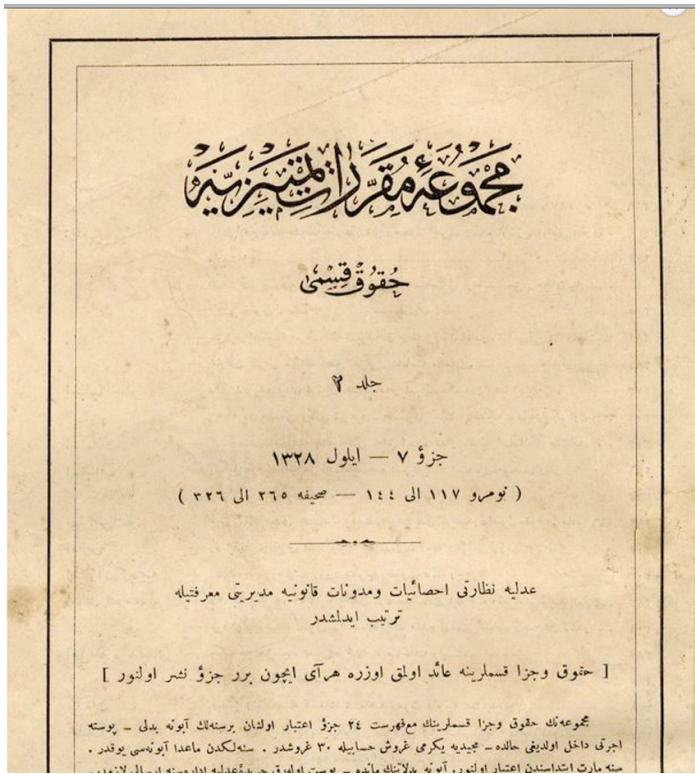
“Ancak şunu da belirtmek gerekir ki, bu yıllar itibarıyla Osmanlı Devleti’nde gerek taşra gerekse büyük vilayet merkezlerinde, buna başkent de dahil, okur yazar oranı Müslüman halk arasında oldukça sınırlıdır. Dikkat edilirse eğitimlilerin sayısı denilmemektedir, yalnızca okur yazar denilmektedir. Bunların sayısı dahi oldukça azdır. Kaynaklarda bu rakam söz konusu tarih itibarıyla yüzde 2 ila 10 arasında değişebilmektedir ki, Osmanlı Devleti’ndeki okur yazar oranını belirtmek için “en iyi ihtimalle yüzde 10’u geçmez” şeklinde ifadeler kullanılmaktadır 19. yüzyılın üçüncü çeyreğinde. (Prof. Gönenç., Doç. NALCIOĞLU/2013:9)”

“Türk dergicilik tarihindeki ilk girişimlerin yaşandığı dönem, Tanzimat Dönemidir. XIX. yüzyılın ikinci yarısından itibaren günlük gazetelerle birlikte haftalık, 15 günlük ve aylık dergiler yayımlanmaya başlamıştır. İlk Türk dergileri tıpkı Avrupa’da olduğu gibi ilmî cemiyetlerin yayın organı olarak ortaya çıkmışlardır. Bu anlamda Türk dergiciliği bilim dergiciliği olarak başlamış ve gelişerek günümüze kadar gelmiştir.” (M. E. B. e-Dergi/2011)

“Ancak her şeyi yöneticilerden beklemeyen ve bu dönüşümün uzun bir süreye yayılacağına bilincinde olan bir kısım aydın, halkın basın yoluyla eğitilebileceği fikrini benimsemiş ve bunun uygulayıcısı olmuşlardır. Bu kimseler, basının geniş kitlelere ulaşmanın en ucuz ve kolay yolu olduğunun bilinciyle hareket etmişlerdir. Dönemin gazetecilerinin büyük kısmı tarafından basının kamuoyu oluşturma, yönlendirme, bilgi verme işlevleriyle birlikte en fazla eğitime işlevinden istifade edilmiştir. Osmanlı Devleti’nde düzenli yayın aralığına sahip bilimsel dergilerden önce yayına başlayan, Batı’da aslı amaçlı günlük haber vermek olan siyasi gazetelerde halkın modern ilim ve bilimlere ilişkin bilgi sahibi olmasına katkı sağlamak amacıyla sütunlar ayrılmıştır. Gerek eğitim sisteminin günün gereklerine yetersiz kaldığı yönündeki eleştirel yazılar ve bunlara önerilen çözümler aktarılmıştır bu sütunlarda gerekse de eğitim kurumlarında hiç verilmeyen ya da son derece eksik kalan modern ilim ve bilim örneklerine dair yazılar sunulmuştur. Halkın anlayabileceği dilin kullanılmasına özen gösterilmiştir ve yeni gelişmelerin günlük hayatta (sanayi, ziraat vb.) nerelerde kullanılabilir olduğu da örneklendirilerek aktarılmıştır. (Prof. Gönenç., Doç. NALCIOĞLU/2013:10)”

3.2.1.1. Mecmua-i Fünun:

“Siyasi, bağımsız iki Türkçe gazete yayımdayken, Temmuz 1862’de Mecmûa-i Fünûn dergisi yayıma başlamıştır. Tasvîr-i Efkâr gazetesi kendisinden yalnızca birkaç gün veya hafta önce neşre başlamıştır (27 Haziran 1862). Mecmûa-i Fünûn dergisi, Cemiyet-i İlmiye-i Osmaniye’nin yayın organı olarak çıkmıştır. Düzenli yayın aralığına sahip ilk Türkçe dergidir. Derginin ilk sayısında, cemiyetin nizamnamesi de yayınlanmıştır. Buna göre cemiyetin maksadı; kitap telif ve tercümesi, umuma ders verilmesi, mümkün olabilen her türlü vesait ile Osmanlı Devleti’nde ilim ve bilimin yayılmasına çalışmak olarak açıklanmıştır. Cemiyetin ayda bir kez bir ilmî dergi yayınlayacağı belirtilirken, bu dergiye çeşitli ilim ve bilim dallarına dair yazılarla, eğitim, ticaret ve sanayiye dair yazıların kabul edilip, dinî ve güncel politik meselelere dair gerek cemiyet azalarından gerekse dışarıdan gönderilecek yazıların kabul edilmeyeceği belirtilmiştir. (Prof. Gönenç/2013:11)”

Kaynak: www.obarsiv.com/2015

Şekil 3.2.1.1.: Mecmua-i Funun dergisi.

“Cemiyet-i İlmiye-i Osmaniye, Osmanlı Devleti ’nin St. Petersburg sefiri Halil Bey tarafından kurulmuş ve kendisi cemiyetin ilk başkanı olmuştur. Cemiyetin yayın

organı Mecmûa-i Fünûn'un yönetiminden ise Tahir Münif Efendi sorumludur. Münif Efendi elçi katipliği ile bulunduğu Berlin'de ve daha sonra Tercüme Odasında Almanca, İngilizce, Fransızca öğrenmiştir. Klasik medrese eğitimi almışsa da, tabiat bilimlerine ve Fransız materyalist felsefesine ilgi duyan bir kimsedir. Münif Efendi, Niyazi Berkes'in yorumuyla Tanzimat'ın ilim yanını temsil eden Cevdet Paşa'nın karşısında, onun fen yanını temsil eden en büyük kişisidir. "Dinsizlik felsefesini" öğreten materyalistlerin kitaplarının öğrencilerin ekseriyetince ilgiyle takip edildiği Tıbbiye'nin ilk mezunlarından ve Tercüme Odası eski görevlilerinden, daha sonra Hariciye Nazırlığı da yapan Sadrazam Fuad Paşa'nın himayesi altında Cemiyet-i İlmiye-i Osmaniye'yi 1862 senesinde tesis etmiştir. (Prof. Gönenç/2013:11)"

"Münif Efendi cemiyetin ikinci başkanı olmuştur. Cemiyetin yayın organı olarak Mecmûa-i Fünûn isimli, düzenli yayın aralığına sahip ilk bilimsel dergi yayınlanmıştır. Fen bilimleri, matematik, hikmet (felsefe), ilm-i servet (ekonomi), hukuk, tarih, coğrafya, dil bilgisi konuları üzerine kaleme alınmış yazıların yer aldığı dergi, çağdaş Batı düşününü yansıtmaya amacını güden bir yayın olmuştur. (Prof. Gönenç/2013:12)"

"Dergide, ekonomi konulu yazılar da yer almıştır. Tercüme Odası eski memurlarından, dönemin Matbuat Müdürü Ohannes Efendi tarafından kaleme alınan "İlm-i servet-i raille" (No: 2, 6) isimli ekonomi bilimini anlatan yazısı ve Ticaret Meclisi Üçüncü Başkanı Vahan Efendi tarafından kaleme alınan "Fevaid-i Şirket" (No: 6, 8) başlıklı yazı gibi. Şirketlerin ülkelerin zenginleşmesine ve ülkenin fertlerinin yaşam standartlarının yükselmesi ve bunun ülkenin geneline yayılması açısından önemine vurgu yapıldığı bu yazıda, ayrıca hammaddelerin ülkede kalıp, mamul hale getirilmesinin ülke ekonomisine önemli katkı sağlayacağı ve şirketlerin de bu anlamda büyük önem arz ettiği ifade edilir. Ramazan 1279 tarihinde Dersaadet'te açılan Sergi-i Umumi-i Osmani ile ilgili yazılar da görülür ve Osmanlı ekonomisinin gelişimi açısından bu türden organizasyonların sağlayacağı katkıya vurgu yapılır. (Prof. Gönenç/2013:13)"

"Derginin 6. sayısından itibaren politika konulu yayın yapabilme izni almasını takiben, her sayıda "Hulasa-i Politika" başlıklı özel bir bölüm oluşturulur. Burada Avrupa ve Amerika kıtalarındaki devletlerde yaşanan siyasi, ekonomik son gelişmelerle, bu ülkelerin birbirleriyle ve Osmanlı Devleti ile siyasi, ekonomik ilişkilerine dair gün-

cel bilgiler aktarılır. (Prof. Gönenç/2013:13)”

“Babıali Tercüme Odası memurlarından Mehmed Şevki imzalı “Avrupa devletlerinin mukayese-i kuvve-i askeriyyesi” (No: 26, 27, 28) ile Almanya, Avusturya ve İtalya devletlerinin ticari sahadaki rekabeti ve bunun siyasi sahaya yansımalarının konu edildiği “Düvel-i Münâzaa” (No: 34) gibi siyasi konulu makaleler de yayınlanmıştır dergide. (Prof. Gönenç/2013:13)”

“Cemiyet tarafından yine umum halkın istifadesi amacıyla cemiyet merkezinde bir kıraathane (kütüphane-okuma salonu) tesis olunmuş ve Mart 1864 tarihinde açılışı yapılmıştır. İstanbul’da halkın faydalanabileceği çeşitli kütüphaneler olsa da, bunlarda yalnızca kitap koleksiyonları olup, gazete ve dergi koleksiyonlarına ulaşmak mümkün olmadığından, Cemiyet bu eksikliği gidermeye yarayacak bir yol olarak gördüğü kıraathaneyi açmıştır. Türkçe ve yabancı dillerde 30’dan fazla gazete ve derginin güncel ve eski nüshalarının yer aldığı kıraathanede ayrıca bin cilt kadar Türkçe ve yabancı dilde (Doğu ve Batı dillerinde) fen ve sosyal bilimlerle, sanayiye dair kitap bulunmakta olup, çok düşük bir ücretle kütüphaneye üye olunup, istifade edilebilmektedir. (Prof. Gönenç/2013:13)”

“Eğitimin Osmanlı toplumunda yaygınlaşması yolunda katkı sağlamak cemiyetin ilk maksadıdır. Bu amaç doğrultusunda yayınlanan Mecmûa-i Fünûn’da, eğitimin bireyler ve bireylerden oluşan toplum için, dolayısıyla bir ülkenin medeni ülkeler arasında katılabilmesi ve onlarla siyasi, askeri, ekonomik, sanayi alanlarda rekabete gireşebilmesi için ne denli önemli olduğuna vurgu yapılır pek çok makalenin satır aralarında. Hatta doğrudan bu konunun işlendiği makaleler de yer alır dergide. Eğitimin ülkenin geleceği için önemine vurgu yapılır Münif imzalı “Ehemmiyet-i terbiye-i sübyan” (No: 5) isimli makalede. Bu makale Türkçe’de modern pedagojiye dair ilk deneme olarak da kabul edilir. Mehmed Şevki, “Avrupa Devletlerinin ahvâl-i hazırası” (No: 29, 30, 31, 32, 34) isimli seri makalesinde Avrupalı insanın gündelik hayatına dair bilgi verir. Yaşam standartlarının gelişmişliğinden ve eğitim kurullarından söz eder. Bilim müesseselerinden, edebiyat ürünlerinden bahseder. (Prof. Gönenç/2013:14)”

“Arkeoloji, sanat tarihi ve felsefi konulu ilk yazıların da yer aldığı Mecmûa-i

Fünûn dergisi, 33. sayısına kadar ayda bir kez olmak üzere düzenli bir şekilde yayınına devam eder. Üçüncü yayın yılı olan 1865 senesinde derginin yayımına ara verilir. Ramazan 1281 'de (Ocak 1865) çıkan 33. sayıdan yaklaşık 16 ay sonra dergi yayımına Muharrem 1283 'de (Mayıs 1866) çıkan 34. sayısıyla devam eder. 34. sayının hemen başındaki "İhtar" başlıklı yazıda, "... mali durumumuzun yetersizliğinden dolayı bir müddetten beri basımı ve dağıtımı gerçekleştirilemeyen mecmûamız..." denilmekte ise de, Tanpınar derginin yayına ara vermesini 1864 yılında İstanbul'da baş gösteren kolera salgınına bağlar. Mecmûa-i Fünûn toplam 7 sayı daha çıktıktan sonra, Safer 1284 (Haziran 1867) tarihli 47. sayısını takiben kapanır. II. Abdülhamid döneminde Rebiülevvel 1300 (Ocak 1883) tarihli ve 1 numaralı sayısıyla, Eser-i Münif Paşa (nazır-ı maarif-i umumiye- sabıka) imzasıyla yeniden yayımına başlanırsa da, ikinci sayı çıkmaz. (Prof. Gönenç/2013:14)"

3.2.1.2. Mecmua-i İber-i İntibah:

"Düzenli yayın aralığına sahip ikinci Türkçe dergi, Mecmûa-i Fünûn'un yayına başlaması üzerinden 6 ay geçmişken yayıma girmiştir. Receb 1279 (Ocak 1863)'da yayımına başlanan Mecmûa-i İber-i İntibah da İlmî bir dergi-i tıp, Ali Haydar Bey tarafından kurulan Cemiyet-i Kitabet isimli derneğin yayın organıdır. Derginin yayın amacı Ali Haydar Bey tarafından kaleme alınan sunuş yazısında, " Türkçe ve yabancı dillerde, tarih ve coğrafya konularını kapsayan "ibret ve intibah olacak" telif olunmuş kitap ve makalelerden tercüme edilerek daha önce Tercümân-ı Ahvâl'de yayınlanan bölüm ve risaleleri Mecmûa-i İber-i İntibah adıyla ayrıca basıp, okullarda okutulmak üzere ihda kılmak (hediye etmek)" şeklinde açıklanır. (Prof. Gönenç/2013:15)"

"Anlaşılacağı üzere, ikinci Türkçe derginin de yayına başlaması, genel eğitime katkı sağlayabilmek endişesiyle olmuştur. Dönemin siyasi gazeteleri de dahil olmak üzere yayına başlayan dergilerde de ana amaç toplumu oluşturan bireylerin çağın gereklerine uygun vaziyette eğitilmelerine katkı sağlayabilmektir. Meclis-i Vâlâ mütercimlerinden Ali Haydar Bey, sunuş yazısında eğitimi; "devletin ma'mûriyeti (bayındırlık) ve halkın refahının artma sebebi" olarak nitelemiş, bilim, teknik ve sanayinin Osmanlı Devleti'nin her yerinde günden güne yayılmakta olmasının kendilerine bu dergiyi (kendi tabirince risale) yayınlamak anlamında şevk ve gayret verdiğini ifade etmiştir. Ayrıca Osmanlı toplumunu oluşturan tüm milletlerde çocuklarının terbiye ve

tahsilleri yolunda daha fazla gayret görülmeye başlandığı, buna mukabil okulların sayısının hızla arttığı ve yeni pek çok kitap ve risalelerin Türkçe'ye tercüme edilmeye başlandığı, hatta ebeveynlerin çocuklarını yabancı dil öğrenmeye teşvik etmeye başladıkları da ifade edilir. Mecmûa-i İber-i İntibah'ın bu yolda bir katkı sağlamak amaçlı olarak da neşre başladığı belirtilir. (Prof. Gönenç/2013:16)”

“Ahmed Şükrizade Ali Haydar Bey (1836-1914): Mihaliç'te doğmuştur. Şam ve Bağdat eklerinde vazife yapan Gürcü Necip Paşa'nın torunudur. Sadrazam Mahmud Nedim Paşa, Yeni Osmanlılar Cemiyetinin kurucularından Mehmed Bey kardeşidir. Özel öğrenim gören Ali Haydar Bey, Arapça ve Farsça öğrenmiş ve 1850'de Sadaret Mektubî Kaleminde memurluğa başlamıştır. 1857'de yüksek eğitim alması için elçilik kâtibi sıfatıyla Paris'e gönderilir. 1861 'de İstanbul'a döndükten sonra değişik devlet dairelerinde tercümanlık yapar. Cemiyet-i Kitabet'i kurar ve yayın organı olan Mecmûa-i İbr-i İntibah'ı çıkarır. En son Dahiliye Nezareti evrak müdürü idi. Şinasi'den sonra ikinci yerli oyun ve ilk dram yazandır. (Prof. Gönenç/2013:16)”

“Cemiyet-i Kitabet üyelerinin, dolayısıyla dergi yazarlarının gençleri çağın gereksinimleri doğrultusunda eğitim almaya sevk ettikleri görülür. Lütfi Bey “Fevaid-i Fünûn” (No: 2) isimli makalesinde eğitim sahibi olmayı, bir sanat sahibi olmayı şöyle niteler: “Dünyada insanı saadet hal ile geçindirir, imtiyaz verir”. Bu türden mesajlar pek çok yazıda okurun gözüne çarpar. (Prof. Gönenç/2013:17)”

“Mecmûa-i İber-i İntibah'ın ikinci sayının hemen ilk yazısında, dergiye ilişkin bilgi verilir: Yayın amacı, yayın aralığı, içeriği gibi bir nevi Mecmûa-i Fünûn'un hemen ilk sayısında yayınlamış olduğu Cemiyet Nizamnamesi'nin içeriğinin bir kısmına benzetilebilecek olan bu yazıdan hükümetten alınan izin doğrultusunda dergide dinî ve politik konuların yayınlanma müsaadesi olmadığı anlaşılır. Ayrıca devletin kanun ve nizamlarına aykırı içerikte yazıların kesinlikle yayınlanmayacağı, bu türden yazıların kabul edilmeyeceği belirtilir. Yine derginin kendilerine verilen izin gereği 2 ayda bir çıkacağı ifade edilir. Aynı yazının devamında “daimi ve gayr-i daimi surette azalığa rağbet buyurulduğu halde büyük memnuniyetle kabul olunacağı” ifade olunur. (Prof. Gönenç/2013:17)”

“Söz konusu yazıda, mecmûanın basımı ve dağıtımından asıl maksadın mekteplerde okutulması olduğu ifade olunarak, kullanılan tabirlerin ve seçilen konuların bu doğrultuda saptandığı belirtilir; “Edebiyata dair manzum hikayeler, kaside ve rübâiyyât ve münâcât (Allah’a dua konulu manzume) kabul olunacak ancak gazeliyatta sarf-ı nazar kılınacaktır” denilir. Dolayısıyla bu ekibin geleneksel tarzdan sıyrılma çabasında olduğu söylenebilir. Ya da okul çocuklarına yönelik hazırlamayı amaçladıkları bu yayın için gazel türünün ağır gelebileceği de düşünülmüş olabilir. İkinci sayısından itibaren Tasvîr-i Efkâr gazetesi matbaasında basılmaya başlayan dergi, 26-30 sayfa olarak hazırlanmıştır. (Prof. Gönenç/2013:17)”

“Mecmûa-i İber-i İntibah, Şaban 1280 (Ocak 1864) tarihli 5. sayısından itibaren aylık olarak yayınlanmaya başlar ve 8-12 sayfa aralığında çıkar. Şevval 1280 (Mart 1864) tarihli 7. sayısında derginin formatı değişir. Sayfa boyu büyür, puntolar küçülür ve resimli olarak, 12 sayfadan ibaret çıkmaya başlar. Yeni yayın döneminde derginin ismi Mecmûa-i İbretnüma olarak değişir. Yeniden küçük boyda ve resimsiz olarak yayınlanmaya başlar Cemaziyelevvel 1282 / Eylül 1865). Dergi, yaklaşık bir buçuk yıllık aradan sonra Cemiyet-i Kitabet’in yayın organı olarak ve yine Tasvîr-i Efkâr matbaasında basılır (13. sayıya kadar). Meclis-i Vâlâ başkatibi Mahmud Celaleddin ve Meclis-i Vâlâ Mazbata Odası memurlarından Hakkı Bey’in yazılan ağırlıkta olarak, ayda bir kez 25-45 sayfa aralığında hazırlanır. Derginin 13 ve 14. sayılan Ceride-i Havadis, 15 ve 16. sayılan Ruzname-i Ceride-i Havadis matbaasında basılır. Muharrem 1283 tarihli 16. sayısından sonra derginin neşrine son verilmiştir. (Prof. Gönenç:17)”

“9 numaralı nüshanın başında Mahmud Celaleddin imzalı bir sunuş yazısı Mukaddime) yer alır. Yazıda; Padişah Hazretlerinin izniyle ilim ve maarifin, fenlerin yayılmasına hizmet maksadıyla derginin çıktığı belirtilir. Derginin önceden çok kıymetli sayıları çıkmış olup, bir takım zorunlu sebeplerden dolayı bir müddetten beri köşesine çekilmiş ve yayımı durmuşsa da, cemiyetten bazı kişilerin yardımlarıyla gizlendiği köşeden çıkararak bundan sonra Mecmûa-i İbretnüma adıyla aslî vazifesine devam edeceği vurgulanır. (Prof. Gönenç/2013:18)”

“Derginin ikinci döneminde daha güncel konu ve gelişmelere yer verildiği görülür. Örneğin 10 numaralı Mecmûa-i İbretnüma’da Hakkı Bey’in, ıslahhanelerle ilgili

yazmış olduğu son derece aydınlatıcı bir makale yer alır. Yazıda ıslahhanenin işlevleri ve yararlarından bahsedilerek, Tuna Valisi Mithat Paşa tarafından Niş’de inşa olunan ve faaliyete geçirilen Osmanlı Devleti’nde modern anlamda ilk ıslahhaneye ilişkin bilgi verilir. Yine Mithat Paşa tarafından Tuna vilayeti idare merkezi olan Rusçuk’ta bir başka ıslahhanenin daha açıldığı, bu ıslahhaneye Padişah tarafından da yardımda bulunduğu bilgisi verilir. Dersaadet’te dahi böyle bir ıslahhane tesis olunacağıının işitilmiş olduğundan bahsedilen yazıda, nüfus bakımından fazlasıyla kalabalık olan bu yerde aciz ve ihtiyaç sahibi çocukların da fazla olduğu düşünüldüğünde, bu çocukların da barınma ve eğitim imkânlarına kavuşması için bu türden bir ıslahhane kurulmasının biran önce düşünceden eyleme geçmesi gerektiğine vurgu yapılır. (Prof. Gönenç:19)”

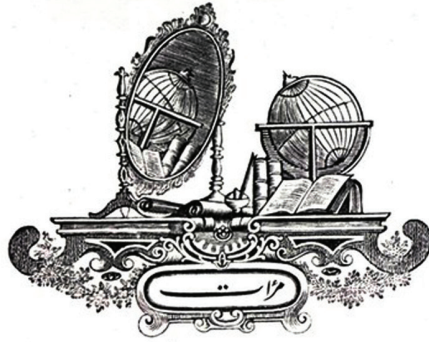
“Derginin bu döneminde Türk basınında yaşanan gelişmelere dair haber ve makalelere rastlanır. Yeni yayıma başlayan dergi ve gazeteleri tanıtıcı kısa yazılar görüldüğü gibi, Türk basın tarihi açısından bugün önemli bir kaynak teşkil edecek olan, Hakkı Bey tarafından yazılmış olan “Türkçe gazeteler hakkında bazı malumat ve mü-lakattır” (No: 12) isimli makale derginin dikkat çeken yazılarından. (Prof. Gönenç)”

“Birinci yayın döneminde olduğu gibi bu yayın döneminde de dergide edebi konulara geniş yer ayrılır. Mersiyeler, kasideler, gazeller fazlaca yer bulur. Ayrıca çe-şitli fen ve sosyal bilimler sahasına giren yazılar da görülür. Hasan Sahbi Efendi im-zalı “Coğrafya ilmine dair malumat” (No: 10); Mehmed Muayyin imzalı “Malumat-ı hıttı-i Yemaniye” (No:16); Mahmud Celaleddin imzalı “Asar-ı Bahriye” (No: 12, 14,); Hakkı Bey tarafından kaleme alınan “Câmi’i Emevi âsân” (No: 10, 13, 14) ve elmasın çıktığı yerler, çıkarılışı ve işlenişine dair bilginin verildiği “Elmasa dair malumat” (No: 12, 15) isimli yazılarda olduğu gibi. (Prof. Gönenç/2013:19)”

3.2.1.3. Mirat:

“Mecmua-i İber-i İntibah’ın yayıma başlamasından bir ay sonra, düzenli ya-yın aralığına sahip Türkçe üçüncü dergi olan Mirat neşrolunur. 1863 yılı Şubatında (Ramazan 1279) Mustafa Refik Bey tarafından yayımına başlanan derginin en önemli özelliği Osmanlı Devleti’nde yayımlanan ilk resimli Türkçe dergi olmasıdır. Mirat da diğerleri gibi İlmî içerikli bir yayın olarak hazırlanmıştır. Bu dahi göstermektedir ki,

geri kalmışlık, dönemin aydınlarınca Osmanlı Devleti'nin birinci sıradaki sorunu şeklinde telakki olunmaktadır. Mirat da, bu sorunun üstesinden gelinmesi, siyasi, askeri ve ekonomik alanlardaki tüm sorunların da çözümünü getirecektir. Toplumun, özellikle de Müslüman-Türk toplumunun, diğer deyişle Osmanlı Devleti'nin asli tebaasını oluşturan kesimin asrın gereklerine uygun eğitim alma konusundaki eksikliğine çözüm üretebilmek kaygısıyla yayına başlamıştır. Eğitim kuramlarının genelinde müfredatta yer almayan, alsa dahi yetersiz kalan konulara dair bilgilendirici yazılar yayınlanmıştır. Derginin hedef kitesini yalnızca öğrenim çağındaki gençler oluşturmayıp, medrese tahsili gören veya mektep öğrenimiyle iktifa edip sonrasında yaşama atılan işçi, çiftçi, zanaatkâr vs. de oluşturmuştur. (Prof. Gönenç/2013:19)”

﴿ اساس مدنيت ﴾	﴿ مفيد مد ﴾
<p>اهل ادب و عرفان به معلوم اولديقي وجهه جمعيت بشريه نك رفاه و سعادت حال دائمي به مقدر اولسي ديك اولان مدنيتك اساسي حسن تربيت عويسددر چونكه طريقت مدنيت اقتضاسخه بودارده بو انسان خانق ازجوق نائل اوله جنبي سر بسنلتي تجارب و معلومات مكثيبه سيبه افعال سيبه ده دخی استعماله مقدر اوله چنسه و بويندن توفی و مجانيت ايدہ بتلسي مطلقاً تهذيب اخلاقسه مشروط اولوب يوتك حصولده تربيت عوميه به متوقف بو ليديقسه بنا، حسن تربيت اساس مدنيت اولديقي آينكاردر</p>	<p>فنون و صنايعه دائر مواد ايله بونلري تطبيقي و توضيح ايجون لازم كبلن آلات و ادوات صنايعيه و بنده و سايره به متعلق رسملري شامل اولان و سمد بلك هر شهر عيرى اينداسنده چيسقارلق اوزره برساله طبع و نشرى ارزو اولدوق (مرأت) نسيد قلمش و سال حال شهر رمضانك غره سندن بدأ ايله اشو برنجي نسخه سي طبع اولانددر (ومن اه الوفيق هونم ارفيق)</p> <p>(رفق)</p>

Kaynak: www.obarsiv.com/2015

Şekil 3.2.1.3.: Mir'at (Ayna) Dergisi.

“Refik imzasıyla derginin ilk sayısında yer alan sunuş yazısında “Fünûn ve sanayiye dair konular ile bunları tatbik ve tevzî’ (dağıtma) için lazım gelen alât ve edevât-ı sanayiye vesaireye müteallik resimleri içerir...” şeklinde belirtildiği üzere dergide Batı Avrupa ülkelerinde ziraat, sanayi, ulaşım vs. alanlarında kullanılmak üzere geliştirilen makineler, alet ve cihazlar tanıtılmıştır. Bu teknik gelişmelerin bölge

lkelerinin medeni ve ekonomik gelişimlerine olan katkıları üzerinde durulmuş ve Türkiye’de de bu tür teknik konularda çalışmalar yapılabilmesi için eğitim sahasında ilerlemenin ne denli önemli olduğu konusu işlenmiştir: “Ehl-i edib ve irfana malum olduğu üzere insanlığın refah ve saadet-i hl-i daimiye mahzar olması demek elan medeniyetin esas hüsn-i terbiyet-i umumiyedir” sözlerinden anlaşılacağı üzere. (Prof. Gönenç/2013:19)”

“Tercümân-ı Ahvâl matbaasında tab olunan dergi,  sayı çıkabilmiş ve üç sayının toplam ise 76 sayfadan ibaret olmuştur. Derginin birinci sayısında belirtildiği üzere Mirat, politika ve mezhep konularına hiçbir Şekilde değinilmeyerek, yalnızca fnn ve sanayiye ait konuları, harita ve resimleri içerecek Şekilde hazırlanmıştır. (Prof. Gönenç/2013:19)”

“Namık Kemal gazeteciliğe Mirat dergisinde başlamıştır. O tarihlerde Bab-ali Tercüme Odası’nda görevli bir memur olan Namık Kemal, Montesquieu’nun Considerations sur les causes de la grandeur et de la decadence des Romains (Roma Devleti’nin Esbâb-ı İkbl ve Zevali/Romalıların Yükseliş ve kşnn Nedenleri zerine Düşünceler) adlı eserinden parçalar tercüme ederek ‘Kemal’ imzasıyla burada yayınlamıştır. Ayrıca derginin birinci sayısında “sr-ı Őiiriye” bölümünde, Sami imzalı “lem” gazelini bi-1- tanzr (bir Őiirin mnca, Őekilce benzerini yapma) dergiye göndermiş ve yazmış olduğu bazı Őiirleri de neşrolunmuştur. Bilindiği zere Namık Kemal Mirat’tan sonra Şinasi Efendi’nin Tasvîr-i Efkâr’ında yazmaya başlayacaktır. (Prof. Gönenç/2013:20)”

“Denildiği zere Mirat dergisi, İlmî bir yayın olup, halkın eğitimine katkı sağlamak birinci maksadıyla yayımlanmıştır. Ekonomik anlamda Osmanlı toplumunun kalkınmasına katkı sağlayacağı düşünülen bilimler ve bunların ürünlerinden bahseden yazıların derginin büyük kısmn kapladığı dikkat çeker. Çeviri veya telif eserler olsun, yazılar kaleme alınırken, toplumun her seviyesinden okurların, yazlanları anlayabileceği basitlik ve sadelikte olmasına azami zen gösterilmiştir. Denilebilir ki, Mirat’ta kullanılan Trk Mecmûa-i Fünûn ve Mecmûa-i İbr-i İntibah’ta kullanılan dilden çok daha sade bir Trk’dir. (Prof. Gönenç/2013:20)”

“Refik imzalı “Esbâb-ı Servet” isimli yazı dizisi üç sayıda da devam etmiştir. Hatta üçüncü sayıdaki yazı “mabadi var” denilerek kesildiyse de bilindiği gibi derginin dördüncü sayısı yayınlanamamıştır. Bu yazı iki kişinin karşılıklı konuşması şeklinde kaleme alınmıştır. Bu şekilde konunun daha kolay anlaşılabilir kılınmasına ve akıcılığın sağlanmasına çalışılmıştır. Oldukça sade bir Türkçe kullanılmıştır. Yazıda öncelikle gelişmiş ülkelerin mevcut ticari ve sanayi durumlarına ilişkin bilgi verilmiş ve bu ekonomik gelişim seviyesine ulaşmış olmalarının sebeplerine değinilmiştir. Kurulan şirketlerin ve sanayi müesseselerinin çokluğunun etkisinden bahsedilmiştir. Ayrıca üretimde kullanılan teçhizatın sürekli yenilendiğinin altı çizilmiştir. Ardından Sergi-i Umumi-i Osmaniye’ye dair bilgi verilmiş, sergideki yerli mamullerin çeşitliliği ve kalitesinin umulanın üstünde olduğu belirtilmiştir. Ancak şöyle de bir soru sorulmaktan geri durulmamıştır: “Bu kadar kalite ve çeşide rağmen niçin dışarıdan ithal ediyoruz? Üretim mi yetmiyor?” (Prof. Gönenç/2013:21)”

“Sonrasında şu fikirler ileri sürülmüştür: “Eğer halkın rağbeti yerli mala çok olursa üretici daha çok kazanır ve buna mukabil daha çok üretebilir... Herkes mülkün hayrı ve selameti için yerli malı kullansa hem akçe dahilde kalır, hem sanayi gelişir”. Ayrıca üretim araçlarının gelişen teknolojiyle ilintili olarak yenilenmesi gerektiği ifade edilmiştir. Denilmiştir ki: “Bizim sanayimizde kullanılan teknoloji Avrupa’da 60-70 yıl öncesinde kullanılan eski teknoloji. Dolayısıyla mamuller de Batıda üretilenler kadar gösterişli olamayabiliyor. Bu ise halkın rağbetinde olumsuz anlamda etkili oluyor. Sanayi erbabımızca ise, maddi durumlarının da elvermemesinden ötürü bu teknolojinin yenilenmesine çalışılmıyor.” Bu cümlelerle gerçekte konuya yetkililerin dikkati çekilmek istenmiştir. (Prof. Gönenç/2013:21)”

“Yeni teknoloji ürünlerine dair bilgi verilerek bunların bol ürün alımı ve işgücünden tasarruf konularındaki önemi vurgulanmıştır. Türkiye’ye de bu yeni teknolojinin getirilmesinin sağlayacağı faydalara değinilmiştir. Derginin üçüncü sayısında yer alan bir makalede, buhar gücüyle çalışan yeni makineler ve kullanım alanlarına dair bilgi aktarılmaktadır. Babıali Tercüme Odası memurlarından Ahmed Rıfat imzalı makalede, “... Bir fabrikada el ile işlettilmesi müşkül nice alât-ı cismiyyenin buhar gücüyle ne derece sühûlet (kolaylık) ve süratle hareket ettiği ve buhar gücüyle çalışan vapurların rüzgarın muhalefetine rağmen nasıl hızla yol alabildiği ve demiryolu ile beş

altı günlük mesafenin beş altı saatte kat edildiğini görüp duyunca insan kendini şaşır-
maktan alıkoyamıyor...” denildikten sonra, insanlık için çok faydalı sonuçlar doğuran
bu buluşun Osmanlı ülkesinde de yaygınlaşabilmesi temenni edilmekte ve istenirse, bu
işe heves edip üzerinde çalışacak kimseler çıkarsa olmaması için bir neden olmadığı
ifade edilmektedir. Ardından su buharıyla çalışan bu sistemdeki makinelerin teknik
işleyişi son derece basit ve açık bir dille tarif edilmektedir. (Prof. Gönenç/2013:22)”

“Mirat’ta Ramazan 1863 (Hicri 1279)’da açılan umumi sergi ile ilgili çok sa-
yıda haber yayınlanmıştır. Hatta ilk sayıda, sergi ile ilgili çok sayıda illüstrasyona da
yer verilmiştir. Sergi yerinin planları ve resimleri yayınlanmıştır. Serginin Osmanlı
ekonomisinin gelişimi açısından önemli katkı sağlayacağı ifade edilmiştir her fırsatta.
(Prof. Gönenç/2013:22)”

“Mustafa Refik Bey tarafından ‘risale’ olarak adlanan derginin, ikinci sayı-
nın hemen başında bu yayının Türkiye’de, gazetecilik alanında faaliyet gösteren ilk
resimli yayın olduğunun altı çizilmiştir. Mirat’ın ilk sayısını takiben, çokça beğenil-
diklerine dair tebrik mesajları alındığı belirtilmiş ve yayına katkı sağlamak için yazı
ve çevirileriyle yardımcı olmak isteyen pek çok saygın kimselerin bulunduğu ifade
edilmiştir. Refik Bey’in şükranlarını sunduğu bu kimseler arasında Babiali Tercüme
Odası memurlarından Namık Kemal Bey, aynı kalem çalışanlarından Ahmed Rıfat
Bey ve Matbaa-i Amire musahhihlerinden Mehmed Said Efendi bulunur. Aynı yazıda,
Avrupa’da resimli matbuatın bugün geldiği ileri noktaya halktan gördüğü rağbet yardı-
mıyla ulaşılmış olduğu belirtilerek, Mirat’ın da göreceği ilginin devamlılığının önemine
değinilmiştir. (Prof. Gönenç/2013:22)”

“Resimli ilk Türkçe dergi olan Mirat, gazetelerde ve dergilerde fotoğraf kulla-
nımı konusunu da sayfalarına taşımıştır. Derginin iki numaralı nüshasındaki “İhtira-ı
Cedid” başlıklı yazıda, “Fotoğrafya olarak yapılmış bazı ışık vasıtasıyla ilaçlı levha
üzerine kazanmış her bir resmi bilavasita aynıyla taş üzerine alabilmek üzere bir vakit-
ten beri Avrupa’da çalışmalar olduğu halde, bu yakında bazı mertebe düşünceden eyle-
me dökülmüş ve bunun sonucunda Beyoğlu’ndan Mösyö Mondos’un Sergi-i Umumi-i
Osmaniye’de teşhir ettiği bir resim doğrusu görenleri şaşırtmış ve sevindirmiştir” de-
nilir. Hatta Mirat’ın ikinci sayıdaki resimlerin dahi kendisinin marifetiyle resmedilmiş

ve basılmış olduğu belirtilmiştir. (Prof. Gönenç/2013:22)”

“Derginin 3. sayısında astronomi konulu uzunca bir yazı yer almıştır. Yazının derginin gündemine girmesinin nedeni, o günlerde gerçekleşen bir ay tutulması olayıdır. “1279 senesi Zilhiccesinin 15. ve Mayıs Ruminin 21’nci Salı günü tam ay tutulması yaşanmış ve üç saat 19 dakika elli dört saniye kadar devam etmiştir”. Üçüncü sayıda ayrıca bir gök bilimi olayı olan güneş ve ay tutulmalarına ilişkin ayrıntılı bilgi içeren bir makale yer almıştır. Bu makale tutulmanın saflarını gösteren bir çizimle zenginleştirilmiştir. (Prof. Gönenç/2013:22)”

“Mirat’ta felsefi konular da yer bulmuştur. “Sadık ve Ferruh namında iki köle beyninde bir zat ile tertib olunan muhaveredir” başlığıyla derginin ikinci sayısında yayınlanan imzasız yazıda; iki kişinin karşılıklı konuşmaları yoluyla erdemli olmak, iyi insan olmak nedir, ne değildir konusu tartışılmıştır. Diyalog formatıyla hazırlanan bu metnin oldukça basit bir dille yazıldığı görülür. (Prof. Gönenç/2013:23)”

“Anlaşılacağı üzere Mirat dergisinde daha çok ekonomik kalkınmanın gerekliliği konusu üzerinde durulmuştur. Eğitim almak isteyenlerin de bu alana katkı sağlayacak bir sahada eğitim almaları gerektiği mesajı, özellikle Mustafa Refik Bey’in kaleminden çıkan yazılarda satır aralarına yerleştirilmiştir. Felsefi ve edebi konulara da Mirat’ta az da olsa yer ayrılmış, şiirler, gazeller özellikle Mecmûa-i İber-i İntibah’a oranla az da olsa dergide yer bulmuştur. (Prof. Gönenç/2013:23)”

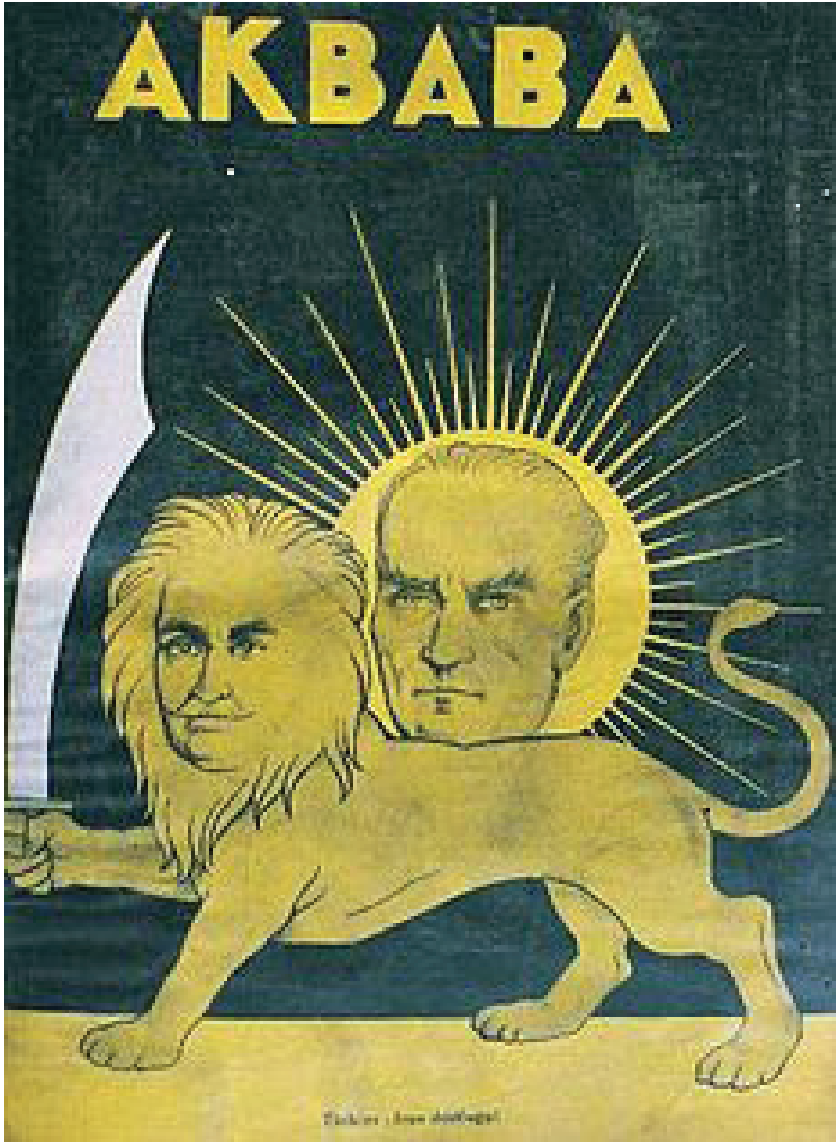
3.3. Önemli Tarihi Dergilerimiz:

Osmanlı’nın son dönemi ve Cumhuriyet’in ilk yıllarında çıkan bazı dergiler ‘Osmanlı Arşiv ve Araştırma Merkezi’nde muhafaza edilmektedir. Bu dergiler incelendiğinde elbetteki Türkiye’de yayımlanmış dergilerin grafik tasarım uygulamalarına da ışık tutulmuş olur. O sebeple bu dergilerin tarihe olan şahitlikleri kadar içerisinde uygulanmış grafik tasarım uygulamalarında çok önemlidir. Bu grafik tasarım uygulamaları incelendiğinde batıdan önemli derecede etkilendikleri göz önüne çıkmaktadır. Bu dergilerimiz hem konu içerikleri ve yazıları bakımından hemde grafik tasarım uygulamaları bakımından batı stilinden etkilenmişlerdir. Bu dergilerin bulunduğu arşiv bilgisi ve çeşitleri şöyledir:

3.3.1. Akbaba:

“Perşembe günleri çıkar, siyasi mizah gazetesidir.” Yusuf Ziya Ortaç ve Orhan Seyfi Orhon tarafından 1922’de kurulan Akbaba, Cumhuriyet Dönemi’nin ilk siyasi mizah dergisidir. İstanbul’da, Sabah, Terakki, Marifet matbaalarında basılmıştır. Koleksiyonumuzda 1922-1928 arasındaki Osmanlıca sayılarının yanı sıra, 1952-1964 yılları arasında yayımlanmış ve Türkiye’nin yakın dönem sosyal tarihine ışık tutacak sayıları da yer alıyor. (www.obarsiv.com/2015)”

Kaynak: tr.wikipedia.org/2015

Şekil: 3.3.1. 14 Haziran 1934 tarihli 24. sayı kapak.

“Akbaba, Türk edebiyatının en uzun ömürlü mizah dergilerindedir. 1922’de

Beş Hececiler adlı edebiyat akımının iki önemli üyesi olan Yusuf Ziya Ortaç ve Orhan Seyfi Orhon tarafından kurulmuş; birkaç kez kesintiye uğramakla birlikte 1977'ye kadar çıkarılarak yaklaşık iki bin sayı yayımlanmıştır. (tr.wikipedia.org/2015)”

“Kurtuluş Savaşı kazanıldıktan sonra kapanan Aydede dergisinin boşluğunu doldurmak üzere kurulan dergi, sonradan kendi kimliğini kazanmış; toplumun yoksul kesiminin dergisi olmuş ve geniş bir okuyucu kitlesine ulaşmıştır. Dönemin önemli edebiyatçılarının yazılarına yer veren Akbaba, siyasi mizah dergisi olmanın yanı sıra bir edebiyat dergisi olarak da nitelendirilir. (htr.wikipedia.org/2015)”

3.3.1.1. Yayın hayatı:

Yusuf Ziya ve Orhan Seyfi tarafından Aydede'nin hemen hemen aynı kadrosu, aynı biçim ve yapısı ile yayımlanmaya başlayan derginin ilk sayısı 7 Aralık 1922 tarihindedir. Orhan Seyfi, kısa bir süre sonra dergiyi Yusuf Ziya'ya devretmiş ve Yusuf Ziya Akbaba'yı hayatı boyunca tek başına çıkarmıştır. 1931-1933 ve 1950-1951 yılları arasında yayını kesintiye uğrayan dergi, Yusuf Ziya'nın 11 Mart 1967'de ölümü üzerine 1977'de kapanana kadar oğlu Engin Ortaç tarafından çıkarılmıştır. (tr.wikipedia.org)”

“1923-1955 yılları arasında iktidardaki Cumhuriyet Halk Partisi'nden yana bir çizgi izleyen dergi, Serbest Fırka, Demokrat Parti gibi muhalefet partilerine karşı çıktığı dönemlerde okur desteğini yitirdiğinden, yayımına ara vermek zorunda kaldı (1931-1933, 1950-1951 arası). Sonraları bu politik düşünceden vazgeçerek mizah dergisi kimliğini sürdürmüştür. (tr.wikipedia.org/2015)”

“Başlangıçta Pazartesi ve Perşembe günleri dört sayfa halinde çıkmakta olan Akbaba 208 sayı çıktıktan sonra kapanıp, 1933'te yeni harflerle tekrar yayımlanmaya başladı. Yeniden numaralandırılan dergi Çarşamba ve Cumartesi günleri çıkmaya başladı. Harf Devrimi'nden sonra ülkede okur-yazar sayısı arttığından derginin okuyucu sayısı da arttı.1934 yılında 73. sayıdan sonra boyutları küçüldü, sayfa sayısı yirmiye çıktı ve yeniden numaralandırıldı. 24 Şubat 1944 tarihinde 517. sayıya ulaştı ve yalnız Perşembe günleri yayımlanmaya başladı. Dergi, kendi adını taşıyan Akbaba Matbaası'nda basılmıştır. (tr.wikipedia.org/2015)”

3.3.1.2. İçeriği:

Akbaba dergisinin içeriği; eleştiri yazıları, tiyatro oyunları, fıkralar, rüya tabirleri, genç fırçalar köşesi ve karikatürlerden oluşuyordu. Derginin arka kapağında yabancı karikatüristlerin eserleri yer alıyor, bu köşenin adı derginin ilk yıllarında “Ecnabi karikatürleri” iken, sonraki yıllarda “Dünya karikatürleri”ne dönüşüyordu. (tr.wikipedia.org/2015)”

“Akbaba’da, günümüzün mizah dergilerindeki çok kareli, bant karikatürlerden çok, bir veya iki kareden oluşan ve tam sayfa yayınlanan karikatürlere rastlanıyordu. Ayrıca karikatürlerde konuşma balonunun yerine genellikle alt yazı kullanılıyordu. Günümüz karikatüristlerinin ustalarının ustalarını yetiştiren Akbaba, yayın hayatı boyunca genç yazar ve çizerlere okul vazifesi gördü. (tr.wikipedia.org/2015)”

3.3.1.3. Ekibi:

Derginin yazarları arasında Osman Celal Kaygılı, İbrahim Alaattin Gövsa, Erçüment Ekrem Talu, Aziz Nesin, Rıfat Ilgaz, Sulhi Dölek ve Muzaffer İzgü bulunuyordu. Çizerleri arasında ise Münif Fehim, Zeki Beyner, Fethi Develioğlu, Ali Ulvi, Ramiz Gökçe, Nemci Rıza, Cafer Zorlu, Samim Agar ve Semih Balcıoğlu vardı. Akbaba dergisinde yayınlanan karikatürler resim sanatına daha yakındı. (tr.wikipedia.org)”

3.3.1.4. Konuları:

Dergi; özellikle 1930’lu yılların sonu ile 1940’lı yıllarda eleştiri oklarını, sol muhalefete ve Bobstil adını verdikleri yeni şiir hareketi üzerine yoğunlaştırmıştır. Mecmuada, Tan gazetesi ve bu gazetenin sahibi olan Sertel’ler üzerine de pek çok eleştiri yazısı neşrolunmuştur. Akbaba ayrıca Orhan Veli ve arkadaşlarının başlattığı Garip adlı şiir anlayışına karşı ilk ve sert tepkilerin verildiği bir mecmua olmuştur.” (tr.wikipedia.org/2015)”

3.3.2. Ayda Bir:

“Orhan Seyfi Orhon ve Yusuf Ziya Ortaç’ın 1935’de İstanbul’da kurduğu dergide, Reşat Nuri Güntekin, Nazım Hikmet, Sabahattin Ali, Peyami Safa, Nurullah Ataç ve Ahmet Haşim gibi isimlerin imzaları bulunuyor. (www.obarsiv.com/2015)”

Kaynak: yeniedebiyat.blogcu.com/2015

Şekil 3.3.2. Aydabir Dergisi kapak görseli, 1935.

“1935-1936 yılları arasında 15 sayı çıkan düşün ve sanat dergisi Ayda Bir’i Orhan Seyfi Orhon ve Yusuf Ziya Ortaç kurdu. Bir akıma ya da ideolojiye bağlanmayarak döneminin ünlü kalemlerini bir araya toplamaya çalışan dergi de Nurullah Ataç, Sabahattin Ali, Nazım Hikmet gibi isimler yazdı. (yeniedebiyat.blogcu.com/2015)”

3.3.3. Ceride-i Mehakim; Ceride-i Mehakim-i Adliye; Ceride-i Adliye:

“İlk olarak 1873/4’de Cerîde-i Mehâkim adıyla, Adliye Vekâleti İhsâiyât ve Müdevvenât-ı Kanuniye Müdüriyeti tarafından yayımlanmaya başlanmış olan dergi, Eylül 1901’den sonra Cerîde-i Mahâkim-i Adliye; 1906 yılının başlarından itibaren ise

Cerîde-i Adliye olarak yayımına devam etti. İstanbul'da, Matbaa-i Amire ve Yeni Gün matbaalarında basılmıştır. Koleksiyonumuzda 1879-1928 yılları arasında yayımlanmış 2.319 sayı bulunuyor. (www.obarsiv.com/2015)”

Kaynak: www.eskieserler.com /2015

Şekil 3.3.3.1. Ceride-i Adliye

Kaynak: www.eskieserler.com/2015

Şekil 3.3.3.2. Ceride-i Mehakim

“Adliye Vekâleti İhsâiyât ve Müdevvenât-ı Kanuniye Müdüriyeti tarafından ilk defa Mayıs 1873 tarihinde haftalık olarak yayımlanmaya başlanmıştır. 29 Cemâziye-lâhir 1319 (13 Ekim 1901) tarihine kadar devam eden bu dönemi ikiye ayırmak gerekir.

Kuruluşundan 2 Temmuz 1879’a kadar pazartesi günleri on altı sayfa, bu tarihten itibaren tekrar 1. sayıdan başlayarak sekiz sayfa halinde salı günleri çıkarılmıştır. Dergi 30 Zilkade 1301 tarihli 266. sayısından itibaren tekrar on altı sayfaya çıkmıştır. Bu yeni numaralama ile Cerîde-i Mehâkim, 22 Cemâziyelâhir 1319 tarihine kadar 1154 sayı yayımlanmıştır. Adliye Nezâreti bir sonraki sayıdan itibaren dergiyi Cerîde-i Mehâkim-i Adliyye adıyla çıkmıştır. (www.eskieserler.com/2015)”

“Bu üçüncü dönemde dergi çarşamba ve cumartesi günleri olmak üzere haftada iki defa ve dört sayfa olarak çıkmaya başlamıştır. İstanbul’da, Matbaa-i Amire ve Yeni Gün matbaalarında basılmıştır. Cerîde-i Mehâkim-i Adliyye’nin bugün bulunabilen son sayısı; 4 Receb 1326 tarihli 698. sayısıdır. Muhtemelen bu tarihte yayın hayatı sona eren derginin yerini Cerîde-i Adliyye almıştır. Kanunların maksat ve hükümlerini, ayrıntılarla ilgili meseleleri açıklığa kavuşturmak, hükümlerin uygulanışını göstermek, bunlarla ilgili açıklayıcı bilgiler vermek amacını taşımaktadır. Temyiz Mahkemesi İlâmlarını, Adliye Nezâreti’nin genel yazışmalarını, tebliğ ve tamimlerini, bazı kanunî mütalaaları yayımlamak amacıyla çıkarılan Ce-ride-i Mehâkim, özellikle Tanzimat sonrasında yeni kurulan nizamiye mahkemeleri hâkimlerine yardımcı olmayı hedef almış ve bunda da başarılı olmuştur. Cerîde-i Mehâkim adıyla çıkarıldığı dönemlerde dergi “resmî”; ve “gayri resmî” kısım olarak iki bölüme ayrılmış, gayri resmî bölümde ilmî yazılara da yer verilmişken Cerîde-i Mehâkim-i Adliyye’de ise bu bölüm kaldırılarak sadece resmî kısım muhafaza edilmiştir. Tam bir takımı kütüphanelerde pek bulunmayan Cerîde-i Mehâkim’in 1154 sayılı ikinci döneminin ilk 435 sayısında yer alan yazıların fihristi Abdurrahman Hakkı tarafından Rehber-i Kavanîn Lahikası adıyla yayımlanmıştır. (www.eskieserler.com/2015)”

3.3.4. Darüşşafaka Mecmuası:

“Ulûm-u fûnun ve tatbikatı ile usul-u tedrisden basholunmak üzere Darüşşafaka Mezûnin Cemiyeti tarafından ayda bir defa neşr olunan” gazetenin kurucu müdürü “Telgraf mühendislerinden Ferid”dir. Yazı işleri ekibini Salih Zeki, Mehmed Emin, Mehmed İzzet, Ferit ve Hasan beylerin oluşturduğu dergi, İstanbul’da Matbaa-i Ebüzziya’da basıldı. (www.obarsiv.com/2015)”

“1911 (1327) yılında Mezunlar Cemiyeti tarafından çıkartılan ve yazı işleri sürekli bir şekilde Salih Zeki, Mehmet Emin, Ferit ve Hasan Beylere verilen ‘Darüşşafaka’ Dergisi’nde yazı işleri şu çok ilgi çekici şeyden büyük bir terbiye ve nezaketle yakınmaktadır; mezunlarını toplayabileceği, kendi mülkü olan bir toplantı yerinin bulunmaması. Mezunlar, bu yersizliğin ızdırabını yıllarca çekeceklerdir. Nihayet bir gün 1921 yılında Darüşşafaka’da Müdürlük görevine getirilen Ali Kami Bey, bu işi Cumhuriyetten sonra ele almış, Şehzadebaşı’nda Letafet Apartmanında bir oda kiralayarak Mezunlar Cemiyetine bir hayat nefesi aldirmaya başarı göstermiştir. (www.os-ar.com/2015)”

Kaynak: www.eskieserler.com/2015

Şekil 3.3.4.2. Darüşşafaka Mecmuası kapak görseli,1911 yılı

3.3.4.1. Yazar Kadrosu:

Salih Zeki, Mehmed Emin, Mehmed İzzet, Ferit Bey, Hasan Bey.

3.3.4.2. Yayın Dili:

Osmanlıca, **Türü:** Bilim, İlmî,

3.3.5. Donanma:

“Donanma-i Osmani Muavenet-i Milliye Cemiyeti Merkez-i Umumi’sinin aylık olarak yayınladığı “musavver, ahlaki, edebi, tarihi, fenni mecmuadır.” İstanbul’da, Matbaa-i Hayriye ve Şürekâsı’nda basıldı. (www.obarsiv.com/2015)”

Kaynak: www.academia.edu/2015

Şekil 3.3.5. Donanma dergisi kapak görseli

“Donanma mecmuası 1910 yılından günümüze kadar yayın hayatını sürdürmüş Türk basın tarihinin ender süreli yayınlarından biridir. Türk toplumuna güçlü bir devlet için donanmanın vazgeçilmez bir zorunluluk olduğunu bilinçlere yerleştirmek için ortaya çıkan mecmua, aynı zamanda değişik mesleki, siyasi ve sportif yazılarla önemli bir boşluk doldurmuştu. Donanma Cemiyeti’nin yayın organı olan “Donanma Mecmu-

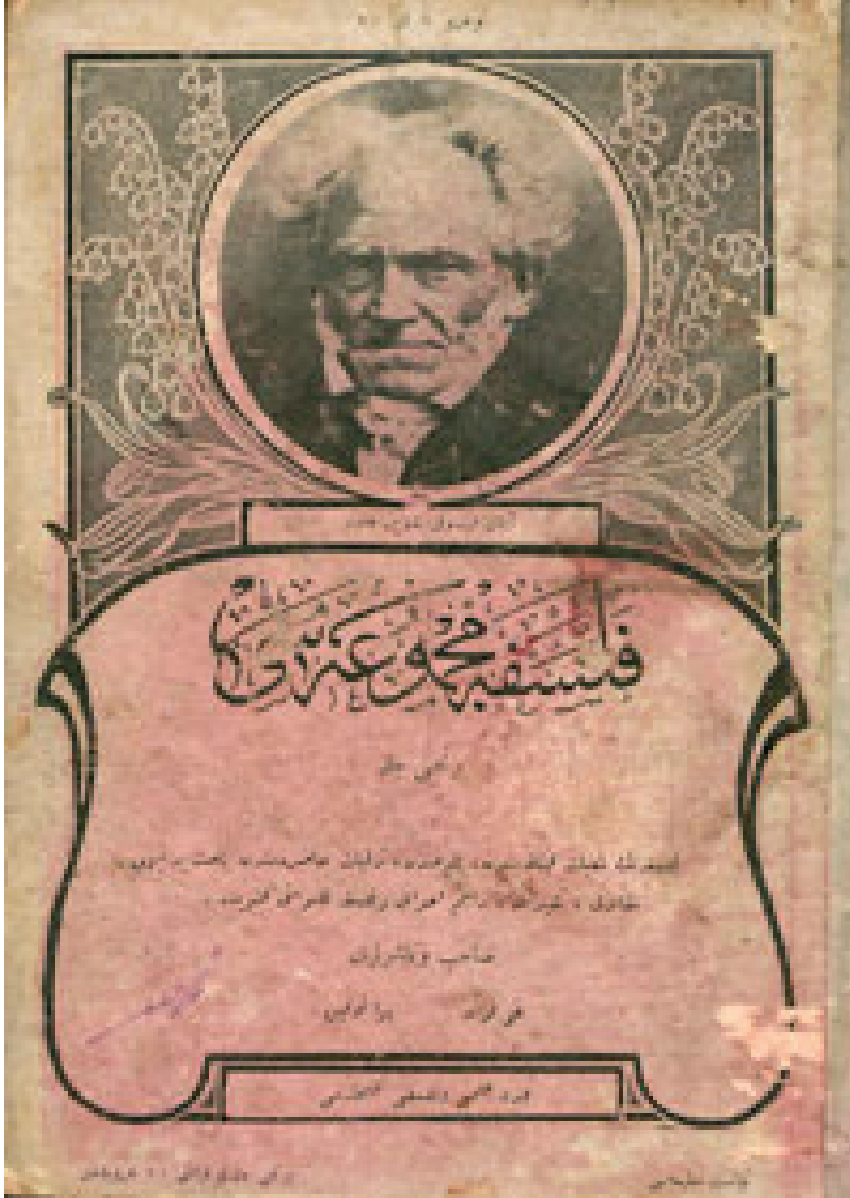
ası” ilk sayısını Mart 1326/ Mart 1910 senesinde aylık bir dergi olarak yayınlamaya başlamıştı. Birinci sayısına dönemin padişahı Sultan Mehmet Reşat Han’ın Denizci kıyafetleri ile çekilmiş bir resmini yayınlayan mecmua 1910-1913 yılları arasında “Donanma” adı ile çıkmış, 1914-1919 yılları arasında ise “Donanma Mecmuası” adını almıştı. Donanma Cemiyeti’nin 1910 Kongresi’nde mecmuanın Arapça olarak da basılması kararlaştırılmış ancak daha sonra önemli kısımların Arapça olarak basılması uygun görülüyordu. (www.academia.edu/2015)”

“34. sayıdan sonra makale aralarında yer verilmiş olan çeşitli portre ve resimlerin altına Türkçenin yanında Arapça açıklama yapılmıştır. Derginin dikkat çeken bir başka özelliği de yazarlarının gerek mesleki, gerek siyasi, gerekse sportif yazılar yazma özellikleridir. Çok sayıdakadın yazarın da yer aldığı dergide oldukça zengin fotoğraf ve çizimler yer almaktadır. Son sayfalarının sportif müsabaka ve yazılara ayrıldığını gördüğümüz Donanma Mecmuasında futbol, atletizm, yelkencilik, kriket, yakın dövüş ve binicilik başta olmak üzere pek çok sportif dalda yazı görmek mümkün. Derginin ilk 48 sayısı ayda bir, ahlaki, edebi, tarihi ve teknik deniz mecmuası olarak yayımlanmıştır. 49. Sayı ile birlikte haftalık olarak orta boyda çıkmaya başlamıştır. (www.academia.edu /2015)”

“126. Sayının sonunda piyasadaki kâğıt sıkıntısına dikkat çekilen mecmuanın abonelerinden düzenli ödeme yapılmasını ödeme sonucunda da “Mecmua yaşasın ki donanma büyüsün” sözleriyle Osmanlı Donanmasının yayın organı olduğu gerçeğine vurgu yapılmaktadır. 128. Sayısı 28 Kanun-ı Sani 1331 tarihinde yayımlandıktan sonra yaklaşık 18 aylık bir aranın ardından 22 Temmuz 1333 tarihinden itibaren tekrar yayın hayatına devam etmiştir. (www.academia.edu /2015)”

3.3.6. Felsefe Mecmuası:

“Ali Fuad ve Baha Tevfik’in birlikte çıkarmış oldukları dergi, “Din gayri ihtiyarî bir felsefe, felsefe ihtiyarî bir dindir” sloganıyla ilk olarak 18 Temmuz 1910’da yayımlandı. Dergi sayılarını içeren cildin sonunda Mektep Dersleri adıyla altı ek dergi daha yer alıyor. İstanbul’da, Nefaset, Araks, Zerâfet matbaalarında basıldı. (www.obarsiv.com/2015)”

Kaynak: www.e-dusbed.com /2015

Şekil 3.3.6. Felsefe Mecmuası kapak görseli, 18 Temmuz 1910

“1910 yılında Baha Tevfik’in girişimleriyle kurulan Teceddüd-i İlmî ve Felsefi Kütüphanesinin kuruluş amacı, Türk fikir dünyasında eksikliği hissedilen felsefe, fen ve pozitif bilim alanındaki boşluğu doldurmaktır. Bu amaçla felsefi nitelik taşıyan pek çok tercüme ve telif eser yayınlanmıştır. Kuruluşun yayın organları olan Piyano (1910), XX. Asırda Zeka (1912) ve Felsefe Mecmuasında (1913) materyalist fikirlerin yayılması faaliyeti oldukça metotlu bir şekilde sürdürülmüştür. Genellikle materyalist, pozitivist ve evolüsyonist içerikli yazılar yayınlanmıştır. Baha Tevfik, Piyano Mecmuasında yayınlanan Edebiyat Kat’iyen Muzırdır isimli yazısında evrimci ve maddeci

fikirleri ileri sürerken, aynı derginin yirmi birinci sayısında ruhun madde cinsinden olduğunu ifade etmiştir. XX. Asırda Zeka dergisinin birinci sayısında E. Haeckel tanıtılırken, ikinci sayısında aynı düşünürün İslamiyet hakkındaki fikirlerine yer verilmiştir. Piyano ve XX. Asırda Zeka mecmularında olduğu gibi Felsefe Mecmuasında da materyalist fikirler sistemli olarak savunulmuşlardır. (www.e-dusbed.com/2015)”

3.3.7. İçtimaiyat Mecmuası:

Kaynak: dergi.cumhuriyet.edu.tr/2015

3.3.7. İçtimaiyat Mecmuası, Nisan, 1917

“Nisan - Eylül 1333 (1917) tarihleri arasında, Darül Fünûn İçtimâiyât Darül Mesâisi tarafından yayımlandı. Türkiye’de toplum bilimi ile ilgili olarak yayımlanan ilk dergidir. İstanbul’da Matbaa-i Âmire’de basılan derginin müdürü Necmeddin Sadak’tı. (www.obarsiv.com/2015)”

“Baticılaşma, mecbur kalındığı için devlet düzeyinde benimsenmiş bir siyasettir. Sosyoloji, Baticılaşmayı savunmak amacıyla ülkemize aktarılmış bir bilimdir. Sosyolojinin ülkemize aktarılmasında İctimaiyat Mecmuası'nın payı büyüktür. İctimaiyat Mecmuası, ülkemizde enstitü adına çıkarılan ilk sosyoloji dergisidir. Ziya Gökalp tarafından çıkarılan dergi, ülkemizde pozitivist sosyolojinin tanıtılmasında öncülük etmiştir. Toplam altı sayı çıkaran dergi, Ziya Gökalp'in tutuklanmasından sonra kapatılmıştır. Derginin kısa ömürlü olması nedeniyle başlangıçta belirlediği hedeflere ne ölçüde ulaştığı soru konusudur. Bununla birlikte İctimaiyat Mecmuası'nın Türkiye'de sosyolojinin eğilimlerini belirlemesi bakımından önemli bir yeri vardır. Başlangıcından itibaren Türkiye'de sosyolojiyi temsil eden en köklü kuruluş İstanbul Üniversitesi'dir. Türk sosyoloji tarihinde kürsü ile aynı tarihi ve kaderi paylaşan dergi, Türkiye'de sosyolojinin gelişmesinde en az kürsü kadar etkili olmuştur. Bu çalışmada İstanbul Üniversitesi Sosyoloji Dergisi'nin ilk dizisi olan İctimaiyat Mecmuası analiz edilmiştir. İctimaiyat Mecmuası, Durkheim sosyolojisini referans almış ve ülkemizde sosyolojizm ekolünü temsil etmiş bir dergidir. Dergide ağırlıklı olarak sosyolojinin bilim kimliği üzerinde durulmuştur. Sosyolojinin konusu ve yöntem problemleri başta olmak üzere millet, aile, eğitim gibi konular sosyolojinin yardımıyla açıklığa kavuşturulmaktadır. Özellikle Türk toplumunu kavrayan bir sosyolojinin özellikleri ve olanakları millî sosyoloji çerçevesinde tartışılmaktadır. Dergide sosyolojinin konusu ve yöntemi üzerine kuramsal sorunların yanı sıra yeni bir devlet ve toplum modeline ilişkin problemleri tartışmaya açan bir sosyoloji ile karşılaşılıyor. (dergi.cumhuriyet.edu.tr /2015)”

3.3.8. İstanbul Barosu Mecmuası:

“İstanbul Barosu tarafından yayınlanan derginin sorumlu müdürü Hafız Hakkı'ydı. İstanbul Hilal Matbaası'nda basıldığı sıralarda İstanbul Barosu Başkanı Av. Saadeddin Ferid'dir. (www.obarsiv.com/2015)”

“İstanbul Barosu Mecmuası: “Her ay ibtidasında neşrolunur.” Sâhibi: İstanbul Barosu. Müdür-i Mes'ul: Hafız Hakkı. İstanbul: Hilal Matbaası. Aylık. Kanun II [Aralık] 1927 - Teşrin II [Kasım] 1928. 24 sayı çıkmıştır. Bu nüsha Birinci Sene Umumi Fihristidir. (www.sahaf-turkuaz.com /2015)”

Kaynak: www.sahaf-turkuaz.com/2015

Şekil: 3.3.8. İstanbul Barosu Mecmuası, Aralık 1927

3.3.9. Kırkambar:

“Maarif, edebiyat, terâcim-i ahvâl letâifinden bahs eder, on beş yirmi günde bir çıkar mecmuadır.” Sahibi Mehmed Cevdet, muharriri Ahmet Mithat’tır. İlk sayıları “Beyoğlunda Hacopolu çarşısında on üç numaralı matbaada basılmıştır” sonrakiler ise Şark Matbaası’nda basıldı. (www.obarsiv.com/2015)”

Kaynak: www.eskieserler.com/2015

Şekil 3.3.9. Kırkambar, 1873

“Ahmed Midhat Efendi’nin 1873-1876 yılları arasında çıkardığı popüler kültür dergisi. Ahmed Midhat Efendi’nin kısa ömürlü Devir (1872, bir sayı) ve Bedir (1873, on üç sayı) gazetelerinin “şiddet-i lisân” sebebiyle kapatılması üzerine çıkardığı Dağarcık 1873, on dört sayı dergisinin yayımı da “neşriyyât-ı muzırâ”dan dolayı durdurulmuştu. Rodos’a sürgün edilen Ahmed Midhat, orada geçirdiği otuz sekiz ay içinde bir kısım kitaplarını yazma imkânı bulduğu gibi Kırkambar adlı dergisini de İstanbul’da bulunan yeğeni Meh-med Cevdet’in adıyla yayımlamayı başarmıştır. Bazı sayılarının kapağındaki basım tarihlerine ve üzerindeki kayda göre 1873 Eylül’ü ile 1876 Haziranı arasında otuz dört sayı çıkan derginin “on beş-yirmi günde bir” yayımlanması

planlanmışsa da zaman zaman vuku bulan aksaklıklar sebebiyle ortalama ayda bir çıkabilmiştir. Kapağı dışında, düzenli olarak çift sütun üzerine otuz iki sayfa halinde yayımlanan Kırkanbar'a sayfa numaraları devam etmiş ve otuz iki sayıda 1088 sayfa olarak tamamlanmıştır. On sayı bir cilt olduğundan 10, 20 ve 30. sayılarda birer genel fihrist bulunmaktadır. İnsan beyninin semasıyla ayrı birer tablo halinde verilen hazım cihazı ve göz şemaları dışında dergi tamamen resimsizdir. Daha önce Önemli bir ihtiyacı karşılamış ve birkaç yıldır yayımı durmuş olan Mecmûa-i Fünûriu örnek alan. ancak oradaki yazılar sadece erbabını memnun edebildiğinden, halbuki halkı fennî konulara ısındırmak için "mebâhis-i fûnûn"u eğlence tarzına koymak lâzım geldiğinden Dağarcık'ı çıkaran Ahmed Midhat Kırkanbar'a da aynı yayın siyasetini devam ettirmiştir. Böylece tarih, coğrafya, din, felsefe, psikoloji, pedagoji, edebiyat, fizik, tıp, tabii olaylar gibi birbirinden farklı alanlarla ilgili pek çok telif ve tercüme yazı, müellifin bütün eserlerinde olduğu gibi hikâye ve latifelerle süslenecek okuyucularla diyalog halinde derginin sayfalarında yer almıştır. Hiçbir yazının altında imza bulunmamaktaysa da gerek üslûptan gerekse bu yazılarda işaret edilen eser adlarından hemen hepsinin Ahmed Midhat tarafından kaleme alındığı anlaşılmaktadır. Çeşitli alanlarla ilgili yazı dizilerinden ve hacimli makalelerden başlıcaları şunlardır: "Yunânîler'in Akâid-i Acîbe ve Ma'lûmât-ı Garibesî" (Odise veilya-da'ya göre), "Akıncılar" (Osmanlı akıncılarının tarihi), "Amazonlar Yani Cengâve-rân-ı Zenân", "Japonya Seyahatnamesi", "Bundan Üç Bin Sene Sonra Dünya Ne Hale Girecek", "Nevresîdegân-ı Etfâl". Bunlardan başka İslâm dünyasından İmâm-ı Âzam, İmam Yûsuf, Sa'dî-i Şîrâ-zî, Hâfız-ı Şîrâzî, İbn Rüşd, Barbaros kardeşler; Batılı yazarlardan Aristo, Schiller. Schelling'in biyografileri; Paris, Londra. Berlin, Viyana gibi büyük Avrupa şehirleriyle Fas coğrafyası hakkında bilgiler bulunmaktadır. Edebiyata fazla yer verilmeyen dergide Hâce-i Cihan, İbn Bessâm. İbnüzzeyn ve Fahreddin er-Râzî'nin Arapça, Sultan Veled'in Farsça bazı beyit ve kıtalarının tercüme ve şerhleri vardır. Mehmed Zihni Efendi'nin Abdullah et-Tercümân'dan çevirdiği Tuhfetü'l-enb ü'r-red-di alâehli's-salîb'in (İstanbul 1291) yayımı vesilesiyle konuyla ilgili olarak Ahmed Midhat Efendi'nin esere yaptığı katkılar da Önemli bir yazı dizisi oluşturur (beş sayıda elli sayfa). Dizinin başlıca ara başlıkları şöyledir: "Nasârâ İndinde Hazret-i îsâ'nın Ulûhiyyeti Meselesi", "Katolikler'in Nazarında Papa Demek Ne Demektir", "İnciller Meselesi", "İnciller'le Tevrat Arasındaki Münasebet". Osmanlı topraklarında misyonerlerin faaliyetlerini arttırdığı yıllardaki reddiyelerden olan bu yazı dizisinde Ahmed Mithat, Voltaire'in kilise,

papaz ve papalar aleyhindeki yazılarını da tercüme ederek yer yer iktibas etmiştir. Bu arada, yine misyonerlerin İncil'in muharref olduğuna dair müslümanlar arasında olan inancı cerhetmek için Protestanların kaleme aldığı Kitâbü Mîzâni'î-hak adlı esere dair eleştiriler de bulunmaktadır. Bu yazı dizisi üzerine Nâmık Kemal bir mektubunda, “Bu yoldaki neşriyatı mazhar-ı takdir olarak Hristiyanlık hakkında yazılması tasavvur olunan reddiyeyi Midhat'a yazdırmayı münasip görmüşler” demektedir. Devrin yazarlarının yetişmesinde hiç değilse gençlik yıllarında rol oynamış olan Kırkcmbar'dan ve içindeki yazılardan Fatma Aliye Hanım takdirle bahsetmiştir. Ahmet Hamdi Tanpınar da Fatma Aliye Hanım'ın sözlerinden hareketle onu devrin fikir hayatına tesir etmiş bir dergi olarak kabul eder. Ahmed Midhat'ın Rodos'tan dönüşü üzerine Kırkanbar'ın yayımı da son bulmuştur. Ancak dergiyle beraber kurulan Kırkanbar Matbaası'nda 1873-1899 yılları arasında çoğu kendi telifi olmak üzere pek çok kitap basılmıştır. (www.eskieserler.com /2015)

3.3.10. Maarif Mecmuası:

Kaynak: www.kimdirhayatieserleri.com/2015

Şekil 3.3.10. Maarif Mecmuası, 1891

“Siyasiyattan hariç herşeyden bahseder, haftalık ceride-i fenniye ve edebiyedir.” İmtiyaz sahibi Ahmed Naci, sermuharriri İbn’ür Rıfat Sani, muharrir İsmail Sefa’dır. “Terakkıyat-ı fenniye ve medenıyyeyi vakit ve zamanıyla bildiren” derginin müdürü ise kendi adıyla bir matbaa ve kitaphane kurmuş olan Kaspar’dır. (www.obarsiv.com/2015)”

“1891-1896 yılları arasında yayımlanmış haftalık fen ve edebiyat dergisi. Türk matbaacılığında ve yayın hayatında önemli bir isim olan Kaspar’ın, ilk sayısını 26 Muharrem 1309’da (1 Eylül 1891) neşrettiği Maârif, II. Abdülhamid döneminin diğer dergileri gibi “siyâsiyattan mâada her şeyden bahseden” bir dergidir. Perşembe günleri çıkan ve Ahmed Nâci’nin imtiyaz sahibi görüldüğü dergi genellikle on altı, Kaspar’ın ölümünden sonra (sy. 135) sekiz sayfa olarak ve çift sütun üzerine çıkmış, otuz beş sayılık son dönemde yine on altı sayfa yayımlanmıştır. Son sayısı 10 Eylül 1896’da çıkan derginin yirmi altı sayı kabul edilen her cildinde sayfa numaraları teselsül ederek $204 + 35 = 239$ sayıda 3400 sayfaya yaklaşan bir koleksiyon oluşturmuştur. (www.kimdirhayatieserleri.com/2015)”

“2. Abdülhamid döneminin maarif politikası paralelinde Batı dünyasındaki keşifler, icatlar, sergiler; astronomi, tıp vb. teknik alanlardaki gelişmelerle ekonomi, eğitim, psikoloji, spor konularına da yer veren Maârif’te, özellikle Kaspar’ın ölümünden sonra İbnürrıfat Sâmih (Sâmih Rıfat) ve İsmâil Safâ’nın yönetiminde edebiyat meseleleri ağırlık kazanmıştır. Dergide şiir, mensur şiir, hikâye ve edebî mülâhazaları çıkan başlıca yazarlar şunlardır: Mehmed Celâl, İbnürrıfat Sâmih, İsmâil Safâ, Abdülhak Hâmîd, Recâizâde Mahmud Ekrem, Cenab Şahabeddin, Tevfik Fikret, Ahmed Vefâ, Fâik Esad, Mehmed Ali Ayni, Müstecâbîzâde İsmet, Midhat Bahârî, Muallim Nâci, Muallim Feyzi, Muhyiddin Râif (Yengin), Ahmed Remzi (Akyürek), Receb Vahyi, Rıza Tevfik, Ahmed Râsim, Ali Kâmî (Akyüz), Nazîmâ, Ali Nusret, Âvanzâde Süleyman. (www.kimdirhayatieserleri.com/2015)”

“Fransız yazarlarından Guy de Maupassant, G. Ohnet, Emil Zola, Abbé Prévost’dan tercüme hikâye ve romanların da yer aldığı dergide Mehmed Atâ Bey’in Paul et Virginie tercümesi Fransızca orijinal metniyle beraber verilmiştir. Yerli ve yabancı yazarların biyografileri, edebiyat üzerine teori ve tenkit yazıları yanında Maârif

imzasıyla sekiz sayı süren “Ural ve Altay Lisanları” ve İsmâil Safâ’nın “Mülâhazât-ı Edebiyye”leri de yayımlanmıştır. Dinî konular arasında ramazan ve bayram özel sayıları dışında mezhep imamlarının hayatı, fikhî bahisler, Rıza Tevfik’in Ali Rıza Tevfik imzasıyla İbn Haldûn üzerine yedi sayı, A. Şâkir ve Nüzhet imzalarıyla yirmi sekiz sayı süren Seyyid Şerîf el-Cürçânî’den “Ta’rîfât-ı Seyyid” tercümesi bulunmaktadır. (www.kimdirhayatieserleri.com/2015)”

“Bütün koleksiyonda yerli ve yabancı şahsiyetlere, ilginç olaylara, hikâye ve roman illüstrasyonlarına, şehirlere ve meşhur yapılara, fennî konulara ait olmak üzere 500’den fazla gravür ve çizim vardır. Maârif’in, çoğu dergide yayımlanmış yazı ve tefrikalardan oluşan “Küçük Kitaplar” adlı bir yayım serisi de olmuştur. Derginin tam koleksiyonu Hakkı Tarık Us Kütüphanesi’nde bulunmaktadır. (www.kimdirhayatieserleri.com/2015)”

3.3.11. Malumat:

Kaynak: www.eskieserler.com/2015

Şekil 3.3.11. Malumat:

“Fuad ve Artin beylerin yayımladığı dergi, İstanbul’da Şirket-i Mürettiye Matbaası, Tahir Bey Matbaası, Artin Asaduryan Matbaası, Matbaa-i Orhaniye’de basıldı İmtiyaz sahibi, müdürü ve muharriri ise Mehmed Tahir’dir. (www.obarsiv.com/2015)”

“Fuad ve Artin beylerin yayımladığı dergi, İstanbul’da Şirket-i Mürettiye Matbaası, Tahir Bey Matbaası, Artin Asaduryan Matbaası, Matbaa-i Orhaniye’de basıldı İmtiyaz sahibi, müdürü ve muharriri ise Mehmed Tahir’dir. II. Abdülhamid devrinde yayımlanan ilmî, fennî ve edebî muhtevalı haftalık dergi. (11 Mayıs 1311-7 Ağustos 1319) (23 Mayıs 1895 - 20 Ağustos 1903) tarihleri arasında 423 sayı yayımlanmış olup Türk basın tarihinde Baba Tâhir adıyla tanınan Mehmed Tâhir tarafından çıkarılmıştır. Dergi, yayımlandığı dönem itibariyle Türk edebiyatında çeşitli gruplaşmaların ve tartışmaların ortaya çıktığı bir sırada edebî ve kültürel faaliyetlerin gelişmesinde önemli bir rol oynamıştır. Devrin diğer mecmualarından farklı olarak bazı resim ve fotoğraflar ihtiva ettiğinden dolayı Musavver Ma’lûmât adıyla da tanınan derginin ilk sayısında çıkış amacı şu şekilde açıklanmıştır: Hukuk, iktisat, ahlâk, din, eğitim, pedagoji, biyoloji, ziraat, askerlik, ticaret, maarif, tıp, tarih, mûsiki, coğrafya, kimya, astronomi, elektrik, fotoğrafçılık, dil, edebiyat, kadın, aşk, aile ve diplomasi gibi pek çok alanda yerli ve yabancı bütün faaliyetlerden okuyucular haberdar edilecek; edebî sahada tanınmış yerli ve yabancı yazarların eserleri ve şahsiyetleri tanıtılacak, ayrıca dünyada ne olup bittiğine dair son haberler verilecek; yeni buluşlarla önemli siyasî olaylar da belli bir bakış açısından değerlendirilecektir. Dergideki “İcmâl-i Edebî” sütununda ise bir hafta boyunca gerek Osmanlı gerekse Avrupa basın ve edebiyat çevrelerinde görülen dikkate değer gelişmeler duyurulacaktır. Sekiz yıl boyunca yayımını aksatmadan sürdüren Ma’lûmât, izlediği tutarlı yayın politikası sayesinde Osmanlı ülkesinin hemen her tarafında ilgiyle okunan ve aranan bir dergi olmuştur. Akdeniz ve Ege adaları ile Kıbrıs, Balkanlar, hatta Mısır’dan gelen çeşitli haber, yazı ve mektuplar dergi sayfalarında yer almıştır. Ma’lûmât Türkçe’nin sadeleşmesi, gazete makalesi, fıkra, hikâye ve şiir gibi yeni edebî türlerin gelişmesi yolunda Özellikle genç kalemleri teşvik etmek amacıyla bazı yarışmalar düzenlemiş ve ödüller dağıtmıştır. Avrupa’daki edebî gelişmelerin günü gününe takip edildiği görülen dergide yeni Ölmüş edebiyatçılarla ilgili değerlendirmelerin yanı sıra bir kısım edebiyat tartışmalarından da bahsedilmiştir. Lamar-tine, François Coppee, Victor Hugo, Guy de Maupassant, Alexandre Dumas, Paul Bourget ve Pierre Loti gibi isimler başta olmak üzere romantik ve realist Fransız şair

ve yazarlarından çevirilere veya onlarla ilgili tanıtma yazılarına yer verilmiş ayrıca “İtalyan Edebiyyât-ı Hâzırası” gibi birkaç sayı devam eden incelemeler de yer almıştır. O döneme ait edebî meseleler hakkında önemli bir belge niteliğindeki “İcmâl-î Edebî” sütununda Türk edebiyatı üzerine çeşitli değerlendirmelerle birlikte dil, tarih, mûsiki ve felsefeye dair dikkate değer makaleler yayımlanmıştır. Derginin “Kısm-ı Nisa” bölümünde kadınlar için faydalı olabilecek malûmat yanında çeşitli elbise modellerine kadar değişik konularda bilgi verilmiş, arka kapağında ise fennî nitelikte bilmecelele bilhassa çocuklara yönelik yayımlar yapılmıştır. (www.eskieserler.com/2015)”

“Ma’lûmât’ın neşredildiği yıllarda Türk edebiyatında canlı bir yayın faaliyeti mevcut olup bu sırada Servet-i Fünûn dergisi sanat ve edebiyat anlayışı bakımından Ma’lûmât’tan farklı bir çizgide bulunmaktaydı. Dönemle ilgili hâtralarını kaleme alan Servet-i Fünûn yazarlarından Hâlid Ziya (Uşaklıgil), Hüseyin Cahid (Yalçın) ve Mehmed Rauf ile derginin sahibi Ahmed İhsan’ın (Tokgöz) yazdıklarında. Baba Tâhir’in ve Ma’lûmât’ın özellikle Servet-i Fünûn gibi yeni edebî oluşumlara karşı bir denge unsuru olarak doğrudan doğruya . Abdülhamid tarafından desteklendiği ileri sürülmüş, gerek derginin sahibiyle gerekse Ma’lûmât’la ilgili yer yer hakarete varan bir üslûpla eleştiriler yapılmıştır. Ancak Ma’lûmât’ın edebiyat ve yayın faaliyetleri arasında önemli bir boşluğu doldurduğu ve bir kısım araştırmacıların “mutavassıtın” adını verdiği, aralarında Ahmed Râ-sim, Ali Kemal, Müstecâbîzâde İsmet, Mehmed Celâl ve Andelîb gibi şair ve yazarların bulunduğu bir edebî topluluğu bünyesinde barındırdığı görülmektedir. (www.eskieserler.com/2015)”

“Dergi ayrıca, Türk edebiyatı tarihinde meşhur olan “abes-muktebes” ve “klasikler” adlı edebî münakaşalarda doğrudan doğruya taraf olmuş, bu konular etrafında bazı meselelerin tartışılmasında önemli rol oynamıştır. Servet-i Fünûn hareketinin doğmasına sebep olan “abes-muktebes” tartışmasını başlatan Hasan Âsaf adlı gencin “Burhân-ı Kudret” adlı manzumesi Ma’lûmât’ta yayımlandığı gibi Servet-i Fünûn hareketinin dağılmasına yol açan ve başta Tevfik Fikret olmak üzere Servet-i Fünûncular’ı ağır bir dille eleştiren Ali Ekrem’in “Şiirimiz” adlı yazısı da yine Ma’lûmât’ta çıkmıştır. “Klasikler” tartışması esas itibariyle, “Bizim de bir klasik devrimiz var mıdır? Avrupa klasiklerinin dilimize nakli gerekli midir? Klasikleri asıllarına uygun olarak çevirecek mütercimlerimiz var mıdır?” sorulan etrafında cereyan etmiştir. Bu tartışmayı Ahmed

Midhat Efendi başlatmış, İkdâm gazetesi sahibi Ahmed Cevdet, Cenab Şahabeddin, Necip Âsim (Yazıksız), Ahmed Râsim, Kemalpaşazâde Said, Hüseyin Dâniş, Hüseyin Sabri ve İsmail Avni'nin katılmasıyla aylarca devam etmiştir. (www.eskieserler.com)”

“Ma’ûmât’ta bunların dışında Muallim Nâci üzerine Halil Edib ile Hüseyin Cahid, Arap ilimlerinden yararlanma konusunda Mustafa Sabri ile Hüseyin Cahid, taaddüd-i zevcât meselesi üzerine Cenab Şahabeddin ile Mustafa Sabri arasında cereyan eden tartışmalar yanında Şem-sö'nin, müellifinden izinsiz olarak Ma’ûmât'ta yayımlanmasından dolayı Recâ-izâde Ekrem ile Mehmed Tâhir arasında çıkan tartışma kısa sürede büyümüş ve sonunda derginin 23 ve 24. sayıları Maarif Nezâreti tarafından toplatılmıştır. Derginin zaman zaman yayımlanan “Kısm-ı Arabî” ve “Kısm-ı Fârisî” nüshaları dışında “Hanımlara Mahsus Ma’Jûmûd ile notalı müzik ilâvesi ve Teselya muharebesi dolayısıyla bazı ilâveleri de vardır. Dergide sadece makalelere değil yerli ve yabancı şairlerden şiirlere ve şiir çevirilerine de yer verilmiş, aralarında Servet-i Fünûn'un da bulunduğu bazı dergilerden iktibaslar yapılmıştır. (www.eskieserler.com/2015)”

“Oldukça geniş bir yazı kadrosuna sahip bulunan derginin belli başlı şair ve yazarları arasında şu isimler dikkati çekmektedir: Ahmed Midhat, Andelîb, Ebüzziya Mehmed Tevfik, Ahmed Râsim, Necip Âsim, Müstecâbizâde İsmet, Ahmed Muhtar, Ali Rifat, Ali Kemal, Ali Rıza Seyfi, Hasan Âsaf, Halil Edib, Hâlid Eyüb, Üsküdarlı Safî. İsak Ferera, Midhat Baharı, Avram Naun, Mustafa Sabri, İsmail Safa, Mehmed Celâl, Mehmed Ziya, Rıza Tevfik, Ahmed Refik, Tokadîzâde Şe-kib, Şeydi Vasfî, Nûreddin Ferruh, Milaslı İsmail Hakkı, Muallim Feyzi, İbrahim Ceh-dî müstear adıyla Süleyman Nazif, Faik Âli, Ekrem Reşad, Nazif Sürûfî, Mehmed Sedad, Mehmed Re'fet, Faik Esad, Yunus Nâdi. (www.eskieserler.com/2015)”

3.3.12. Mecmua-i Mukarrerat-i Temyiziye:

“Hukuk ve ceza kısımlarına ait olmak üzere her ay için birer cüzü neşr olunan” dergi, Adliye Nezareti İhsaiyat ve Müdevvenât-ı Kanuniye Müdüriyeti tarafından, İstanbul'da, Selanik Matbaası ve Matbaa-i Âmire'de basıldı. (www.obarsiv.com)”

Kaynak: www.obarsiv.com/2015

Şekil 3.3.12. Mecmua-i Mukarrerat-i Temyiziye

3.3.13. Muahedat Mecmuası:

“İlk sayılarını toplayıp tertib eden Mahmud Mesud Paşa’dır. İmtiyazı Hakikat Matbaası’ndadır. 1926’dan itibaren ise Hariciye Vekaleti tarafından Ankara ve İstanbul’da Ceride-i Askeriyye Matbaası, Hakikat Matbaası, Zilliç Biraderler Matbaası ve Matbaa-i Ebuzziya’da basıldı. (www.obarsiv.com/2015)”

Kaynak: www.nadirkitap.com/2015

Şekil 3.3.13. Muahedat Mecmuası, 1926

“II. Meşrutiyet sonrası temyize gidilmiş yüzlerce ceza davasının temyiz süreci ile sonuçlarını içeren bu yayın hukuk tarihimizin belgeleri gibidir. (www.nadirkitap.com/2015)”

3.3.14. Musavver Malumat-ı Nafia:

“Haftalık fennî, edebî, içtimaî ve iktisadî mecmua”dır. S. Abdullah, Süleyman Tevfik, Namık Ekrem (Birecikli) gibi isimlerin müdürlüğünü yaptığı dergi, Matbaa-i Âmedî Matbaası ve Hikmet Matbaası’nda basıldı. (www.obarsiv.com/2015)”

Kaynak: www.obarsiv.com/2015

Şekil 3.3.14. Musavver Malumat-ı Nafia,

3.3.15. Osmanlı Ziraat ve Ticaret Mecmuası:

“Vatanın ümran ve servetine, milletin refah ve saadetine hadimdir. Vatanın zengin ve mamur, milletin rahat ve mesut olmasına hizmet eder haftalık fenni ve iktisadi gazetedir.” İmtiyaz sahibi ve sermuharririnin Salih Zeki, ticaret muharririnin ise Mehmed Nureddin olduğu dergi, İzmir’de, Matbaa-i Vilayet, Keşişyan Matbaası, Selanik Matbaası’nda basıldı. (www.obarsiv.com/2015)”

Kaynak: www.obarsiv.com/2015

Şekil 3.3.15. Osmanlı Ziraat ve Ticaret Mecmuası, 1907

“1907 yılında İzmir’de yayın hayatına başlayan Osmanlı Ziraat ve Ticaret Gazetesi, Osmanlı aydınlarının ziraat ve ticaret konularına bakış açılarını sunması bakımından oldukça önemlidir. İlerleyen sayfalarda görüleceği üzere, bir devlet politikası olarak benimsenmiş olan ziraat ve ticaret alanındaki reform hareketleri bahsi geçen

gazeteyi de etkilemiştir. Avrupa'nın sanayi devrimini gerçekleştirerek, tarımsal üretimde de makineleşmeye geçmiş olmasıyla birlikte büyük sermayedarları vasıtasıyla fabrikalar kurarak pek çok mamul yetiştirmelerine karşılık Osmanlı çiftçisinin ve tüccarının gerekli donanımına sahip olmaması gazetenin neşriyatına başlamasında büyük bir etkendir. (www.obarsiv.com/2015)”

3.3.16. Resimli Ay:

Kaynak: tr.wikipedia.org/2015

Şekil 3.3.16. Resimli Ay, Mart 1926

“Müdürü ve sermuharririnin M. Zekeriya Sertel olduğu derginin muharriri ve resimleyeni ise Halikarnas Balıkcısı olarak tanıdığımız Cevat Şakir Kabaağaçlı’dır.

Nazım Hikmet, Sabiha Sertel, Suat Derviş, Sabahattin Ali, Ercüment Behzat gibi isimlerin yazılarının yer aldığı İstanbul'da Resimli Ay Basımevi'nde basılan dergi, Mart 1926 - Nisan 1927 tarihleri arasında Sevimli Ay adıyla yayınlandı. (www.obarsiv.com/2015)”

“Türk basın tarihinin önde gelen isimlerinden birisidir. Cumhuriyet öncesinde Selanik'te başlayan gazetecilik yaşamına, cumhuriyet devrinde Cumhuriyet gazetesinin kurucularından birisi olarak devam etmiş; devrin en önemli dergilerinden birisi olan Resimli Ay'ı yayımlamış ve bu dergi aracılığıyla Nazım Hikmet'i Türk okurlarla buluşturmuştur. Ülkenin ilk ansiklopedisi olan Hayat Ansiklopedisi'ni hazırlayan, II. Dünya Savaşı yıllarında yüksek tirajlı ve ırkçılık karşıtı yayınlar çıkaran kişidir. (tr.wikipedia.org/2015)”

3.3.17. Resimli Gazete:

Kaynak: www.obarsiv.com/2015

Şekil 3.3.17. Resimli Gazete

“Her hafta Cumartesi günleri neşr olunur, edebi, siyasi, içtimai, resimli Türk gazetesidir.” İmtiyaz sahibi Kitapçı Karabet; müdürü Mehmed Rıza; sermuharriri İbn Rıfat Samih ve Sami; muharrirleri: Salih Zeki, H. İrfan, Haydar Rıfat Semih, Ahmet Rasim ve Vecihi’dir. İstanbul’da Karabet Matbaası ve Mahmud Bey Matbaası’nda basıldı. (www.obarsiv.com/2015)”

3.3.18. Tercüman-i Hakikat ve Servet-i Fünun, Fevkalade Nüsha:

“Tercüman-ı Hakikat ve Musavver Servet-i Fünun gazeteleri tarafından müştereken tertib olunup Girid muhtacinine ianeten nüsha-i yegâne-i fevkâlâdedir.” Dönemin önde gelen simalarının fotoğraflarının yer aldığı 1313 [1895] tarihli sayıda, Mahmud Esat, Ahmed Midhat, Sami Paşazade Sezai, Şerife Fatma gibi isimlerin yazıları yer alıyor. (www.obarsiv.com/2015)”

Kaynak: www.obarsiv.com/2015

Şekil 3.3.18. Tercüman-i Hakikat ve Servet-i Fünun, Fevkalade Nüsha, 1895.

3.3.19. Ulum-u İktisadiye ve İçtimaiye Mecmuası:

“İkinci Meşrutiyet Dönemi’nde yayınlanan derginin kurucuları, dönemin ileri gelen pozitivistlerinden Ahmet Şuayb, Mehmed Cavid, Rıza Tevfik’dir. Mehmed Cavid’in müdürlüğünü yaptığı dergi, İstanbul’da Hilal ve Tanin matbaalarında basıldı. (www.obarsiv.com/2015)”

Kaynak: eskidergi.cumhuriyet.edu.tr/2015

Şekil 3.3.19. Ulum-u İktisadiye ve İçtimaiye Mecmuası, Aralık 1908.

“Ulûm-ı İktisadiye ve İçtimaiye Mecmuası 28 Aralık 1908 – 14 Mart 1911 tarihleri arasında 27 sayı olarak yayınlanmıştır. Ancak 18-21. sayılar birlikte yayınlandığı için gerçekte 24 sayıdır. Mecmuanın kapağında sayı, tarih ve cilt numarasından son-

ra sırasıyla mecmuanın ve kurucuların adları; içindekiler, müdür ve imtiyaz sahibinin adı, fiyatı, yayın yeri ve matbaa adresi yer almaktadır. Bazı sayıların sonunda yer alan fihristler iktisadî, içtimaî, tarihî ve siyasî olarak dört ana başlık altında hem yazar adına hem de makale başlığına göre; bazı sayılarda ise konu ayırımına gidilmeden makale başlığı ve yazar adlarına göre düzenlenmiştir. Toplam olarak yirmi iki imza mevcuttur. En verimli yazarlar şüphesiz derginin kurucularıdır. (eskidergi.cumhuriyet.edu.tr)

3.3.20. Vergi ve Arazi Mecmuası:

“Mahmud Bey matbaası. Bab-ı Ali civarında Ebulsuud Caddesi’nde numara 76... Koleksiyonumuzda, 1885 – 1886 yılları arasında yayınlanmış 22 sayı yer alıyor. (www.obarsiv.com/2015)”

Kaynak: eskidergi.cumhuriyet.edu.tr/2015

Şekil 3.3.20. Vergi ve Arazi Mecmuası, 1885

3.4. Sektörel Dergi Örnekleri

3.4.1. Türkiye’de Sinema Dergilerinin Gelişimi:

“Türkiye’deki sinema ile ilgili süreli yayınların incelendiği bu çalışmada 1914’ten Latin harflerinin Kabul edildiği 1928 yılına kadar geçen zaman kapsamaktadır. Bu süre içerisinde Osmanlıca, Osmanlıca-Fransızca olarak yayımlanan dergilerin tam bir koleksiyonunun olmamasından ve bu dergilerin mevcut olan sayılarına zor ulaşılmamasından dolayı, bu dergiler üzerinde araştırma yapılması göz ardı edilmiştir. Az da olsa yapılan çalışmaların ve hazırlanan makalelerin içeriğini incelediğimizde karşımıza çıkan yüzeysellik sorunu bu çalışmanın gerekliliğini ortaya çıkarmıştır. (Prof. Gönenç, Kalsın. D.Ü./2013:165)”

Bu konuda 1966 yılında Giovanni Scognamillo’nun Yeni Sinema Dergisi’nde yazmış olduğu “Türkçe’de Çıkmış Sinema Yayınları Bibliyografyası”, As Dergisi’nde Nezih Coş’un yazdığı “Türkiye’de Yayınlanmış Sinema, Kitap ve Broşürler Bibliyografyası”, Hayat Tarihi Mecmuasında Erman Şener’in “Türk Basınında Sinema Yazıları ve Dergileri” gibi çalışmaların da yapıldığı bilinmektedir.

“Türkçe sinema yayınları ile ilgili ilk çalışmanın Perde ve Sahne (1941) dergisinin 1941 yılındaki 5. sayısında Selim Nüzhet Gerçek tarafından yazıldığı bilinmektedir. (Prof. Gönenç, 2013:181)”

3.4.2. 1928’den günümüze sinema dergileri:

“Latin harflerinin kabulünden 1933 yılına kadar geçen süre içerisinde sinema dergilerinde artist, magazine ve daha sonra yaygınlaşmaya başlayarak sinema ile eşdeğer bir anlamda kullanılan Holivut adları telaffuz edilmeye başlanmıştır. Tüm bu dergiler, henüz istenilen ve arzu edilen sayıda film üretmeyen yerli sinemadan uzak, çoğunlukla başta Amerikan olmak üzere Batı ülkelerinin sinemalarına magazine çizgisinde yaklaşan bir içeriğe sahip olmuşlardır. 30’lu yılların başlarını adı gazete olan ama haftada bir yayımlanan ve çoğunlukla sinemayı magazin çizgisinde izleyen yayın organları kaplamıştır. Buna paralel kimi siyasi gazeteler de haftalık eklerinde sinemaya ağırlık vermişlerdir. 30’lu yılların ortalarında sinema dergilerinde gerek nicelik gerekse nitelik açısından bir patlama yaşanmıştır. (Prof. Gönenç, 2013:181)”

“Türk sinemasının eskiye oranla daha fazla film çekmesi, sinema salonlarının gitteğe artması sonucu, izleyiciyi yönlendirme amacı güdülmüş ve bunun sonucu olarak da sinema dergilerinde artış yaşanmıştır. Bu yıllarda çıkan dergilerin bazılarının adları şöyledir: Sinema Gazetesi (1929), Sinem ve Tiyatro Alemi (1929), Artist (1930), Ekran (1930), Glorya (1930), Sinema ve Tiyatro Heveskarı Mecmuası (1930) ... vb. (Prof. Gönenç, 2013:181)”

“1940’lı yılların sinema dergiciliğine getirdiği yenilik ise yıllıklar ve sinemaya foto-roman tekniği ile yaklaşan özel sayılar ile film romanları olmuştur. Yıllıklar çoğunlukla, bir yılın sinema etkinliklerine toplu bakışın yerine o yılın sevilen artistlerinin gelişigüzel resimlerinden derlenen bir albüm niteliğine sahiptir. (Prof. Gönenç)”

“Dönemin bazı sinema dergileri şöyledir: Sinema Romanları (1840), Perde ve Sahne (1941), Sinema (1941), Foto Magazin (1941), Sinemagazin (1943), Yıldız Yıllığı (1943), Hollywood Dünyası (1943) Sinemagazin Yıllığı (1944), ... vb. (Prof. Gönenç, 2013:181)”

Kaynak: mezatpazari.com /2015

Şekil 3.4.2. : Sinema Tiyatro heveskarı, 1941

“1950’li yıllarda sinema dergilerine spor, radio ve bir televizyon sözcükleri eklenmiştir. Sinema dergilerinin birçoğunun radyo ile birlikte anılmaya başlanmış, radyo ve sinema sanatçıları aynı dergi içerisinde işlenmiştir. (Prof. Gönenç, 2013:181)”

“Dönemin yayın hayatına başlayan bazı sinema dergileri şöyledir: Şık Perde (1950), Bizim Yıldızlar (1950), Film ve Öğretim (1950), Sine-Foto 1951 Filmleri (1951), Beyaz Perde (1951), Yine Sine-Magazin (1951), Seyirci (1951), Sine-Magazin (1951), ... Beyazperde (1958), Sinema-Tiyatro (1959), Sinema 59 (1959) .... (Prof. Gönenç, 2013:181)”

“1960’lı yıllar sinema dergiciliğinde patlama noktasıdır. Bilindiği üzere 27 Mayıs 1960 darbesi yaşanmış ve 1961 Anayasası kabul edilmiştir. Özgürlükçü geniş bir anayasa olarak kabul edilen 1961 Anayasası’nın temel hak ve özgürlüklere geniş bir yer verdiği bilinmektedir. Böylesi bir ortamda 1965’te Onat Kutlar tarafından Sine-matek Derneği kurulmuştur. Faaliyete geçtikten bir yıl sonra, 11 Mart 1966’da kendi yayın organı olan Yeni Sinema (1966) dergisini yayın hayatına sokmuştur ve bu aylık dergi yayınına son verdiği 1 Haziran 1970 tarihine kadar 30 sayı çıkmıştır. Türk sinema ortamının en etkin dergilerinden biri olan Yedinci Sanat (1960) yayın hayatına atılmıştır. Unutulmaması gereken diğer bir nokta da 1968 yılında televizyonun yaygınlaşmaya başlaması ve bunun sinemayı olumsuz yönde etkilemiş olmasıdır. Bu yıllarda yayın hayatına başlayan diğer sinema dergileri şöyledir: Si-Sa (1960), Artist (1960), Kolsuz Bebek (1960), Kamere (1960), ... Genç Sinema (1969), Foto Sahne (1969) (Prof. Gönenç, 2013:182)”

“70’li yıllar her alanda oldukça durağan geçmiştir. Ülkede 1960’ların sonlarına doğru siyasal şiddet olayları artmıştır. Bu olayların önüne geçilmemiş ve 12 Mart 1971 tarihinde Genelkurmay Başkanı ve Kuvvet Komutanları bir “muhtıra” vererek hükümeti istifaya zorlamışlardır. Ordu desteğinde bir partiler üstü hükümet kurulması ve Anayasa’da değişiklik yapılması gündeme gelmiştir. 1961 Anayasası’nın birçok özgürlükçü maddesi değiştirilmiştir ve sınırlandırılmıştır. Bahsi geçen yıllar Türk toplumunun aşırı politize olduğu yıllardır. Bu yıllarda yayına başlayan önemli sinema dergilerinden bir tanesi Gerçek Sinema’dır (1973). Ancak bu dergi bir süre sonra dönemi gereği olarak politik yaşamın sorunlarına yanıt arayan yarı siyasal bir dergiye

dönüşmüştür. Dönemin diğer önemli dergileri şunlardır: Film 70 (1970), Film (1970), Hey (1970), ... Türk Sinemasından Haberler (1976), Mutlak Fikir Estetiği ve Sinema (1977). (Prof. Gönenç, 2013:182)”

“80’li yıllar sinema dergicilik açısından bir arayışın, çoğunlukla istenilen sonuca ulaşamayan cesaretli, iyi niyetli girişimlerin dönemi olmuştur. Ülkede hergün onlarca olarak ifade edilen insanların ölmesi ve aşırı politize bir ortamın sonucu olarak 12 Eylül 1980 Darbesi yaşanmış ve devamında 1982 Anayasası kabul edilmiştir. 24 Ocak Kararları’nın alınması ve ekonomide neo-liberal yaklaşımın temel olarak alındığı bu dönem sonrasında her alanda olduğu gibi basın alanında da sermaye sahipleri boy göstermiş ve bunun sonucunda tekelleşmeler başlamıştır. Büyük kuruluşlar sinema dergiciliğine el atmıştır. Gelişim Yayınları ve İletişim Yayınları Gelişim Sinema (1984) ve Video Sinema’yı (1984) çıkarmıştır. Türk Sineması ise kendi sorunlarını ve tanıtımını üstlenen Film Market (1982) dergisini çıkarmıştır. Seksenli yılların sonunda ilk kez ücretsiz olarak sinemalarda dağıtılan Sinema Gazetesi projesi gerçekleşmiştir. (Prof. Gönenç, 2013:182)”

“Diğer önemli dergiler şunlardır: Yeni Dünya Video-Magazin (1981), Video Haber (1985), Film Magazin ((1986), Beyazperde (1989), 7. Sanat (1989), ... Sinema Yazıları (1992), Sinemaskop (1992), Sinematek (1992). (Prof. Gönenç, 2013:182)”

“2000’li yıllara gelindiğinde ise sinema dergilerinin büyük medya kuruluşlarının elinde toplandığı görülmektedir. Bu yıllarda yayın hayatına başlayan bazı sinema dergileri şöyledir: Altyazı, Cimemascope, DVD+, Film+, Sahne, Total Film, ... Film Arası, Sinematürk. (Prof. Gönenç, 2013:182)”

“Ayrıca 2006’da Türk okuyucularıyla Merkez Dergi Grubu tarafından Türkçe olarak buluşturulmuştur ve Ocak 2009’da yayından kaldırılmış olan Empire adlı sinema dergisini de unutmamak gerekir. Türkiye’de bu derginin toplam 26 sayısı yayınlanmıştır. Dünyanın en iyi sinema dergisi olarak tanımlanan Empire (İngiltere, 1989), sinemaseverlerin yakından tanıdığı bir dergidir. Sinema dünyasından en son haberleri ilk kez bu dergi duyurur, ulaşılması en zor yıldızlarla röportajlar yapar. Empire sektöründe bir otorite olarak kabul edilmektedir. (Prof. Gönenç, 2013:182)”

3.4.3 Türkiye’de Otomobil dergiciliğinin gelişimi ve otomobil dergileri:

“Otomobile bağlı olarak oluşan ve gelişen tüm bu sektörler gibi otomobil dergilerinin de daha ilk otomobiller henüz üretilmeye başlandığı yıllardan itibaren insanların hayatlarına dahil olmaya başladığını görmekteyiz. (Prof. Gönenç, Birol. D.Ü.:193)”

“Otomobil Dergisi “konusu sadece otomobiller ve otomobil teknolojisi olan belirli periyotlarda yayımlanan, otomobil ve otomobil endüstrisiyle ilgili haberlerin, röportajların, fotoğrafların, söyleşilerin vb. yer aldığı” dergilerdir. Pisaya yeni çıkan otomobillerle ilgili karşılaştırmalar, otomobil testleri, benzer model otomobillerin kıyaslamaları, yeni çıkan otomobillerin fiyat listeleri, kullanılmış otomobil ilanları, yeni çıkacak olan modellerle ilgili bilgilendirmeler, motor sporları haberleri, otomotiv sanayi ile ilgili gelişmeler ve haberler vb. otomobil dergilerinin içeriklerini oluşturmaktadır. (Prof. Gönenç/2013:193)”

“Otomobil dergilerinin ilk örneklerine daha henüz seri üretimin dahi olmadığı 19. Yüzyılın sonlarına doğru bazı avrupa ülkelerinde, özellikle de dergiciliğin ve otomobil sektörünün geliştiği İngiltere ve Almanya’da rastlamaktayız.(Prf.Gönenç:193)”

“Günümüz otomobillerinin temelini oluşturan oomobillerin 1885 yılında üretilmeye başlanmasında sadece 10 sene sonra ve seri üretime geçilmeden 20 yıl kadar önce, dünyanın bilinen en eski otomobil dergisi olan ve “İngiliz Autocar dergisi 1895 yılında yayın hayatına başlamıştır.” (Prof. Gönenç, Birol. D.Ü. 2013:193)”

“Yine İngiltere’de 28 Ocak 1903 tarihinde yayın hayatına başlayan The Motor dergisi de dünyanın en eski otomobil dergilerindendir. Ancak bu dergi 1988 yılında rakibi Autucar dergisi bünyesine katılmıştır. (Prof. Gönenç, Birol. D.Ü. 2013:193)”

“Otomotiv sanayiinin en gelişmiş olduğu ülkelerden Almanya’ya baktığımızda ise İngiltere’de “The Autocar”ın çıkışından 3 sene sonra 1898 yılında “Motorwagen” adlı dergi yayın hayatına başlamıştır. 1929 yılında adı “Automobil Technische Zeitung” olarak değişen dergi günümüzde de hala yayımlanmaktadır. Ayrıca çeşitli kaynaklarda yine Almanya’da 1903 yılında yayımlanmaya başlanan “Automobil-Welt” adlı bir otomobil dergisinden bahsedilmektedir. (Prof. Gönenç, Birol. D.Ü. 2013:193)”

“20. yüzyılın henüz başlarında, 1903 yılında yine diğer bir Avrupa ülkesi olan Avusturya’da “Allgemeinen Automobil Zeitung” adıyla bir otomobil dergisinin yayımlanmakta olduğuna çeşitli kaynaklardan rastlanmaktadır. (Prof. Gönenç, Birol. D.Ü. 2013:193)”

“Otomobil kullanımının yaygınlaşması yolunda en büyük adım atıldığı Amerika Birleşik Devletleri’nde ise sadece otomobillere özel bir derginin yayımlanması çok daha sonra gerçekleşmiştir. Amerika’nın en eski otomobil dergisi olarak geçen Road&Track dergisi 1947 yılında yayın hayatına başlamıştır. (Prof. Gönenç, Birol. D.Ü. 2013:193)”

3.4.4. Türkiye’de başlıca Otomobil dergileri:

“Ülkemizde otomobildergilerinin çıkışının, otomotiv sektörünün gelişmiş olduğu İngiltere, Almanya, vb. ülkelere çok daha sonra gerçekleştiği göze çarpmaktadır. “Bunun en önemli nedeni, otomotiv sektörünün Türkiye’de çok daha sonra gelişim göstermesi ve bu gelişimin de zaten montaj sanayinden ibaret olmasının yanı sıra, ülkemizde otomobil kullanımının ve otomobile duyulan ilginin, gelişmiş ülkelere oranla, çok daha geç artış göstermesidir. İngiltere’de dünyanın ilk otomobil dergilerinden olan Autocar dergisi 1895 yılında yayın hayatına başlarken bizim ülkemize ilk otomobil daha ancak gelebilmiştir. (Prof. Gönenç, Birol. D.Ü. 2013:194)”

“Türkiye’de otomobil dergiciliğinin hareketlenmesi ise dünyadaki ilk otomobil dergisinin yayın hayatına başlamasından neredeyse bir asır sonra gerçekleşmiştir. Ülkemizde otomobil dergiciliğiyle ilgili hareketlenmenin 1980’li yılların özellikle ikinci yarısında, başladığını söylemek mümkündür. (Prof. Gönenç, Birol. D.Ü. 2013:194)”

“1981 yılında “Motor adlı otomobil dergisi yayın hayatına başlamış, 1983 yılına kadar düzensiz olarak çıkmış ve bu tarihten sonra da yayın hayatına son verilmiştir. Yine 1981 yılında aylık olarak yayımlanan motor sporları dergisi “Ralli Dünyası” yayın hayatına başlamıştır. Bu dergi daha sonraki yıllarda bir iki sayı daha çıkarmış olsa da düzenli yayın hayatı 1997’de son bulmuştur. (Prof. Gönenç, Birol. D.Ü. 2013:194)”

““1985 yılında gelindiğinde Dünya Gazetesi’nin yayımlandığı aylık Oto Dünyası adlı dergi yayın hayatına başlamıştır. Ancak bu derginin yayın hayatı kısa sürmüş ve üç sayı sonrasında yayın hayatı sonlandırılmıştır.” (Prof. Gönenç, Birol, D.Ü.:194)”

“1985-85 yılları arasında Alman “Auto Motor & Sport” dergisinden esinlenilerek çıkarılan Otomat dergisi yayımlanmıştır. Dergi iki aylık periyotta yayımlanmış olup bu derginin de ömrü bir seneyi geçememiştir. (Prof. Gönenç, Birol, D.Ü.:194)”

“1989 yılına gelindiğinde ise, yayın hayatına halen devam etmekte olan Magazin Otomobil isimli dergi yayın hayatına başlamıştır. Aylık olarak yayımlanmakta olan dergi ülkemizde en uzun süredir yayımlanan otomobil dergisi olma özelliğine sahiptir. (Prof. Gönenç, Birol, D.Ü. 2013:194)”

3.4.5. Haber Dergiciliği:

“Haber dergileri basında önemli bir yere sahiptir. Haber dergilerini incelemenden önce dergi ve haber kavramlarına bakmak gerekir. Bu çalışmada cumhuriyet döneminden itibaren yayımlanan dergiler ve günümüz dergileri hakkında bilgi verilecek ve bu dergiler, haber kavramındaki dönüşüm, haber içeriğinin magazinleşmesi, haber dilinin değişmesi, sayfa tasarımının farklılaşması açısından değerlendirilebilir. (Prof. Gönenç, Tosun, D.Ü. 2013:195)”

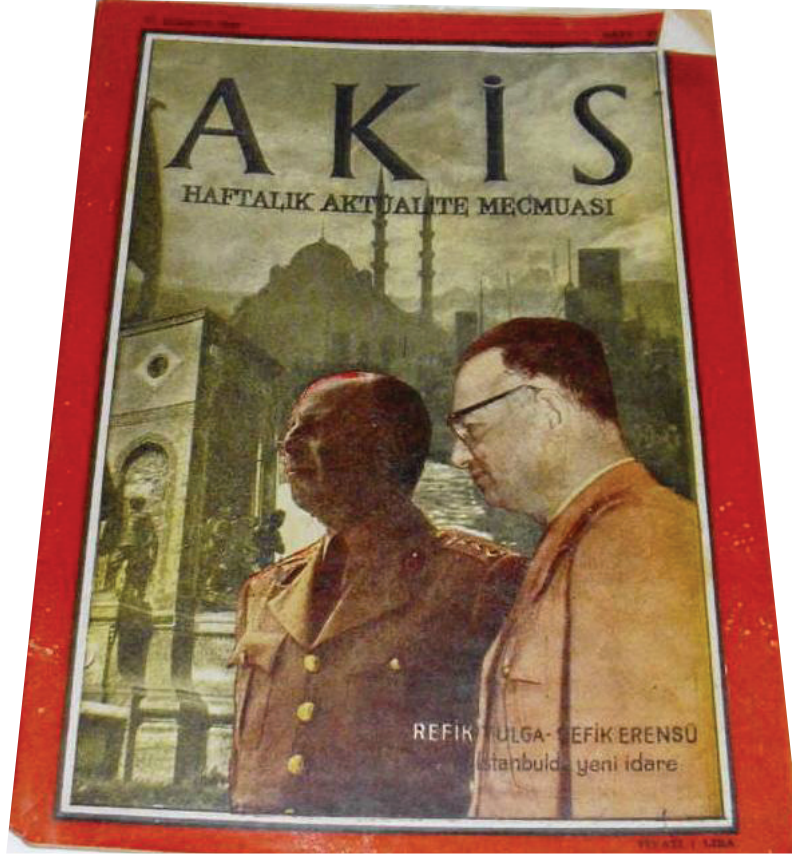
“Haber dergilerinin tarihi ülkemizde 1950’lerden başlamaktadır. Haber dergileri diğer dergi türleri gibi yabancı basından etkilenmiştir. 1950, 1960 ve 1970’li yıllarda haber dergileri siyasetle iç içe olmuştur. (Prof. Gönenç, Tosun, D.Ü. 2013:195)”

“Depolitizasyon süreciyle haber dergileri de dönüşüme uğramıştır. Teknolojinin ve kitle iletişim araçlarının gelişmesi de dergilerin içeriklerinde ve sayfa tasarımlarında değişikliklere yol açmıştır. (Prof. Gönenç, Tosun, D.Ü. 2013:195)”

“Bu çalışmada eski dergilerin ilk sayıları, günümüz dergilerinin ise 2012 yılının Mart ayında çıkan bir sayısı incelenecek ve dergiler karşılaştırılacaktır. (Prof. Gönenç, Tosun, D.Ü. 2013:195)”

3.4.5.1 Türkiye’de Haber Dergileri:

“Haber dergileri, tüketici dergileri kategorisine girmektedir. Bunun nedeni rek-
lama dayalı olması ve parayla satılmasıdır. (Prof. Gönenç, Tosun. D.Ü. 2013:196)”

Kaynak: gittigidiyor.com /2015

Şekil 3.4.5.1. :Akis Dergisi 316. sayı.

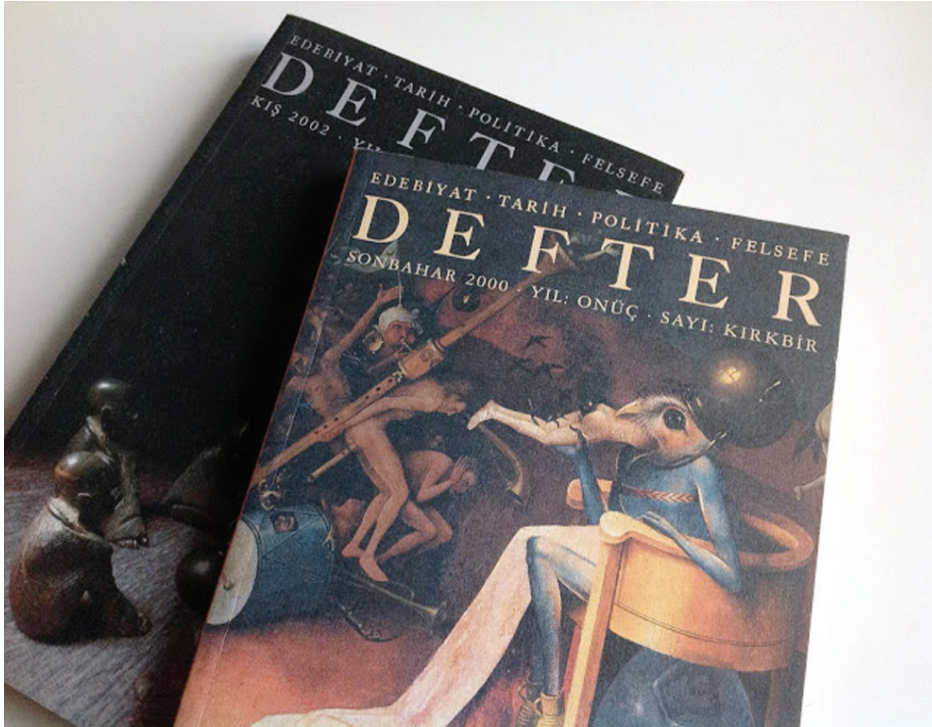
“Haber dergisi türü 1923 yılında Time dergisi ortaya çıkmıştır. Önce ABD’de daha sonra da diğer ülkelerde Time gibi dergiler yayımlanmıştır. Time’ın özelliği o haftanın haberlerini sınıflandırarak okura sunması, haber kavramını siyasi konularla sınırlamaması ve haberleri renkli ve çarpıcı bir üslupla yazmasıydı. (Prof. Gönenç, Tosun. D.Ü. 2013:196)”

“Türkiye’de haber dergileri 1950’lerde ortaya çıkmıştır. Akis, Devir, Kim bu dergi türünü tanıtan örnekler olmuşlardır. Bu dönemde günlük gazeteler ise kitle gazeteciliğine yönelmiştir. Demokrasinin de özgürlükler sağlamasıyla, yorumsal haber dergiciliği için uygun ortam oluşmuştur. (Prof. Gönenç, Tosun. D.Ü. 2013:196)”

“Türkiye’de haber dergisi türünün ilk örneği Akis’tir. Akis, 15 Mayıs 1954 tarihinde “Haftalık Aktüalite Mecmuası” olarak yayımlanmıştır. İmtiyaz sahibi ve yazış-leri müdürü Metin TOKER’dir. (Prof. Gönenç, Tosun. D.Ü. 2013:196)”

3.4.6. Kültür Sanat Dergiciliğinin Ülkemizde Gelişimi:

“Kültür Sanat dergilerinin, toplumların gelişiminde önemli yer tuttıkları bilinmektedir. Bu dergiler, belirli bir estetik tasarım anlayışı içinde tutulmakla, yine bu dergilerin etrafında toparlananların belirli bir estetik bilgi ve birikime sahip olmaları düşüncesi gerekli öngörüdür. “Entelektüel”, “Münevver” ya da “Aydın” olarak nitelendirilen, aynı ya da karşıt düşünceler taşıyabilen “okumuş”lar tarafından sınırları belirlenen bu dergiler, bir anlamda toplumların en önemli bellekleridir. Bu birikimle oluşan dergiler, düşünen ve yazan insanlar aracılığıyla var olurlar. Defter Dergisi, dönemin en önemli birikimlerine sahip olmakla beraber, Foucault’un da tanımladığı doğrultuda bir bütünlük sergilemişlerdir: “(Entelektüelin) rolü bilincin, işçinin (toplumun) bilgisinin enformasyon sistemine girmesini, yayılmasını, sonuç olarak olup bitenlerin bilincinde olmayan insanlara yardım etmesini sağlamaktır. (Ve bu noktadan itibaren entelektüel alışverişi kolaylaştırır)” (Prof. Gönenç, 2013:396)”

Kaynak: www.google.com.tr /2015

Şekil 3.4.6.: Defter Dergisi Kapak Görşeli

“Deyim yerindeyse aydınlar da kendi toplumlarının ve şartlarının yoğurduğu insanlardır. Kendi içinde de bir devinim sunan bu aydın tipinin ve onun nitelikleri kültür-sanat dergisinin niteliğini de belirlemektedir. (Prof. Gönenç, 2013:396)”

“Ülkemize bakıldığında, savaşlar ve ekonomik problemler yirminci yüzyılda köklü değişiklikler oluşturmuşlardır. Osmanlı’nın batıya yönelişini hızlandırmış, bir tür geç kalmışlık hissiyle bu dönemde hızlı bir şekilde batılılaşma girişimlerinde bulunmuş, toplumu bu yönde değiştirmek için kültürel politikalar oluşturulmuş, bu değiştirme işlevini yerine getirmek için devlet tarafından aydınlar yetiştirilmiştir. Cumhuriyet döneminde de aydınların bürokratik karakteri değişmemiştir. Bu dönemde Türkiye’yi inşa eden etken güç durumundaki Cumhuriyet Halk Fıkrası, seçkin karakteri taşımaya devam eden “Aydın”ların toplumu batılı yönde dönüştürme aracı olarak gördükleri bir aygıttır. Bununla birlikte Osmanlı Devleti”nden miras kalan geniş devlet yapısı, Cumhuriyet döneminin zorlu dönüşümlerini yerine getirme işlevini yüklenmiş olarak varlığını sürdürmektedir. (Prof. Gönenç, 2013:396)”

“Osmanlı İmparatorluğu’nun son döneminde ve Cumhuriyet’in başlarında aydınlar batılı anlamda entelektüel olmakla, bürokrat ve yönetici olmak arasında sıkışık kalmışlardır. Bu dönemde öncülük görevini sürdüren aydınlar, iktidarla bu yakın ilişkileri sonucu “ideolog”a dönüşmüşlerdir. Böyle bir kültürel ortam ve bu nitelikteki aydınlar dönemin dergilerinin söylemlerini belirlemede etkin olmuşlardır. Türkiye’de dergiciliğin tarihi Cumhuriyet öncesine, tanzimat’a kadar dayanmaktadır. Bu dönemde Cumhuriyet’in kurulduğu yıllara kadar sayıları ve yayın süreleri fazla olmamakla birlikte sürekli olarak dergi yayıncılığı yapılmıştır. Dönemin aydınlarının bir araya gelip çıkardıkları bu dergiler, daha çok batıcılık tartışmaları ve Osmanlı’nın mevcut durumunun nasıl düzeltilebileceği üzerine eğilmişlerdir. Bu dönemin ansiklopedist ve pozitivist dergilerinin, dönemin aydınlarını yetiştirmek gibi bir işlevi olmuştur. (Prof. Gönenç, 2013:396)”

“Kurtuluş mücadelesi döneminde ve sonrasında, bu dönemin önde gelen isimlerinin bir araya geldiği dergi çevreleri yine mevcuttur. Mücadelenin nasıl yapılması gerektiğine fikirlerinin tartışıldığı bu dergiler, yine aynı zamanda modernleşme ve batılılaşmaya yönelik düşünceleri Türkiye’ye uyarlama çabasında olmuşlardır. 1950’li

yıllara kadar, modernleşme ve Kemalist ideolojiyi topluma benimsetmeye çalışan dergiler daha etkilidir. Bu dergiler aracılığıyla seçkin bir anlayışla halk eğitime, yeni devletin kültürel politikaları halka benimsetilmeye çalışılmıştır. İkinci Dünya Savaşı ve sonrasında başlayan soğuk savaş politikaları, Türkiye'nin politikalarını, ve dolayısıyla dergileri ve bu dergilerde dile getirilen düşünceleri etkilemiştir. "Eğer Türkiye'de ondan sonra şefin hem devlet, hem de tek partinin devlet başkanı olduğu 'ebedi şef' (Atatürk) ve 'milli şef' (İnönü) dönemleri birbirlerinin ardı sıra yaşandıysa, (...) o dönemin 'führer, prinzip' salgını ile ilgilidir. Türkiye'de patrimonial ve sultanist bir siyasal gelenek tarafından rehber ilkesine sağlanan verimli zemin, Kemalist 'şef sistemi'nin daha büyük bir bölümünü açıklar. (Prof. Gönenç, 2013:397)"

"Önceki dönemde olduğu gibi, bu dönemde sosyalist, Türkçü ve liberal düşünceler çeşitli dergilerde yer bulmuş, iktidarla ters düşmedikleri ve fikirlerini devlet politikalarıyla uyuşturabildikleri oranda düşünsel yaşamda kendilerine yer bulmuşlardır. Ulusçuluk, halkçılık korporatizm gibi anlayışlar dönemin dergileri tarafından yayılmaya çalışılmıştır. (Prof. Gönenç, 2013:397)"

4. BÖLÜM

TÜRKİYE'DE DERGİ TASARIM UYGULAMALARINA BAKIŞ

Osmanlı'ya matbaanın geç gelmesi yayıncılık konusunda da geri kalmasına sebep olmuştur. Avrupa'da gelişen teknolojiye bağlı olarak matbaa, Sanayii devrimi sonrasında da Güzel Sanatlar konusunda da ilerleme sağlanmıştır ama bu gelişmelerin Türkiye'ye aktarılması gecikmiştir. Avrupa'da matbaa teknolojisinin ilerlemesi basılı materyallerin çeşidinde de artışa sebep olmuştur. İlerleyen matbaa teknolojisinin beraberinde Güzel Sanatlarda önem kazanmaya ve gelişmeye başlamıştır. Grafik Tasarımı Sanatçılarının çoğalması ve bu sanatın gelişmesi de sanayii üretimiyle birlikte başlayan fabrikalaşmanın ürettiği ürünlerin pazara sunulmasına yönelik basılı materyaller oluşturmak ve bu materyallerin oluşumunda estetik kaygıların ön plana alınması ile hızlanmıştır. Basılı materyallerin çeşitliliği Grafik Tasarımı'nda gelişmesine ve önem kazanmasına sebep olmuştur.

Gelişen sanayi ile birlikte üretimin tüketilmesine yönelik çalışmalar hız kazanmıştır. Reklam ve Grafik Tasarımı da bu safhada önemli hale gelmiştir. Grafik Tasarımcılar sanayinin gelişimiyle birlikte ortaya çıkan ürünlerin raflarda daha belirgin ve dikkat çekici olması konusunda çalışmalar yapmışlardır. En büyük şirketler en iyi tasarımcılarla çalışmaya başlamıştır. Ambalaj tasarımları ve ürünün piyasada tanıtılması konusunda Grafik Tasarımı Sanatçılarına büyük görevler düşmüştür.

1. Dünya Savaşının sonunda imparatorluklar yıkılmış, yerine ulus devletler kurulmuştur. Yeni kurulan Türkiye Cumhuriyeti Devleti de kendi kültür ve sanat dünyasını oluşturmaya başlamıştır. Batıya dönük bir hayat tarzını benimseyen yeni Türkiye Devleti, birçok konuda Batıyı takip etmeye başlamış, gelişmeleri aynı anda ülkesine aktarmaya çalışmıştır. İngiltere’de ortaya çıkan Dergicilik Türkiye’de de her geçen gün biraz daha yaygınlaşmıştır. Cumhuriyet’ten önce Türkiye’ye gelen dergicilik, Cumhuriyetten sonra yaygınlaşmıştır. Çeşitli konular üzerine yayınlanan dergiler hızla gelişerek Avrupa’daki dergiler ile paralel olarak konu içerikleri ve tasarım içerikleri bakımından rekabet edecek seviyeye gelmiştir. Dünya’nın sayılı birçok dergisi de ülkemizde de farklı içerik yada Türkçe ve İngilizce olarak yayımlanmaktadır. Kısaca; gelişen iletişim ve ulaşım araçları ile birlikte, Avrupa’da doğan dergicilik hızla ülkemizde yaygınlaşmış ve bu dergilerdeki Grafik Tasarım uygulamaları da aynı oranda ülkemize aktarılmış, gelişmiş ve yerel motifleride içererek hızlı bir gelişim sağlamıştır.

Avrupa’da yeni fikirlerin aktarılması ve bunların kendi arasındaki bir iletişim aracı olması sebebiyle ortaya çıkan dergi, dünyanın diğer ülkelerinde de kullanılmaya başlanmıştır. Türkiye’ye aktarılması geciken dergicilik yine de Avrupa’daki ile aynı amaç doğrultusunda yeni fikirlerin aktarılması ve bilim adamları arasında bir iletişim kaynağı olmak üzere ülkemizde de kullanılmıştır. Daha önce birçok gayri müslim grubun Osmanlı’ya getirdiği ve kendi özel çalışmalarında kullandıkları matbaa ve dergicilik Türk halkı tarafından ancak 19. yüzyılın ikinci yarısında kullanılabilmiştir. Bu gelişmelerde ne yazıkki çok yavaş ve yetersiz olmuştur. Ülkemizde bilgi aktarımı araçları Avrupa’nın ve dünyanın gerisinde kalmıştır böylece.

Bu araştırmamızda, Cumhuriyetin kuruluşundan günümüze kadar geçen sürede ülkemizde yayımlanan dergilerin Grafik Tasarım uygulamalarını inceleyeceğiz.

4.1. Cumhuriyet'ten Sonraki Dergilerde Sayfa Tasarımına Bakış:

Cumhuriyet sonrasında günümüze kadar geçen sürede dergilerimizdeki grafik tasarım uygulamalarının incelenmesi konusunda yeteri derecede çalışma yapılmamıştır. Ama dergi sayfalarının tasarlanırken Batı'daki dergilerin örnek alındığını biliyoruz. Dergi kapak tasarımlarında olduğu gibi içerik tasarımlarında incelenmesinde farklı dönemlerin olduğunu söylemek mümkündür.

Avrupa'da, bilim ve yeni fikirlerin yayımını yapmak üzere kullanılan dergilerin ülkemizde de aynı amaçla kullanıldıklarını söylemek gerekir. Ama batıdan ülkemize transfer olmuş bu olgunun tasarım kural ve yönetmeleride amacı gibi bir aktarımla gelmiştir. Yani dergi tasarım uygulamalarının batıdan dönem dönem, aşama aşama kat-hedilen tüm evreleri ile ülkemizde de yaşandığı ve kaydedildiğini söylemek gerekir.

Bundan 90 yıl öncesine ait baskı teknolojisi ile kağıt malzemeye erişme imkanı şimdi ile kıyaslanamaz. Cumhuriyetin ilk yıllarında ülkemizde kağıt malzeme ve baskı makineleri bulmak oldukça zordu. Tamamı ithal olan malzemenin ülkemize getirilmesi için ekonomik şartların düzelmesi gerekiyordu. Son yıllarda Avrupa'daki baskı teknolojileri hızlı şekilde ülkemize de aktarılmaktadır. Bu durum tamamen ekonomik koşullarla ilgilidir. Halen ithal edilen çoğu kağıt malzemenin de ülkemizde bol miktarda bulunduğu ve herkesin çok rahat ulaşabildiği bir malzeme olduğunu söylemek mümkündür. Günümüzde kağıda baskı eskiye göre daha kolay yani.

Avrupadaki teknolojik gelişmenin beraberinde Grafik Tasarım uygulamalarında da gelişmeler yaşandı. Açılan modern okullar tüm Avrupaya yayıldı. Avrupayı takip eden ülkemizde de sanatsal faaliyetler cumhuriyet sonrasında var gücüyle gelişmeye başladı. Cumhuriyet, Avrupa'nın modern sanattaki tüm gelişmelerini aynı anda takip eden bir gelenek meydana getirmiştir. Avrupa'nın tasarımcıları ülkemizde de takip edilmekte ve tarzları yapılan çalışmalarda uygulanmaktadır.

Günümüzde artık gelişen iletişim araçları sebebiyle milletler her an birbirlerini takip etmekte ve tüm gelişmeler aynı anda aktarılmaktadır. Bu sebeple dergi tasarımlarının konusunda yararlandığımız kaynaklar hep Avrupa'da olduğu halde ve hep geliş-

meleri oradan takip ettiğimiz halde sanki kedimiz bir tarz oluşturmuşuz gibi sessizce takibimizi sürdürmekteyiz.

4.2. Bilgisayar'dan önce Grafik Tasarım çalışmaları:

Bilgisayar teknolojisinden önceki dönemde matbaacılar baskılarını yapmak üzere farklı teknikler kullanırlardı. İşe göre değişen baskı teknikleri de vardı. Mesela baskı alanı az olan ve kağıt haricindeki; kumaş, naylon, ahşap, cam vs. malzeme üzerine baskı yapılacaksa bunun için kullanılacak baskı tekniği Serigrafı Baskı idi. Serigraf baskı kağıda da yapılmıştır ama sert malzemeye baskı için kullanılan başlıca teknik olmuştur aynı zamanda.

Ama en eski ve en çok kullanılan baskı tekniği Tipo Baskı olmuştur. 1440 yılında icat edilen bir baskı tekniğidir. Tipo Baskı denen sistemde yazı harfleri tek tek dizilir, kelimeler oluşturulur ve bu şekilde baskılar yapılabilirdi. Bu baskı tekniği günün şartlarına uygun yazılı materyalleri basmaya daha elverişli ve yaygın idi.

15. Yüzyılda Almanya'da ortaya çıkan Tıfduruk Baskı Tekniği de insanlığa hizmet eden bir teknik olmuştur. Ama insanlar en kolay ve en ucuz sistemleri kullanmışlardır. Bazı baskı teknikleri diğerlerine göre daha zor veya pahalı olduğu için daha az tercih edilmiştir. Mesela Flekso Baskı tekniği de baskı için tercih edilen bir baskı tekniği olmuştur. Hemde bu baskı tekniğinde kağıt haricinde naylon ve şeffaf malzemelere baskı yapma imkanı sağlamaktadır. Eski teknolojiye göre bayağı ustalık isteyen bu teknik, gelişen teknoloji sayesinde Web Ofset tekniğine ilham kaynağı olmuş ve çok hızlı şekilde, çok sayıda ara renginde baskısının yapılabildiği bir teknik olmuştur. Kısaca, insanoğlunun ihtiyaçlarına cevap veren çeşitli baskı teknikleri zaman içinde gelişmiş ve ilerleyen teknoloji ile birlikte daha elverişli hale gelmiştir. Bilgisayar Teknolojisi olmadan önceki dönemde, ya harfler tek tek bir kalıp içine yerleştirilerek yazılar oluşturulmuş ve bezer şekilde ayrıca bir resmin yüzeye aktarılması için gerekli kalıplar oluşturulmuş yada daha farklı teknikler ile baskı kalıpları hazırlanmış ve seri üretim gerçekleştirilmiştir.

“Gutenberg’in 1440 yılında icat ettiği Tipo Baskı kalıbı hurufat adı verilen metal alaşımli harflerin istenilen düzende dizilip sıkıştırılarak bir araya getirilmesinden

oluşuyordu. Basılacak yazının düz olması için harfler ters olmalıdır ve bu da kalıp hazırlayan kişiyi yorar, ayrı bir ustalık gerektirirdi. 20. yüzyıla kadar el yöntemiyle yapılan Tipo Baskıda, elektrik motoru kullanılması ve entertip gibi yardımcı aletlerin kullanılmasıyla önemli gelişmeler oldu. Fakat Tipo Baskı (adını tipografiden alır) çok zahmetli ve klişe masraflarının yüksek olması yüzünden birçok alanda yerini ofsete bırakmıştır. (www.gnoxis.com/2015)

Özellikle dini eserlerin insanlar arasında yaygınlaştırılmasını hedef alan ilk seri baskılar sayesinde teknoloji her geçen gün biraz daha ilerlemiş ve günümüzdeki halini almıştır.

14. yüzyıldan günümüze kadar insanların baskı için kullandığı çeşitli sistemler yerini Dijital Baskıya bırakmak üzere artık. Diğer kalıp ve film sistemleri kullanılmaya devam etse de artık bilgisayarda yapılan çalışmanın kalıp ile ara elaman olarak kullanılan filmler kaldırılarak direk baskı kalıbına pozlandırıldığı CTP Tekniği kullanılmaktadır. Dijital Baskı olarak kullanılan Fotokopi Sistemi de en hızlı ve kolay yöntemlerden biri olarak amaca uygun ise kullanılan bir baskı çeşididir. Bu sistemde kullanılan mürekkep ve sistem Matbaa baskısını yapacak derecede bir kaliteyi ucuza mal edememektedir.

Ofset Baskı yönteminin bulunması matbaacılık sektöründe de yeni bir dönemi başlatmıştır. Ofset Baskı ile birlikte baskı maliyetleri düşerek iş yapma imkanı artmıştır. Ofset baskıda maliyetin düşmesinin yanı sıra işin yapılışında da kolaylık sağlanmıştır.

Bilgisayarlı Grafik Tasarımı'nın gelişimi tasarımcılara iş yapma kolaylığı sağlarken matbaacılarada hızlı ve daha ucuz iş üretme imkanı sağlamıştır.

4.3. Cumhuriyetten günümüze dergilerin tasarım uygulamaları:

Türkiye Cumhuriyeti sanatta Avrupa'yı takip etmiştir. Grafik Tasarım uygulamaları bakımından Avrupa'daki tasarımcılar takip edilmiş ve Grafik Tasarım uygulamaları örnek alınmıştır. Türk Grafik Tasarım uygulamalarında, yazı karakterlerinden birçok Grafik Tasarım uygulmasına kadar Avrupa'daki gelişmeler tıpa tıpa aynı şekilde

aktarılmaya çalışılmıştır. Örneğin en çok kullandığımız yazı karakterlerinden olan, ‘Times New Roman, Arial, Helvetica, Myriad Pro, vs.’ gibi birçok yazı karakteri isimlerinden de belli olduğu üzere Avrupalı tasarımcılar tarafından tasarlanmışlardır. Bu yazı tipleri tasarımcıların başlıca ilgi alanları arasında olmuştur çünkü her tasarımcı oluşturacağı tasarıya yazı karakteri seçmekle başlamıştır. O zaman bir tasarım oluştururken, özellikle dergi gibi yazı yoğunluğu olan içerikler oluştururken öncelikle yazı karakterlerinin büyük önem taşıdığı kaçınılmaz oluyordu.

O sebeple, Türk Grafik Tasarımcılarda evvela yazı karakterlerini seçerek dergi tasarımlarına başlamışlardır. Yazı karakterlerinin okunaklı ve akıcı olması düşünülmüş ve estetik görünen karakterler de öncelikle tercih edilmiştir. Yaygın olan bazı yazı karakterleri de acil işlerde hiç düşünülmeden uygulanan karakterler olmuşlardır (Times New Roman, Arial vs. gibi).

“Türk Tipografi Tasarımcılarından Abdullah Taşçı bir demecinde: “Font tasarımı yapabilmek, hatta Türkçeleştirmek için bile grafik eğitimi almak, tasarımcısı olmak gerekir. Fontun bir tasarım amacı vardır. Tasarlayacağımız fontu hangi amaçla nerede kullanacağız. Her fontun kullanım alanı farklıdır. En zoru da metinde kullanılacak olan fontların tasarımıdır” (www.grafikerler.org/2015)

Yazı karakteri seçiminden sonra tabii ki sıra sayfa tasarımı oluşturmaya gelir. Sayfa Tasarımı oluştururken de öncelikle kullanılacak, yazı, fotoğraf, tablo, vs. tüm elemanlar göz önüne alınarak işe başlanmıştır. Türk dergi tasarımcıları içeriklerde yüksek çözünürlüklü fotoğraf kullanmaya dikkat etmiş ve renkli sayfalar oluşturma çabasında olmuşlardır. Türk dergi tasarımcıları, sayfada yer alacak yazıları olabildiği kadar azaltarak daha renkli ve estetik bir görünüm kazandırmaya çalışmıştır. Dergilerde yazı yoğunluğundan dolayı çeşitlilik gösterse de genel olarak bol fotoğraflı tasarımlar tercih edilmiştir.

Türk Dergi Tasarımcıları da farklı okul ve eğitim şartlarından geçerek meslek hayatına atılmıştır. Güzel Sanatlar Fakültesi mezunu olan dergi tasarımcıları ile matbaa veya ajanslarda usta çırak ilişkisi neticesinde mesleğe atılan farklı eğitim şartlarında gelen kişiler dergi tasarım çalışmasında yer almışlardır. Özellikle, Güzel Sanatlar

Fakültesi Grafik Tasarımı bölümü mezunlarının yaptığı çalışmaların başarılı oldukları izlenmiştir. Ama Resim, Heykel vs. sanat dallarından herhangi birinde mezun olduktan sonra mesleğe atılarak Grafik Tasarım çalışması yapan tasarımcılar da Türkiye’de dergi tasarımlarını zenginleştirmiştir.

4.4. Geçmişten Günümüze Grafik Tasarım Uygulama Örnekleri:

Cumhuriyet’ten önce ülkemizde yayılmaya başlayan dergicilik, Cumhuriyet ile birlikte hızla yaygınlaşmıştır. İlk dönemlerde yayımlanan dergilerde yazı içerikleri yoğunlukta olmuştur. Yazı ile birlikte haber veya konu hakkında çeşitli fotoğraflar ile dergi tasarımı tamamlanmıştır bazende. Ama teknoloji gelişip imkanlar çoğaldıkça dergilerde görselliğin arttığını görmekteyiz. Yani fotoğrafın kullanımı gelişen teknoloji ile birlikte artmıştır. O zamanki teknik imkanlar ölçüsünde sayfa görseline uygun kısa bir yazı ile tasarım tamamlanmıştır çoğu zaman.

Teknoloji imkanları olduğu halde başarısız olan dergi çalışmaları görülmektedir. Gelişen teknolojik imkanların, grafik tasarım çalışmalarının yayımlanmasında yararlı olacağı kabul edilebilir ama bu teknolojik gelişmelerin insanlar yerine doğru grafik tasarım çalışmaları yapması beklenemez.

O sebeple, grafik tasarım uygulamalarının ülkemizde gelişmesi için eğitime önem verilmelidir. Grafik tasarım sanatçılarının yetişmesi için ülkemizde Güzel Sanatlar Fakülteleri’nin gelişerek Grafik Tasarım bölümlerinde öğrencilerin iyi şekilde eğitilmesi gerekmektedir.

Tasarımın ülkemizdeki gelişimi de gecikmiştir. Almanya’da eğitim alarak ülkemize dönen sanatçıların çalışmalarında ilk defa modern anlamda tasarımlar görebiliyoruz. Yaptıkları doğru tasarımlar ile ülkemizdeki grafik tasarım çalışmalarının gelişmesine önayak oldukları görülmüştür.

Ama ülkemizde grafik tasarım çalışmaları hala istenen ölçüde değildir. Her geçen gün ülkemizdeki üniversitelerde biraz daha yaygınlaşan grafik tasarım bölümleri sebebiyle, grafik tasarım konusunda gelişmelerin olacağı görülmektedir.

Örnek-1: Hayat Dergisi'nin Aralık 1977 yılındaki kapak görselinde sade bir fotoğraf ve sol üst tarafta dergiye ait logo ile sağ üst köşede ise kısa bir yazı görünmektedir. Bu dönemde dergi kapak tasarımlarında fotoğrafın önemsendiğini görmeye beraber kapağın gayet sade olduğunda dikkat çekmektedir. Ayrıca fotoğrafın dış mekanda çekilmiş olması da önemli bir detay. Çünkü örnek alınan dönemde, önemli konularda kullanılacak fotoğrafların özellikle dış bir mekanda çekilmiş olduklarına rastlamaktayız. Özellikle yeşil bir tabiat alanında fotoğrafların çekilmiş olması bu dönemde doğaya gösterilen önemi de anlatmaktadır.

Kaynak: www.kimdirhayatieserleri.com/2015

Şekil 4.4.1.: Hayat Dergisi, Aralık 1977 Sayısı.

Çalışmada açık kompozisyon çalışıldığı görülmektedir. Fotoğrafın tamamı kompozisyon içinde görülmemektedir çünkü. A4 ebadındaki bir çalışmada tüm fotoğraf verilmiş olsa daha küçük ayrıntılar kullanılmış olacaktı. Dönemin dergisi bir magazin dergisi şeklinde tasarlanmış olarak görülmektedir. Dergi kapağında yer alan fotoğrafın da o döneme ait önemli bir sanatçı olabileceğini tahmin etmek zor olmasa gerek.

Bu dönemde dergi kapaklarında yer almak kolay değildir çünkü az sayıda dergi yayımı vardır. Tahmin edersiniz ki bu dönemde baskı teknolojisi pahalıdır ve ülkemizde dergi yayımcılığı henüz gelişmemiştir. O nedenle kısıtlı imkanlar ile yapılan yayımlarda kapak görseli olmak kolay olmasa gerek. Bu dönemin çalışmalarında kapak fotoğraflarının önemsendiği ve ayırım yapıldığını görmekteyiz. Bu dönemde Avrupadaki tasarımcılarında dergi çalışmalarında benzer tarzda kapak çalışması yaptıkları görülmektedir. Aslında Türk tasarımcılar Avrupa'daki tasarım faaliyetlerini takip etmekte idi.

Örnek-2: Aynı döneme ait aşağıda yer alan Ses Dergisi'ne ait bir kapak tasarımında da fotoğrafın dış mekanda çekildiği görülmekte.

Kaynak: www.kimdirhayatieserleri.com/2015

Şekil 4.4.2.: Ses Dergisi kapak görseli

Yeşil bir zemin üzerinde çekilen fotoğrafta yine sade bir kapak görünümüne rastlamaktayız. Baskı teknolojisinin imkanlarında göz önüne alınarak bir tasarım oluşturulduğu anlaşılmaktadır. Mavi elbise giyen bir modelin yine arka fonda mavi renk tonlarıyla örtüştürülmüş olması açık bir kompozisyon meydana getirmiş. Küçük

puntolarla yazılan bazı yazıların farklı bir renk tonu içinde yine birbirinden farklı renklerle yazılmış olması da okumayı kolaylaştırmak için yapılmış.

Batı'da 17. yüzyıldan itibaren yapılan dergi kapak çalışmalarındaki evrelerin ülkemize de sırasıyla yaşandığı görülmektedir. Ülkemizdeki dergi tasarımlarında görülen uygulamaların batıdan aktarıldığını söylemek gerekir. Bu dönemde Grafik Tasarım mezunu tasarımcıların az sayıda olduğu da yapılan piyasa işlerinde farkedilmekte. Yapılan işlerde neredeyse ağız birliği edilircesine bir benzerlik de göze çarpmakta. Yukarıda incelediğimiz Hayat dergisi ile aşağıda görseli olan Ses Dergisinin kapak tasarımları tamamen benzer şekilde tasarlanmıştır. Aslında modern ve dekolteli bir bayan fotoğrafının bir tabiat manzarası önünde çekilmiş olması bir zıtlıkta oluşturmakta. Oysa Anadolu'da tabiatla iç içe olan toplum bu tarz bir giyinmeyi bugün bile yaygınlaştırmamıştır. Avrupa tarzı bir giyim kuşamı seçen bir modelin bir tabiat manzarasında fotoğraf çekilmesi yerine yüksek binalar önünde fotoğraf vermesi daha uyumlu olabilirdi. Bütün bunlar bir tarzın takip edildiğini de gösteriyor.

Örnek-3: Aşağıda yer alan Artist Dergisi'nin kapak tasarımında da sade bir kapak görseli göze çarpmakta.

Kaynak: www.kimdirhayatieserleri.com /2015

Şekil 4.4.3.: Artist Dergisi kapak görseli

Bu döneme ait tasarımcılar da şimdiki tasarımcılar gibi baskı teknolojisine paralel olarak sayfa tasarımlarını ayarlamayı ihmal etmemişler. Bu dönemde teknolojik imkanlar üst üste çeşitli renklerin ve yazıların baskısını kolay şekilde oluşturma imkanı vermiyordu. Çok sade ve 3-4 çeşit yapı ile tasarımın oluşturulduğu görülmektedir.

Bu dönemde yapılan tasarımlarda, şekilde de görüldüğü gibi yazı için bir alanın ayrıldığı ve bu alan için farklı renklerde küçük fontlarla cümlelerin yazıldığı görülüyor. Dönemin tasarım anlayışı veya baskı teknolojisi göz önüne alınarak yapılan bu çalışmalarda şimdiki tasarımlardan farklı olduğu gözlenmekte.

Örnek-4: Aşağıda yer alan Hayat Dergisi'nin 1956 yılındaki ilk kapağı da dönemin izlerini taşımakta. Kapakta yer alan fotoğraf Avrupalı bir modele ait. İsveçli aktris Anita Ekberg aynı zamanda seks sembolü. Ülkemizde de Avrupa'daki bir aktris temsil ettiği sembol ile aynı anlamda anılmakta. Yayınlanan derginin içeriği Avrupa'daki bir aktrisin temsil ettiği anlam ile verilmeye çalışılmış.

Kaynak: www.kimdirhayatieserleri.com/2015

Şekil 4.4.4: Derginin ilk sayısının/Anita Ekberg

Ülkemizdeki dergilerin görsel tasarımlarında yer yer kendine ait izler taşısada daha çok Avrupa tarzını takip etmekte. Kapak görseline tek bir fotoğraf konularak tipografik karakterler sınırlandırılmıştır. Sadece derginin sol üstte verilen logosu kapağın alt sağında verilen bir alan içindeki küçük fontlarla yazılan yazılar ile dengelenmiş. Kapak fotoğrafı tüm dergi kapağını doldurarak başka bir boşluk bırakmamış zaten. Dönemin diğer dergi kapaklarıyla bire bir aynı olan bu kapak çalışması aynı zamanda Avrupa daki tasarımcıların çalıştığı kapak tasarımlarıyla da dönem olarak tamamen örtüşmektedir.

Örnek-5: Aşağıda yer alan Ses Dergisi'nin 1956 yılındaki baskısına ait kapak görselide döneminin diğer dergileri gibi oldukça sade. Fotoğrafın önem kazandığı bu dönemde içeriği yansıtmak üzere yazının az olduğu veya hiç olmadığı tasarımlar revaçtaydı. Bu dönemde dergi kapaklarına konulan tek bir figürden meydana gelen bir fotoğraf herşeyi anlatsın istenirdi.

Kaynak: www.eskieserler.com /2015

Şekil 4.4.5.: Ses Dergisi (1956, Magazin Dergisi)

Dönemin benzer çalışmalarına benzeyen bu tasarımda da tipografik karakterlere yer verilmemiş neredeyse. Derginin logosunun yer aldığı sol üst köşede duran tipografik karakterleri aynı hizada sayfanın alt tarafında bulunan tipografik karakterler tamamlamaya çalışmış sanki. Bu dönemde farklı dergilerin farklı sayılarında aynı kapak görsellerinin kullanıldığını görmekteyiz. Türkiyede görülen bu tasarımların Avrupadan etkilenilerek yapıldığı da görülmektedir.

Örnek-6: Aşağıda kapak görseli bulunan dergi 1935 yılında yayın hayatına başlayan Ayda Bir Dergisi dir. Bu derginin konu içeriği düşünce ve sanat üzerinedir.

Kaynak: www.kimdirhayatieserleri.com /2015

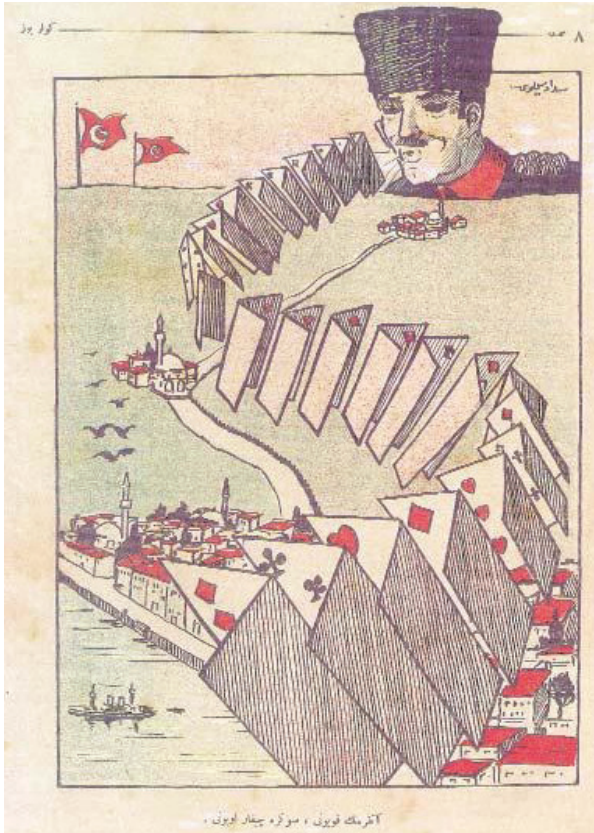
Şekil 4.4.6.:Ayda Bir Dergisi kapak görseli

Derginin kapak görseli bir magazin dergisi havasını yansıtmakta adeta. Bu dönemde tek figürlü karelerin ağırlıklı olduğu kapakların tasarlandığı bilinmekte. Bu etkileyici karenin içeriği yansıtmaması söz konusu değildir. Kapak görselinin içerikten

daha çok kitleyi etkileyen bir görsel olması amaçlanmış. Bu hareketli figür tüm sayfayı da doldurmuş aynı zamanda. Bu dönemde kapak görseli olarak kullanılan fotoğrafların hemen hepsi aynı şekilde hareketlidir. Bu durumda dönemin tasarımcılarının benzer çalışmaları tercih ettiğini ortaya koymakta. Figürün bir kısmının görünüyör olması da yine bu döneme ait bir tercih.

Diğer kapak görsellerinden farksız olarak tipografik karakterler neredeyse yok denecek kadar az sayıda. Dergiye ait logodan farklı olarak bir de derginin fiyatı yer almış kapakta. Sağ alt karede eser sahibinin imzası yer alıyor belli ki. Bir magazin dergi görseliyle aynı olan bu derginin içeriği düşünce ve sanat olduğunu belirtmiştik. Açık kompozisyon şeklinde tasarlanan bu dönemin dergi kapaklarında figürlerin bir kısmının dışarı taşıdığıda dönemin tarzını yansıttığını belirtmekte yarar var.

Örnek-7: Sedat Simavi'nin kendisine ait Güleryüz Dergisi'ne 1922 yılında çizdiği kapak görseli İzmir'in Kurtuluşunu konu almaktaydı.

Kaynak: www.kimdirhayatieserleri.com /2015

Şekil 4.4.7.: Güleryüz Dergisi'ne 1922

Derginin bu sayısı, “Zafer ve Galibiyet Nüsha-i Fevkaladesi” Ekim 1922, İzmir’in kurtuluşunun hemen ardından yayımlanmış. Derginin kapağında yer alan görsel o zamanki gündemi tüm etkisiyle ortaya koymuş. Gazi Mustafa Kemal Atatürk bir tepenin arkasında resmedildiği kapak görselinde, bir harekele tüm taşların yerinden oynadığı ve nihayetinde zaferin elde edildiği anlatılmış. Hikayeyi anlatan resim için bir cümle ile eklenti yapıldığında da, “Ankara’nın Koyunu, Sonra Çıkar Oyunu” şeklinde ifade edilmiş. Böyle bir resim durumun Türklerin lehine olduğunu anlatmakta aynı zamanda da bir hamleyle herşeyin istenen sonuca vardığını anlatmış. Aynı zamanda bir üfürme ile elde edilen hareket ile tüm taşlar yerinden oynamış. Bu güçlü anlatıma göre, güçlü bir şekilde talep edilen sonuç, önceden dizayn edildiği üzere bir çaba ile sonuca varılmış.

Bu dönemde yaşanan savaşlar dergi kapaklarına konu olmuştur. Atatürk’ün resmedildiği çalışmada, önemli bir başarının anlatıldığı görülmektedir. Bu dönemde poster kapak tasarımların revaçta olduğu izlenmiştir. Ayrıca bu konuların ABD’den yapılan dergi kapak tasarımlarından etkilenilerek yapıldığını daha sonraki verilerde inceleyeceğiz. Çok önceden ABD’den yapılan çalışmaların ülmeizde yıllar sonra evre evre takip edilerek aktarıldıklarını görmekteyiz. Sedat Simavi’nin aşağıdaki çalışması yukarıda da söz ettiğimiz gibi, Poster Kapak uygulamaları türünden ABD’deki sanatçıların bir zamanlar yaptığı uygulamalar olduğunu belirtmek gerekir. Bunu belirtmemizin amacı; ülkemizdeki uygulamaların esin kaynağını söylemek içindir, yoksa ülkemizdeki sanatçıların da özgün çalışmalar yaptıklarını aşağıdaki örnekte görmek mümkündür ama tarz olarak esinlendiklerini söylemek gerekir.

Kapak görseli haricinde de küçük fontlarla sayfanın altında ve üstünde yazı bulunuyor. Poster şeklinde bir kapak görseli mevcut kısaca.

Bu kapak çalışmasında döneminin diğer birçok dergi kapağına benzer bir kapak çalışmasıdır. Bu dönemin birçok dergisinin kapağında bu derigininkine benzer poster kapaklar yapılmış. Özellikle Batı’daki çalışmaları takip eden sanatçılarımızın benzer şekilde tasarımlar oluşturduklarına şahit oluyoruz. Alt tarafta Avrupa’daki dergi tasarımlarının dönem dönem farklılıklarını inceleyen bir çalışmayı göreceksiniz. Türk dergilerinde de Avrupa’nın takip edildiği ve aynı çağda benzer çalışmaların hakim olduğunu görmekteyiz.

Örnek-8: Yine Sedat Simavi'nin Güteryüz Dergisi'nin ilk sayısında kapak görseli olan çalışma o zamaki gündemi yansıtmış. 1921 yılında yayına başlayan bu derginin ilk sayısında İnönü Savaşları'nın galibiyet sevinci işlenmiş. Bu derginin kapağında Osmanlı yazısı ile büyük fontlarla derginin logosunun yer aldığı görülmekte. Yine dergi kapağının üst kısmında logonun etrafında ufak fontlarla yazılan yazılar da derginin içinden haber vermekte.

Kaynak: www.kimdirhayatieserleri.com/2015

Şekil 4.4.8.: Güteryüz Dergisi'ne 1921

Bu kapak görseli de aynı zamanda döneminin duygu ve düşüncelerinden etkilendiğini ortaya koymakla birlikte dergiye kapak olan bu görselinde döneminin dergi kapaklarında aşina olduğumuz tarzı yansıtmakta. Bu görsel, milli mücadele yıllarında çizilmiş ve Mustafa Kemal Atatürk'ün başarılarına vurgu yapmaktadır.

Örnek-9: Mayıs 2013 yılına ait aşağıdaki dergi kapak görseli de bize şimdinin dergi kapak görsellerinin Avrupa'daki ile aynı uygulamaları içerdiğini gösteriyor. Ülkemizde telifli olarak yayınlanan bu derginin ülkemiz grafik tasarım uygulamalarına katkısı büyük olmaktadır. Kapak görselinde yazıların yoğunluğu giderek artmış. Dergi kapak fotoğrafının çevresi yazılar ile kapatılmış. Kapak fotoğrafının altında ve üstünde gezinen yazılar göze çarpıyor. Dergi loosunun arasına fotoğrafların girdiğini ve harf aralarında alt ve üst olacak şekilde dolaştığını görmekteyiz. Kısaca bu kapak görselinde artık tipografinin de fotoğraf ile birlikte aynı ağırlıkta, hatta daha ağırlıklı olarak kullanılması sağlanmış. Tipografi ve fotoğraf sarmaş dolaş dergi kapağını vücuda getirmiş artık.

Kaynak: www.eskieserler.com/2015

Şekil 4.4.9.: Elle Dergisi Mayıs 2013 kapak görseli

Örnek-10: Yine Mayıs 2013 yılına ait aşağıdaki dergi kapağında da tipografik karakterler fotoğrafın üstüne basarak var olmaya devam etmişler. Derginin logosu kapak fotoğrafının üzerine yazılmış. Bu kadar büyük fontların fotoğrafın üzerinde dolması tipografik önemi de belirtmeye yeterlidir. Kapakta yer alan çıplak bir model bile fontların üzerine geçememiş. Yani Fontlar artık çok güçlü ve dergi kapaklarında istedikleri kadar yer kaplayıp en etkili fotoğrafların üzerine yazılacak kadar önem kazanmışlar.

Kaynak: www.eskieserler.com /2015

Şekil 4.4.10.: Mayıs 2013 Vogue Dergisi kapak görseli

4.5. Dergi Sayfa Tasarım Biçimleri:

Dergi sayfa tasarımları konusunda da Avrupadaki tasarımcıların çalışmaları bakılmış ve gelişmeler takip edilmiştir. Her geçen gün biraz daha özgün kimlik elde etme yolunda ilerleyen dergilerimizin başlıca tasarım metodlarını incelersek özellikle Avrupa'dan etkilendiklerini görüyoruz. Avrupadaki çalışmaları örnek alan Türk Dergi tasarımcıları ne yazık ki çalışmaları ve motodu izlerken bir hayli bocalama yaşamışlardır. Türk dergi tasarımcıları ne yazık ki Avrupa'dan esinlenerek oluşturmaya çalıştıkları tasarımları konusunda bir hayli geride kalmışlardır. Her ne kadar çalışmalar takip edilse de Türkler Avrupalı sanatçıların çalışmalarını rehber edinerek kendi tarzlarını oluşturma yolunda ilerlemişlerdir. Ülkemizde yayımlanan bazı dergiler üzerinden tasarım metodlarını inceleyelim.

Kaynak: dergiler.com /2015

Şekil 4.5.1.: 212 istanbul Dergisi kapak Görselfi

212
İSTANBUL

İÇİNDEKİLER

8

Sevgililer Günü hediye önerileri

Markalarımızın yeni sezon ürünleri ve sizin için sunduğu fırsatları bu sayfalarda.

14

Kış koleksiyonu

Bu kışın en trend ürünlerinden siz kadınlar, erkekler ve çocuklar için seçtiğimiz örnekler.

4

Yaşam

212 İstanbul Power Outlet'te yapılan ve yapacak olan tüm aktiviteler.

36

Sinema

Maceradan, aksiyona, çocuk sinemasına kadar vizyona girecek tüm filmler.

EDİP ULUSLARARASI
GAYRİMENKUL VE
TURİZM A.Ş. ADINA
İmtiyaz Sahibi ve
Genel Yayın Yönetmeni
İdi Akın

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Fatma Bozdağ
Yayın Koordinatörü
Cengiz Akkoç
www.212istanbul.com
info@212istanbul.com

Yönetim Yeri
Malmutbey Mhk. 19b
Taşocağı Cad. No:5 Başolbaşı 34217
İSTANBUL/TÜRKİYE
Tel: 0212 444 4 212

Tasarım

medya@212.com.tr

Basım Yeri
Ömür Matbaacılık A.Ş.
Beysoy Sanayi Sitesi
Birik Cad. No:20
Harmandere/Beyliközü / İSTANBUL
Tel: 0212 422 76 00

212 İstanbul Power Outlet Dergisinde yayımlanan yazı ve fotoğrafların her hakkı saklıdır. İziniz kullanılmaz. Reklamların sorumluluğu firmalara, yazıların sorumluluğu yazarlara aittir.

Yayının Türü:
Yerel Süreli, 2 Ayda bir yayımlanan,
Ücretsiz dağıtılır.

2

EDİTÖR

212 İSTANBUL POWER OUTLET SİZLERLE HER GÜN BİRAZ DAHA BÜYÜYOR

212 Pazarı 4 Mart
2015 Çarşamba
günü yeni konsepti
ile sizlerle.

Türkiye'nin en büyük markalarıyla çıktığımız yolculuğun 5. yılı geride bıraktık. 5. yılmızda halihazırda alışveriş merkezimizde mağazası bulunan LCW'deki mevcut mağazasına ilave olarak outlet konseptiyle de alışveriş merkezimizde yeni mağazasını açmıştır. Ayrıca Defacto da yine büyüyen markalarımızdan birisi ve bundan sonra iki katta birden hizmet verecek. Yıllardır bizimle birlikte olan Koton mağazası da artık Türkiye'deki outlet AVM'lerde yer alan en büyük ve yeni mağazası ile alışveriş için sizleri bekliyor olacak. Bunların yanında bünyemize yeni markaları eklemeye devam ediyoruz. Ev tekstili ve giyimde ileri gelen markalardan birisi olan Madame Coco artık 212 İstanbul Power Outlet'te zemin katta sizlerle. Markapark da artık sizler için hizmet vermeye başladı. Mart'ta da zengin menüsüyle Usta Dönerciyle birlikte, Quantum, Slazenger, Belmond, Ferrucci, Wainer, Superdry, Essence, Louis Lauren, Police, i-watch, Jaga markalarıyla ön plana çıkan Clock Clock da siz değerli müşterilerimizle buluşuyor.

Bu markaların yanında ayakkabı adına ne ararsanız bulabileceğiniz Ayakkabı Dünyası, bu yıl aplan Beymen Business Outlet, Network, Fabrika Divarese, Converse Columbia, Karaca Home, Aşkım Kids, Visko Love, Hotik, Soobie markaları da sizlerle buluştu. Bu dünya devi markaların en avantajlı ürünlerini, artık alışveriş merkezimizde bulabileceksiniz.

212 İstanbul Power Outlet ailesi olarak geçtiğimiz ay yine birçok organizasyona ev sahipliği yaptık. Sömestir etkinlikleri dahilinde ünlü pop müzik sanatçısı Attye, alışveriş merkezimizde hayranlarıyla buluşup mini bir konser verdi. Sonrasında ise hayranlarına inza dağıttı. 212 Kart Araba Çekiliş Kampanyası'nda otomobil kazanan talihli isim görkemli bir törenle belirlendi. 14 Şubat'ta da Sinan Akçil "Best of Ask" albümünün lansman konserini alışveriş merkezimizde gerçekleştirecek.

Önümüzdeki günlerde siz değerli misafirlerimizin karşısına çok daha farklı sürprizlerle çıkacağımız müddetini de buradan verelim...

3

Kaynak: dergiler.com /2015

Şekil 4.5.2.: 212 İstanbul (e dergi) iç sayfalar

2015 yılı Şubat-Mart sayısı olan dergi de, kapak tasarımı görselini dengeleyen yazıların olduğu görünmekte(Şekil 2.5.1.). Tasarımcının yazı ve fotoğraf değerlerini kullanarak kompozisyonda denge oluşturduğunu görebiliriz. Kapak tasarımında içerik sayfaların önemli olanlarının duyurusunun yapıldığı gözükmekte. Dergi kapağında yer alan konu başlıklarının önem sırasına göre daha bold ve büyük puntularla yazıldığıda gözükmektedir.

Bir AVM'ye ait e-dergi olan '212 İstanbul' aylık haber, bilgi, etkinlik, kampanya vs. gelişmeleri aktarmaktadır. Derginin kapak çalışmasından sonra ki birinci sırta dergiye maliyet olarak verilen en pahalı reklam veya ilanlardan bir tanesi konulmaktadır. Ondan sonra künye, editör yazısı veya içindekiler kısmı gelebilir. Çağımızdaki dergilerde artık birinci öncelik reklamı bol olan bir dergi oluşturmaktadır. Dergilerin önemli sayfaları reklamlara ayrılmaktadır tabii ki. Birçok derginin ön kapağında da reklam bulmak mümkündür artık. Dergilerin pahalı maliyetleri bu reklamlar sayesinde hafifletilmektedir. Özellikle Doğan Medya Grubuna ait çok sayıda sektörel, kültür-sanat, gezi, haber vs. birçok konuda yayımlanan dergiler mevcuttur. Ülkemizde basın yayın sektörü içindeki payı en yüksek olan alanlardan biri dergiciliktir. Geneli aylık olmak üzere değişik zaman aralıklarıyla yayınlanan dergiler de mevcuttur. Ülkemizdeki dergilerin batı dergileri gibi çeşitli ülkelerde telif alarak yayımlanamaması da evrensel anlamda bir stil geliştiremediklerinden kaynaklanabilir.

Kaynak: dergiler.com /2015

Şekil 4.5.3.: 212 İstanbul (e dergi) iç sayfalar

Yukarıdaki sayfada, önem sırasına göre bazı duyuruların sayfaları belirtilmiş. Önemli sayılan konular ile alakalı fotoğraflar daha büyük ebatlarda konulmuş. Dergilerin bulundurmaları gereken künyeleride bir kenara ilştirilmiş. Editör yazısında dergi içeriği hakkında kısa bilgiler vererek yazısını oluşturacağı gibi önemli gün ve haftaların mahiyetinde vurgu yapabilmektedir.

Kaynak: dergiler.com /2015

Şekil 4.5.4.: 212 İstanbul (e dergi) iç sayfalar

Derginin iç sayfalarında tasarımlar oluşturulurken konunun içeriğine göre değişiklikler olmaktadır. Bir magazin haberi sunulurken oluşan tasarımda fotoğraflar ağırlık kazanabilir. Bu tür sayfa tasarımlarında bazen tüm sayfaya bir fotoğraf, başlık ve kısa bir-iki cümleden oluşan bir yazı eklenir. Kısaca etkinliğe göre değişiklik arzeden tasarımlar meydana getirilir. Mesela bir felsefeci ile yapılan röportaj ile bir modacı ile yapılan röportajda dergi sayfa tasarımı oluşturulurken kullanılan fotoğraf ağırlığı değişik olabilir. Tabii ki bir modacının tasarımlarını gösteren bol fotoğraflı bir tasarım oluşturmak gerekir.

Yukarıda örnek olarak sunulan dergi sayfa tasarımında da fotoğraf ağırlığı hakimdir (Şekil 2.5.3). İlk sayfada bir başlık ile beraber verilen fotoğrafı karşı sayfadan üç tane farklı ebattaki fotoğraf dengelemiştir. Bununla beraber konuyu anlatan kısa bir yazı da sayfa tasarımında dengeyi oluşturan başka bir etken olmuştur.

Kaynak:dergiler.com/2015

Şekil 4.5.5.: TOKİ Haber (e dergi) kapak

Yukarıda kapak tasarımı yer alan 'Toki Haber' dergisinin genel olarak inşaat sektöründeki gelişmeleri aktardığı bilinmektedir. Başbakanlığa bağlı Toki İdaresininin çıkardığı bir yayın. Bu dergi resmi bir yayın organı olarak da ele alınabilir. Yinede bu derginin özel olarak yayınlanan dergilerden tasarım uygulamaları bakımından bir farkı yoktur. Derginin kapak görseli bir fotoğraf ve üzerine yazılarla önemli konuların belirtildiği bir kompozisyondan oluşmakta. Avrupa'da ve Türkiye'de son zamanların moda olan dergi kapak tasarım uygulamaları aynen uygulanmış.

Kaynak: dergiler.com /2015

Şekil 4.5.6: TOKİ Haber (e dergi) iç sayfalar.

Bir kamu kurumuna ait olan bu dergi yapılan icraatları haber yapmaktadır. Dergi, sektörteki gelişmelerle birlikte yapılan yenilikleri ve hedefleri de konu edinmiş. Dergi sayfa tasarımlarında kendi rengini hissettirmekle birlikte yazı ve fotoğraf ağırlıklı olarak gelişmeleri aktarmaya dönük uygulamaları barındırmaktadır.

4.6. Günümüzde Yayınamakta olan Dergiler:

4.6.1. Popüler Dergiler:

Aşağıdaki kısaltma anlamları şöyledir: **e**:e-dergi, **p**:pdf dergi, **s**:sesli dergi

“Alışveriş ve Tüketici: (Aile Dostu (e)(p), İhracat (e)(p), Perakende Haber, Tüketici Dergisi, All, Mağaza, RAF, Tüketici Raporu, Bizim Market, Mall Report (e), Süper, Woow (e), e-Commerce Turkey (e), Network Marketing-tr

Aile: (Ailem ve Ben, Biz bir aileyiz (p)(s), Elif Elif, Nisanur (e), Akasya (e), Bizim Aile, Family Hug (e), Şebnem (e), Diyanet Aile (p), Kadın, Semerkand Aile

Anne ve Bebek: (Anne ve Bebek, Bebeğim ve Biz, Bebek News (e), Parents, Baby Kid Store (e), Bebek, Mother & Baby, Pembe Mavi, Working Mother)

Arkeoloji: (Aktuel Arkeoloji, Arkeoidea, Arkeoloji ve Sanat, TUBA)

At ve Binicilik: (At Dünyası (e), Truva (e))

Avcılık ve Balıkçılık: (Avcı, Av Tutkusu, Balık, Balık ve Balıkçılık (p))

Bilim: (Açık Bilim, Bilim ve Ütopya, Focus, Matematik Dünyası, Bilim ve Gelecek, Biyo Dergi (p), Kapsül Plus (e), Popüler Bilim, Bilim ve Teknik, Düşün Bil)

Bilişim ve Teknoloji: (Adli Bilişim Dergisi (p), Enixma (e), Maclife, PC Extra, Bilişim, IT Network, Mobil Life, PC Net, BT Haber, IGizmo (e), Sanal Kurs (e), PC World, Böte(e)(p), İş Zekası, Sudo (e), PDF Dergi (e), CHIP, Hardware Plus, Stuff, Tech Style (e)(p), Digital Age, LOG, Pardus (e), Tele, e-bergi, Telepati

Coğrafya: (Türk Coğrafya (p))

Çizgi Roman: (Altın Madalyon (p), Çizgi Diyarı, Gölge (e)(p), Tam Macera, Serüven, Turkanime (e))

Çocuk: (Altın Çocuk, Can Kardeş, Logilife Kids (e), Sincap (p), Ana Okulu Dergisi, Çocuksu (e), Milliyet Kardeş, Şirin Kalem, Bilim Çocuk, Diyanet Çocuk (p), Meraklı Minik, Somuncu (p), Birdirbir, Ebe Sobe, Mobidik, Tolga Abi, Bizim Bahçe, Gonca (s), NG Kids, TRT Çocuk, Beyaz Bulut, İnzar Çocuk (e), Öncü Çocuk (p), Türkiye Çocuk, Bon Bon Kids, İyilik Postanesi (p), Rüzgargülü (e), Ümit)

Dekorasyon: (AD, Elle Decor, M live (e), NG Dergi (e)(p), Antik & Dekor, Evim, Maison Francaise, PLD Türkiye (e), Bast Home (e), Evmanya (e), Marie Claire Maison, Projem (e), Better Homes & Gardens, Ev & Kültür, Mobilya Dergisi (e), RAF, Deco Time (e), Home Showroom (e), Mobilya, Tasarım, Decor (e), İnegöl Mobilya (e), Mobilya Material (e), Tasart (e)(p), Décor 35 (p), Laminart, Modoko Life (e), XXI (e))

Denizcilik ve Dalış: (7 Deniz (e), Gemi ve Deniz Teknolojisi (p), Sea World (e), Yacht Türkiye, Aktüel Deniz (e), Motoryat (e), Serbest Dalış, Yelken Dünyası, Powerboats & Yachts (e), Naviga)

Din: (Afak (e), Fıtrat, Kur'an Nesli, Ribat, Altınoluk, Gülistan, Lamelif, Semerkand, Asitane (e), Her Nefes (e)(p), Marifet, Sufi Araştırmaları, Aşıkane, İlim ve İrfan, Milel ve Nihal (p), Tevhid, Burhan (p), İnzar (e), Nebevi Hayat, Usul, Din ve Hayat (e)(p), İrfan Mektebi, Ortak Zemin (e), Yeni Dünya, Diyanet (p), İslami Araştırmalar, Rahle, Yeni Ümit (s), Esmâ, İslami Hayat, Rehber, Vuslat, Feyz, Keşkül, Reyhan, Zuhur (p), Rihle)

Edebiyat: (Adı Yok, Art & Life, Artı Hayat (e), Aşıyan (e)(s), Aşkar, Aşkın e-hali,

Atakalpa (p), Ay Vakti, Ayraç, Berceste, Bilge Adamlar, Bir Nokta, Boo (e), Büt (e), Bütün Dünya, Dehliz, Demlik (e), Divanyolu, Düşle, Ebabil, Edebiyat Ortamı, Eliz, Eskici (e), Fakir Fikirler, Fayrap, Feniks (e), Firak (e), Futuristika (e), Gelenekten Geleceğe, Hayal Bilgisi, Hayalet Gemi, Heftmurg, İncir Çekirdeği (e), İndigo, İnsalcıl, İnsanca, İnsan ve Hayat, İtibar, Kalabalık (e), Kalem Kahve Klavye, Kalemşiz (e), Kandil, Karagöz, Karakalem, Kardelen, Kardeş Kalemler, Keçi (e), Kefal, Kilit (e), Kirpi, Kitap Postası, Kuledibi, Kuzey Yıldızı (p), Lacivert, Lahza, Lisan-ı Aşk (e), Mahalle Mektebi, Mahsus Mahal, Martı (e), Mavi Melek, Mavi Yeşil, Mor Taka, Müfredat, My Bilet (e), Natama, P Dergisi, Patika, Pencere, Pirosmeni, Rabarda, Rıhtım, Ot Dergi, Otuzuncu Harf, Ön Okumalar (e), Öteki Siz, Sabit Fikir, Sandık (e), Sarı, Seyri Alem (e), Sıraç (e), Tasfiye, Tombak, The Fountain, Tünel, Türk Dili, Türk Edebiyatı, Ünlem, Varlık, Vefa, Yağmur (e), Yalnızlar Mektebi, Yaprak, Yasak Meyve, Yedi İklim, Yitik Ülke, Yolcu, Yokuş Yol'a, Yüzakı, Zinhar)

Eğitim: (Artı Eğitim, Değerler Eğitimi, Hot English, Teknolojik Eğitim, Çağdaş Eğitim, EBU Dergisi, K-World, Turkish Student (e), Çoluk Çocuk, Educa Turk, Osmanlıca, Yaşadıkça Eğitim, Eğitim Bilim, Öğretmenin Sesi, Yurtdışı Eğitim)

Ekonomi ve İş: (Active, Ekonomi Ajandası, Forbes, Platin, BDDK Dergisi, Ekonomik Çözüm, Forextra View (e), Step, Bursa Ekonomi, Ekonomik Yaklaşım, Infomag, Sanayi Life (e)(p), Business Week, Ekonomist, İşadamı, TIM Report, Business UK (e), Ekonomix (e), Kalkınma (p), Turkish Time, Capital, Ekonomize, Kobi Efor, Turcomoney, Ekoform (p), Eko Vitrin, Para, TÜSİAD Görüş, Ekonometri, Elegans, Piyasalar, Yatırımlar, Parlamento, Yeni Para)

Evlilik: (Beyaz Butik, Dream On (e), Gelin Damat, Gelinika, Beyaz Duvak)

Fotoğrafçılık: (6Gen, Fotoğrafya (e), Gölge Fanzin (p), Photoworld, Anadolu (e), Fotoritim (e), Kontrast (e), Portfolio (e), Bak (e), Geniş Açı, Photoline (e), Portfolyou (e), Turk Nikon (e)(p))

Gençlik: (Anadolu Gençlik, Genç, Gençlik Spor (e), Kolaçan (e), Dünyalı, Genç Ay (e), Genç Yaklaşım, MG Dergi (e), ePapirüs (e), Genç Doku, Genç Yorum, Postkolik (e), Genç Okur, Heygirl, Teeny)

Gezi: (Atlas, Gezgin, National Geographic, Yeşil Atlas (p), Cornucopia, Magma, Sırtçantam)

Grafik Tasarım: (Grafik Tasarım, Photoshop Magazin)

Haber: (2023, 21.Yüzyıl, Aktüel Panorama (e), Akademi, Aksiyon, Al Jazeera Turk,

Anlayış (e)(p), Aylık, Beyan, Bilgi ve Hikmet (e), Birikim, Cihan (p), DA-Diyalog Avrasya, Diplo Atlas (e), Divan, DoğuBatı, Düşünen Siyaset, Engin (e), Fabrika, Felsefe, Genç Birikim, Genç Tefekkür, Gerçek Hayat, Gönül, Gönülden Gönüle, Haber Ajanda (e), Haber Objektif, Haber Revizyon, Haksöz, İcmal, İktibas, İnkişaf, İnsani Yardım (p), İnzar, İleri, İlerici Gençlik, İlk Adım, İlmi Araştırma, Jeopolitik, Kampüsten Dünyaya, Kasr'ı Arifan, Karizma, Kırmızı Çizgi, Kriter, Köklü Değişim, Köprü, Kudüs, Lacivert (e), Maya, Meclis Haber, Mihenk, Milli Çözüm, Mizgin, Moral, Mostar (e), Muhafazakar, Müdafaa-i Hukuk, Nokta, Nida, Panorama, Platform, Perspektif (e), Politika (e)(p), Renkli, Revizyon (e)(p), Orkun, Ötüken, Özgün İrade (p), Sancak, Sancaktar (p), Sosyal Demokrat, Star Haber, Sivil Toplum, Tefekkür, Tempo, TRT Haber, Türk Yurdu, Ufuk Ötesi, Ümran (e)(p), Üniversite ve Toplum, Vatan Bir (e) (p), Varide, Vuslat, Yankı, Yarın, Yarınlar, Yazıyaz, Yeni Aktüel, Yeni Türkiye, Zafer, Gerçek Hayat, Gönül, Gönülden Gönüle, Haber Ajanda (e), Haber Objektif, Haber Revizyon, Haksöz, İcmal, İktibas, İnkişaf, İnsani Yardım (p), İnzar, İleri, İlerici Gençlik, İlk Adım, İlmi Araştırma, Jeopolitik, Kampüsten Dünyaya, Kasr'ı Arifan, Karizma, Kırmızı Çizgi, Kriter)

Havacılık: (Gökyüzü Haberci (e), Sivil Havacılar (e), TAI'nin Sesi (p), UTED Dergi, Savunma ve Havacılık)

Hobi ve Beceri: (Art Academy, Boncuk Sanatı, Kağıt Vs (e), Nako (e))

Kadın: (Ala, ikra (e), Feminist (p), Kaktüs (p), Amargi, Elele, Feminist Politika (p), More, Aysha, Elle, Feminist Yaklaşımlar (p), New Beauty, Beauty (e), Enda, Hayyat, Pazartesi (p), Burda, Estetica, Jumbom, Seyyide, Cosmopolitan, Female (e), Kadın, Women (e))

Kimya: (Katalizör (p))

Kişisel Gelişim: (Genç Beyin, Genç Gelişim, Kişisel Gelişim, KG e-Dergi (e))

Kültür ve Sanat: (#5 Magazine (e), 2F Magazine (e), 46 (e), Aktivist (e), Aratos, Atakalpa, Ay Vakti, Ayraç, Berceste, Bilge Adamlar, Bir+Bir, Bir Nokta, Boo (e), Büt (e), Bütün Dünya, Demlik (e), Divanyolu, Dünya Bizim (e), Düşle, Erciyes (p), Eskici (e), Express, Feniks (e), Fakir Fikirler, Futuristika (e), Gelenekten Geleceğe, Gönül, Hariçten Gazel, Hayal Bilgisi, Hayalet Gemi, Heftmurg, Hicran, Irmak, İnsalcıl, İnsanca, İnsan ve Hayat, İnsan ve Kültür, İtibar, Kalabalık (e), Kalemsiz (e), Karagöz, Karakalem, Kardelen, Kefal, Kehkeşan (e), Kültür Mafyası, Kümbet (e), Kuzey Yıldızı (p), Lacivert, Lisan-ı Aşk (e), Mahalle Mektebi, Mahsus Mahal, Martı (e), My

Bilet (e), NG Dergi (e)(p), P Dergisi, Patika, Pirosmeni, Otuzuncu Harf, Ön Okumalar (e), Öteki Siz, Sabit Fikir, Sandık (e), Sıraç (e), Seyri Alem (e), Society (e), Skop, TC Hayat, Tombak, The Fountain, Tünel, Türk Dili, Türk Edebiyatı, Ünlem, Varlık, Vii Magazine, Yağmur (e), Yalnızlar Mektebi, Yaprak, Yasak Meyve, Yedi İklim, Yedi Renk (e), Yitik Ülke, Yolcu, Yokuş Yol'a, Yüzakı, Zinhar)

Lüks Yaşam: (K-note (e), Noble & Royal (e), Robb Report, SM Luxuria)

Magazin: (Diva, MAG (e), Moon Life, Şamdan, Hafta Sonu, Masculine (e), Point (e), Viva (e), Klass, Megazine (e), Quality of Magazine (e), Weekly, SL Dergi, XL Magazin (e))

Mizah: (CafCaf, Gaste, Penguen, Uykusuz, Don Quichotte, Hardal, Puhuu (e), Velvele, Fena Mizah (e)(p), Küstah, Sssz Mzh (e), Yeni Akrep, Fermuar, Lemana, Tatak)

Moda: (Dövme Sanatı, I'm Fashion (e), Modamag, Vizon, Evo's Angels (e), Laleli (e), Say (e), Vogue, Fashion & Travel (e), Mirror Türkiye (e), Seninle, Voir (e), Fashion Turkey (e), Moda)

Mutfak ve Yemek Kültürü: (3 Öğün (p), Food & Travel, La Cucina Italiana, Sofra, Chefs, Gastronomi (e), Lezzet, Tabule (e), Çölyakla Yaşam (p), Gourmet & Styling (e), Mutfak Rehberi, Tuz Biber (e), e-Tadında (e), Jamie, Patisserie (e), Yemek ve Kültür, Food in Life, Kids & Gourmet (e), Yemek Zevki)

Müzik: (Akob (p), Dans, HipHop, Rast (e), Andante, Deli Kasap, iPlay, Stereo Mecmuası (e), 525, Dream, Karga (e), Şebokolik (e), Bant, Head Bang, Mix Dergi (e), Volume, Basatap, Hey (e), Müzik ve Bilim, Yuxexes, Blue Jean)

PC ve Konsol Oyunları: (Free2Play, Game Pro, Level, Oyungezer, Turk MMO (e))

Sağlık: (Adli Tıp Dergisi, Farmaskop, Medikal Plus, Psikeart, Aktüel Mecmua, Form-sante, Medikal Teknik, PsikoHayat (e), Diyabet Magazin, FTR Dergisi, Nabız (p), Sade Hayat, Doğa ve Sağlık, Hastane Dergisi, National Sağlık, Sağlık ve Yaşam, Doktor Dergisi, Men's Fitness, Pharma (e), Spa Wellness, Dünyagöz - Vision (p), Men's Health, Popüler Psikiyatri, Spa & Wellness (e), Eczacı Dergisi, Medikal Bakış, Popüler Sağlık, Women's Health)

Seyahat: (Anadolu Jet (e), Onur Havayolları - On Air (e), THY - Sky Life(e), Uçuş Noktası (p), İDO - Sealife (e), Pamukkale (e), The Gate(e), Ulusoy Travel (e), Kamil Koç - Yolculuk (e))

Sinema: (Altyazı, DVD +, Hayal Perdesi (e), Total Film, Arka Pencere (e), Film Arası, Klaket Aktüel (e), Yeni Film, Cinedergi (e), Film Studio (e), Sinemarmara (e), Yer

Gösterici (e), Cinemascope, Fin Dergi (e), Sinematek (e))

Spor: (3 Sayı (e), Frikik, Monthly Fitness (e), Spor Bilimleri (p), 442, Futbol Extra, Muscle & Fitness, Spor Dünyası, Ada Futbolu (p), Golf Dünyası, Muscular Development, Spor ve Yaşam, At Dünyası (e), Hayatım Futbol (e)(p), Rugby Türkiye (e) (p), Takoz, Basketfaul, Hentbol Magazin (e), Overtime, Transfer Merkezi (e), Fitness, Karakuşak, Slam, Tenis Dünyası)

Şehir ve Yaşam: (4 Mevsim Bahçeşehir (e), Cityberry, İstanbul Life, Mavişehir Life, Altınşehir Adana (e), Country Life (e), İstanbul Vizyon (e), Mersin Life, Ankara Life, Çayyolu Life (p), İzmir Life, Muğla Life (e), Antalya Incity (e), Ege Life, Hatay Life (e), Pazarola, Babylon (e), Ege Yön (e), Kapadokya Life (e), Samsun Time (e), Brand Life (e), Elazığ Her Ay (e), Karşıyaka Life (e), Balıkesir Sobee (e), Beyefendy, Eskişehir Motto (e), Kent 24 (e), Şehir ve Yaşam (e), Bursa'da Zaman (e)(p), Eti Life (e), Kırmızı, Şehr-i İstanbul, Büyük Sivas, Fethiye Gözde Yaşam (e), Konya Aktüel (e), Time Out İstanbul, Calipso (e), Isparta Güllük, Konya Life (e), Türkiye Life (e), CMG (e), In Town (p), Life Burgaz, Zeck (p), City (e), İdeal Kent, Malatya Maldia)

Tarih: (Atlas Tarih, Donanma Tarihi, Tarih ve Medeniyet, Türk Dünyası, # Tarih, Kürt Tarihi, Tarih Okulu, Türkiye Araştırmaları, Belleten, NTV Tarih, Tarih ve Toplum, Yaşarken Yazılan Tarih (e), Derin Tarih, Osmanlı Mecmuası, Toplumsal Tarih, Yedikıta (e))

Taşıt: (2Teker, Auto Vision (e) (p), F1 Racing Türkiye, Oto Gündem (e), 4x4 Free Life, Benzin Magazin (e), Full (e), Otohaber, Arabam (p), Car Medya (e), Kamyonum, Otomax, Autocar, Car Styling, Kasa (e), Otomobil News (p), Automotiv Guide, e-Motoring (e), Konvoy, Oto Trend, AutoHifi, e-Otodergi (e), Kilometre (e), Tr Tuning, Auto Info, Enduro Club, Motorbike, Tuning Türkiye, Auto Show, EVO, Motoron)

Tiyatro: (Bambu, Sahne, Tiyatro, Yeni Tiyatro, Mimesis)

Yönetim: (Altı Sigma Forum, İş Güç, Popüler Yönetim, Yeni Bir İş Dünyası (e), HR Dergi, Optimist (e), Satınalma (e))

Zeka Oyunları: (Akıl Oyunları, Oyun, Satranç Life (e), Zeka Oyunları)

4.6.2. Sektörel Dergiler:

Aluminyum: (Alu Art (e), Aluminyum Yapı (e), Doğrama Dünyası (e))

Ambalaj: (Ambalaj Dünyası (e), Plastik Ambalaj (e), Ambalaj Plastik (e))

AVM: (212 İstanbul Dergisi (e), Carousel Instyle (p), Sümerpark AVM Dergisi (e) ,

AVM Marka, Mall Report, Retail Türkiye (e))

Çağrı Merkezi: (Call Center, Call Center Life)

Çevre ve Ekoloji: (2050, Çevre ve Şehir (e), Ekoloji, Ekoloji Teknik (e), Nature Life (e), Su ve Çevre (e))

Doğalgaz: (Doğalgaz (e), Gas Technics (p))

Elektrik: (3e Elektrotech, Bemis Bülten (e), Elektrokent Perpa (e), Led Dergi (e), Teknik Elektrik Postası (e), Electric Lighting Mag. (e), Elektrik Dergisi (p))

Emlak: (Adres, Alsat (p), Best Gayrimenkul, Emlak Pazarı, İnşaat ve Gayrimenkul (e), Konut, Mersin Emlak (e), Remax Ahenk (e), Toki Haber (e), Emlak Rotası, Exclusive Homes, Gayrimenkul Enformasyon (e), Gayrimenkul Türkiye (e))

Enerji: (Enerji & Çevre Dünyası (e), Enerji Verimliliği (e), Energy World (e), Petrogas, Petrol Dünyası, Petrol Plus (p), Rüzgar Enerjisi (e), Solarex (e), Yeni Enerji (e), Faal Enerji (e), Global Enerji, ICT Enerji (e))

Gemi İnşa: (Boat Builder (e), Tersane (e), Yat Haber (e), Marine & Commerce (e))

Geri Dönüşüm: (Atık Teknolojileri (e), Geri Dönüşüm (e), Recycling, Çevko Dönüşüm (p))

Gıda: (Akademik Gıda, Biyotek, Drinktech, Gıda Hattı (e), Gıda Yaşam (e), Köy Kahvesi, Organik Türkiye (e), Su Dünyası, Süt Dünyası, Süt Hattı (e), QTurkey Gıda (e), ZZ Dergi, Dünya Gıda (e), Food Turkey, Gıda (p), Gıda Mühendisliği (p))

Güvenlik ve Yangın: (A&S Türkiye (e), Önlem, Yangın ve Güvenlik (e), Güvenlik Dünyası)

Haritacılık: (Harita Bülteni (e)(p), HGK Harita Dergisi, HKM, Jeodezi ve Jeoinformasyon (p), XYZ Dergi)

Hukuk: (Esas Hukuk, Güncel Hukuk, Terazı, Yargı Dünyası (e), Türkiye Hukuk (p), İslam Hukuku (p), Kazancı)

İç Mimarlık: (+İç Mimarlık (e), İç Mimarlık)

İklimlendirme ve Yalıtım: (Ferroli Life (p), Gelişim Teknik (p), Santigrat (e), Termodinamik (e), Termo Klima (e), Yalıtım (e), ISK Teknik (e), Pusula (e))

İnşaat ve Yapı: (4. Boyut, Akıllı Binam (p), Alçım (p), Asansör Dünyası (e), Asansör Vizyon (e), Best (e), Boru (e), Boya Turk (e), İnşaat Trendy, İnşaat Yatırım (e), İvme Dergisi, Konsept Projeler (e), Mechanic (e), Şantiye, Toki Haber (e), Tesisat (e), Tesisat Market (e), Tesisat Plus (p), Yapı (e), Yapı Magazin, Yapı Malzeme (e), Yeşil Bina (e), Cemen Türk (e), Çatı ve Cephe (e), Dizayn (e), Dünya İnşaat (e), Eko Yapı (p),

Havuz & Sauna, İnşaat Dünyası (e))

İş Sağlığı ve İş Güvenliği: (ISG Dergisi (e), Safety&Health, Önlem)

Kapı ve Pencere: (Kapı Magazin, Pencere Tedarik, WinArt Proje (e), Win World (e), Window Market WIN (e))

Kırtasiye: (Kırtasiye Dergisi)

Kimya: (Inovatif (e), Kimya Magazin, PU Tech @ Composites, Turkchem (p), Kimya ve Sanayi (p))

Kulüp Dergileri: (Büyük Kulüp (e), Rotary Dergisi (p))

Kuyumculuk: (Altın Haber (e), Gold Diamond (e), Kuyumcukent (p), Jewellery Magazine (e), Wedding World (e), Gold News (e), Güteryüz (e))

Lastik: (AKO Haber (e), Lastik Magazin (e))

Lojistik ve Ulaşım: (Bağlantı Noktası (p), Dağıtım Kanalı, Demiryolu Bülten (p), Dergi L, MNG Box (e), Nakliye Dergisi, Transport (e), Ulaşım Online (e), Uta Lojistik, Üstyapı (e), Intermodal (e), Kasa (e), Logisticus, Lojistik Ekipmanları (e))

Madencilik: (Jeoloji Müh. Odası Dergisi (p), Maden Müh. Odası Dergisi (p), Sektör Maden (p), Turkish Marble Magazine (p), Stone World (e)(p), Turquoise Dergi, Madencilik Bülteni (p), Madencilik Türkiye)

Makina ve İmalat: (Dağıtım Kanalı, Dişli Teknolojileri (e), Emo Makine Market, Endüstri Dünyası (e), Endüstri Magazin, Endüstri Otomasyon, Global Makine, Güç Aktarım (e), Makine Malzeme, Makina Store (e), Makina Tek (e), Metal Makine, Metalurji Malzeme, Moment (e), Organize (p), Otomasyon (e), Otomasyon Rehberi, Paslanmaz, Pompa Vana (e), Redüktör (e), Sac İşleme Rehberi, Sanayici, Sanayi Dergisi, Turkey Industry Magazine, Türk Döküm (p), HP Dergi, Hidrolik Pnömatik (e)(p), Hidrolik Pnömatik Dünyası, Kalıp Rehberi, Kobi Metal, Kontrol Dünyası (e), Made in Turkey Dergisi, Makine İhtisas)

Matbaacılık: (Dijital Teknik (e), Matbaa Teknik (e), Print on Demand (e), Matbaa Haber (e))

Mimarlık: (Ev & Kültür, RAF, Üstün Ev, XXI, Mimarlık)

Nalburiye: (Nalburiye, Nalbur Teknik (e))

Optik: (4 Eyes (e), Optikmed Türkiye (e), Optisyenin Sesi (e), Hedef (e))

Otomotiv: (Auto World (e), Oto Dergi (e)(p), Kasa (e), Otoban (e), Digital Car (e), Taşıyanlar, Radüs (e)(p))

Oyuncak: (Oyuncak (e), Toys Magazin)

Peyzaj ve Bahçe: (A+ Garden, Ağaçlar (e), Peyzaj Mimarlığı Dergisi (p), Plant (e), Floraplus (e))

Reklam ve Pazarlama: (Campaign Türkiye, Colorfool, Pazarlama Dünyası, Reklam Dergisi, Researcher (e), Sign Graphic, SMK Dergi (e), The Brand Age, Marketing Türkiye, Media Cat, Media Think)

Savunma: (Arge (p), C4 Defence (e), H. ve Uzay Teknolojileri, Savunma Sanayii Gündemi (p), Savunma ve Havacılık, Silahlı Kuvvetler (p), Roketsan Dergisi (p), Sahil Güvenlik (p), Savunma Bilimleri (p))

Sigortacılık: (Akıllı Yaşam (e)(p), Allianz Buluşma (p), Şemsiye, Sigorta Dünyası, Turk Insurance, Banka & Sigorta, Reasürör)

Tarım ve Hayvancılık: (Agro World, Animal (e), Cine Tarım, Infovet, Tarım Gözlem (p), Tarım Türk, Tarlasera, Veteriner (e), Çiftlik, Hasad)

Tekstil: (Contract & Hospitality (e), Floor (e), Halı (e), Home Textile (e), Sustainnovation (e), Tekstil Dünyası (e), Tekstil Teknik (e), Tekstil Teknoloji (e), Textillegence (e), Zemin (e), Konfeksiyon Teknik (e), Sleep Well (e), Sleep Tech (e))

Telekomünikasyon: (Broadcaster Info, Telekom Dünyası (e), Videograph, Dijital Yaşam (e))

Turizm: (GM Dergi (e), Resort (e), Turizm Dünyası (e), Türkiye Life (e), Tourism World)

Uluslararası İlişkiler: (Analist, Hariciye, İletişim ve Diplomasi, Turkish Policy, BM Dergi, Insight Turkey, Uİ Dergisi, VIP Diplomat (e))

Yerel Yönetim: (Anadolu Yerel Yön. Dergisi, eBelediye (e), Mahalli İdareler Dergisi, Bursa Yerel Yönetim (e))

Züccaziye ve Ev Gereçleri: (Houswares & Gifts (e), Life Plast (e), New Time (e), QTurkey Züccaziye (e), Züccaziye Dergisi (e), Life Tech (e), NG Dergi (e))

4.6.3. Ayrıca önemli dergi başlıkları:

- Akademik Dergiler

- Kurumsal Dergiler

- Market Dergileri

- Mağaza Dergileri: (COLIN'S, DEFACTO, FLO, MANGO, DEICHMANN, MUDO, TCHIBO, DORE, GRATIS, ORIFLAME, AVON, FARMASI, WATSON'S, ROSSMANN, HUNCALIFE, ÇETİNKAYA, ÖZDİLEK, BOYNER, YKM, İPEK-

YOL, TWIST, ROMAN, ACCORT, BEYMEN, KAYRA, SARAR, TEKBİR)

TV Dergileri: (CNBC-e Dergi, Digiturk Dergi, Sinema TV Dergi, Tivibu Dergi, D-Smart Dergi, Discovery Dergi)

Sesli Dergiler: (Gonca Çocuk Dergisi, Aşiyen Edebiyat Dergisi, Biz Bir Aileyiz Dergisi, Sızıntı Kültür Dergisi, Ribat Kültür Dergisi, Yeni Ümit Dini İlimler ve Kültür Dergisi, KİBELE Görme Engelli Kadın Dergisi, GENÇ ALTINOKTA Gençlik Dergisi, ALTINOKTA’NIN SESİ Aylık Sesli Dergi)” (www.dergiler.com/2015)

5. BÖLÜM

TÜRKİYE’DE DERGİ TASARIMI EĞİTİMİ

Ülkemizde; Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı sanat okullarında, Üniversitelerde, dergi yayıncılığı yapan şirketlerde usta çırak ilişkisiyle, bazı özel kurslarda vb. dergi tasarım eğitimleri kısmen de olsa verilebiliyor. Bu çalışmaların teoriden pratiğe dönmesi eğitimin kalıcı ve başarılı olmasına zmin hazırlayacaktır. Ülkemizde dergi tasarımı konusunda batıda olduğu gibi bütçelerin ayrılmadığı ve sektöründe o kadar büyük olmadığını söylemek doğru olacaktır. Batıdaki dergilerin ekonomik potansiyelleri incelendiğinde anlaşılacaktır ki tüm bu gelişmeler arz talep ilişkisiyle gelişmektedir.

Türkiye’de Milli Eğitim Bakanlığı’nın dergi tasarımı yapma konusunda öğrencilere yönelik hazırladığı kitapçıkta konu şöyle ele alınmıştır: “Sektörel, güncel, siyasi, mizah, edebiyat, akademik, magazin, çocuk, sağlık, tarih, moda, kültür-sanat, gezi gibi çok çeşitli kategorilerde yayınlanan dergiler kişilerin ilgi alanlarıyla bağlantı kurdukları iletişim mecralarıdır.” (megep.meb.gov.tr)

“Farklı dergileri incelediğinizde çok değişik uygulamaların olduğunu fark edeceksiniz. Bu değişik özellikler derginin boyutlarından tutun görsel ve yazı kullanımına kadar çok çeşitlidir. Bunun en önemli nedeni yukarıda da değindiğimiz gibi dergilerin çok değişik amaçlarla yayınlanması ve bunun doğal sonucu olarak ortaya çıkan tür çeşitliliğidir. Burada en etkili faktör derginin türü ve hitap ettiği kitledir. Şüphesiz ki bir çocuk dergisi ile akademik bir derginin içerik farklılıkları görsel karakterini de

etkileyecek ve bu iki dergi arasında önemli bir görsel farklılık oluşacaktır.” (megep.meb.gov.tr)

Kaynak: www.megep.meb.gov.tr/2015

Şekil 5.: Dergi sayfa tasarımı

“Bütün bu çeşitliliğe rağmen dergilerde tasarımın temel ilkelerinin uygulanmasından kaynaklanan ortak noktalar da bulabiliriz. Dergi sayfalarının sayfa tasarımının temel ilkeleri olan denge, orantı ve görsel hiyerarşi, devamlılık, bütünlük ve vurgulama açılarından sorunlu olmaması gereklidir. Özellikle bütünlüğün sağlanması çok sayfalı yayınlarda son derece önemlidir. (Tasarımın temel ilkeleri ile ilgili olarak hatırlama amacıyla Logo, İlan, Afiş ve Broşür Tasarlama Modülünü inceleyiniz). Yani bir dergi her şeyden önce görsel bir kişiliğe, bütünlüğe sahip olmalı ve dergi içeriği iyi organize edilmeli, okuyucu tarafından kolay bir şekilde okunabilmelidir. Okuyucuya kolaylık sağlamak amacıyla dergilerde gazetelerden farklı olarak içindekiler sayfası yer alır ve bu sayfa diğer sayfalar gibi derginin görsel karakterine uygun olarak hazırlanır. Söz konusu tasarım olduğu zaman kesin kuralların olmadığını daha çok genel kabul gören uygulamaların olduğunu daha önceki modüllerimizde belirtmiştik. Dergi tasarlarken atlanmaması gereken önemli konulardan birisi ise sayfa sayısı ve ebadı-

nın belirlenmesinde baskıda kolaylık sağlamak ve maliyetleri artırmamak için belirli standartlara uygun davranılmasıdır. Dergilerin sayfa sayıları genellikle 4 ve katları şeklinde belirlenir. Ayrıca sayfa boyutları da özel bir nedeni olmadıkça mevcut kağıt standartlarına uygun olmalıdır.” (megep.meb.gov.tr /2015)

“Bir dergi sayfasını tasarlamadan önce çok iyi bir hazırlık çalışması yapılmalıdır. Bu aşamada derginin türüne, kağıt çeşidine, içeriğine göre belirlenecek olan çeşitli teknik özellikler bulunmaktadır. Bu kararlar zor kararlardır ancak sayfa tasarlama modülerinde yaptığımız çalışmalar boyunca kazandığımız deneyim, sizlere bu noktada yardımcı olacaktır.” (megep.meb.gov.tr/2015)

“Bu konuda en etkili unsurlardan biri de hiç şüphesiz mizanpaj anlayışınızdır. Konuyu biraz açacak olursak;

- > Derginin boyutlarının ne olacağı,
- > Hangi tür kağıda nasıl basılacağı,
- > Sayfanın genel yapısının (kenar boşlukları, kuşaklar, sayfa sayısı ve numaraları sütun sayısı, vb.) nasıl olacağı,
- > İçeriğin nasıl organize edileceği,
- > Sayfalarınızda kaç tür başlık kullanılacağı,
- > Üst başlık, ana başlık, alt başlık ve ara başlıklar için hangi fontların, hangi puntoda ve hangi biçimde kullanılacağı,
- > Ana metinlerin hangi font, punto ve biçimde kullanılacağı,
- > Spotların nasıl ve hangi ölçülerde kullanılacağı,
- > Fotoğraf altı yazıların nasıl biçimlendirileceği,
- > Bloklamaların hangi durumlarda ne tarafa yapılacağı,
- > Beyaz boşlukların hangi ölçülerde kullanılacağı,
- > Çizgilerden hangi ölçülerde nasıl yararlanılacağı,
- > Hangi zemin renklerinin kullanılacağı,
- > Görsel materyallerden nasıl yararlanılacağı ve ne oranda kullanılacağı, gibi noktalarda belli kararlar vermiş olmanız gerekmektedir.” (megep.meb.gov.tr)

“Bu kararları alırken göz önünde bulunduracağınız en önemli faktör derginin türü ve hedef kitesidir. İşin esası, dergi içeriğini ilgi çekici, estetik ve işlevsel bir

şekilde sunabilmektir. Alacağınız kararlar ve mizanpaj anlayışınız bundan sonra yapacağımız çalışmaların dayanağı olacaktır. Bu nedenle sağlıklı bir çalışma süreci için netleşmediğiniz noktalarda bir karar vermek ve belirlediğiniz ölçüleri gözden geçirebilmek için bu aşamada mutlaka elle ya da bilgisayar ortamında taslak çalışmaları yapmak ve düşüncelerimizin sonuçlarını görmek gerekmektedir.” (megep.meb.gov.tr)

“Karar verme aşamasında daha önce okumuş olduğunuz Dergi Sayfası Düzenleme Modülünü, Matbaa Alanı atında okutulan Dergi Mizanpajı Modülünü gözden geçirmeniz ve değişik dergilerin tasarımlarını incelemeniz yararlı olacaktır. Bu temel hatırlatmalardan sonra artık dergi tasarımı konusunda sizi geliştirecek olan uygulama çalışmalarımıza başlayabiliriz.” (megep.meb.gov.tr/2015)

5.1. Dergi Tasarımının Özellikleri:

Dergiler genel konuları ele alabileceği gibi kişiye özel konuları da ele alabilir. Bu bağlamda, dergiler iş odaklı dergiler (business magazines) ve tüketici odaklı dergiler (consumer magazines) olarak ikiye ayrılmaktadır.

Bir haber dergisi ile magazin dergisinin tasarlanması farklı uygulamaları gerektirir. Daha çok bilgi iletmek amacıyla tasarlanan dergilerde tabii ki içerikte ona göre gerekli olan uygulamalar ile doldurulmaktadır. Bu uygulamalar dergilerde işlenen konulara ait içerikleri ve mesajları en etkili şekilde iletmek üzere kullanılırlar. Günümüz dergicilik sektöründe tasarımcılar konulara göre uygulamaları seçmek için daha çok veriye sahiptir. Birçok internet sitesinde her konuya ait illüstrasyon ve fotoğraflar bulunmatadır. Yapımcılar bu sitelere üye olarak istedikleri büyüklükteki görselleri kullanmak üzere satın alabilmektedirler.

“Dergilerin tasarımlarına geçmeden önce derginin ne tür bir dergi olduğunu, hedef kitlesinin özelliklerini iyi bilmek gerekmektedir. Örneğin; tüketici odaklı bir kadın dergisinin kapağına çiftçileri ilgilendiren bir ürünün görseli yerleştirilmesi doğru değildir. Dergi tasarımı, görsel ve sözel öğelerin belli bir fiziksel alan üzerinde (kağıt gibi) birbirleri ile olan ilişkilendirilmesidir. Bu ilişkilendirme sırasında seçilen görseller, cümleler, sözcükler derginin içeriğini yansıtması gerekmektedir. Derginin kapağı, dergi hakkında ilk izlenimi ortaya koyandır. Dolayısıyla tasarımın çarpıcı, etkileyici ve

dergiyi satın aldirmaya yönelik olması söz konusudur.” (Berna Ekin/2011)

5.2. “Düzenleme (Kompozisyon):

Dergilerde sayfa düzenlemesi yapılmadan önce eskiz çalışması ile tasarıma karar verilir. Yeni yayımlanacak bir dergi için bir stil oluşturmak üzere daha kapsamlı çalışmalar da yapılabilmektedir. Günümüzde bir dergi tasarımcısı içerikte yer alacak tüm malzemeleri görerek ona göre planlama yapar ve sayfalara dağılımını kararlaştırır. Derginin yazı işleri bölümü de tasarımcı için konuların öncelik sıralamasını yapabilir. Tasarımcı içerikte yer alacak konulara ait görselleride toparlayarak uygulamalara başlayabilir. Ülkemizde birçok derginin tasarımlarının hala usta çırak ilişkisiyle yetişen bilgisayar operatörü düzenlemeciler tarafından yapılsada üniversitelerin güzel sanatlar fakültelerinde grafik tasarımı eğitimi almış grafik tasarımcılarda birçok dergide tasarım yapmaktadır.

Düzenleme, sayfa üzerinde yer alan görsel ve sözel öğelerin hem sayfaya nasıl konumlandırıldığı hem de birbirleri ile arasındaki uyumu sağlayan yapının nasıl kurulduğunu gösteren bir sistemdir. Öğelerin sayfa üzerindeki dizilişi yukarıda belirttiğimiz Grid Sistemi içinde yer alan görünmeyen dikey ve yatay çizgiler üzerine öğelerin yerleştirilmesi ile meydana gelmektedir. Bu çizgilerin amacı hem görüntünün oluşmasına hem de okunmasına yardımcı olmakla birlikte onlara belli anlamlar yüklemektir. Örneğin, yatay çizgiler durağan, dinginlik ve çizgisellik; dikey çizgiler, yükseklik, kesintililik, durağanlık; eğik çizgiler, yumuşaklık, kadınsallık, sevecenlik gibi anlamları görüntüye aktarmaktadır. Dergi sayfalarında yer alan reklam görüntüleri için kullanılan “Z”, “L”, “S” ve “T” gibi biçimlendirmeler dergi kapaklarının görsel ve sözel öğelerinin düzenlemesinde de çoğunlukla kullanılmaktadır.

Görsel tasarımda kompozisyon; görsel öğelerin belirli bir düzen içerisinde bir araya gelmesinden oluşmaktadır. Kompozisyonda en önemli ilke, her şeyin bütüne ait ve uygun olması, hiç bir öğenin birbirine yabancı ve uyumsuz olmamasıdır.

“Tasarım ilkelerinden bazıları özellikle sayfa ve kapak tasarımında kullanılan ilkelerdir. Bu ilkeleri görsel derecelendirme, denge, görsel süreklilik, vurgu - çekicilik ve uyum başlıkları altında toparlayabiliriz.” (Berna Ekin:2011)

Kaynak: megep.meb.gov.tr/2015

Şekil 5.3-2.: Dergi sayfası tasarımı

“İyi hazırlanmış, güvenilir, objektif ve dürüst bir haber dergisinin kamuoyunu bilgilendirme yöntemi ile etkileyerek yön verebilme etkinliğine sahip olması küçüm-senebilecek bir özellik değildir. İnsanın düşünme yeteneğini neredeyse tümüyle ortadan kaldıracı televizyon yayıncılığının önündeki tek engel; ciddi, güvenilir ve dürüst yayın gerçekleştirebilen dergilerdir. Ulusal ölçekte günlük yayın yapan gazeteler, uygulanan yanlış yayın politikaları, gazetecilik ilk eve etik kurallarını hiçe sayan ga-

zeticiler ve yayın yönetmenleri ile bunlara bağlı olarak yorumları kaleme alan yazarlar da dahil olmak üzere giderek kirlenen medya, doğal olarak kamuoyunun güvenini yitirmiş durumdadır. Türkiye’de medya özel radyo yayıncılığı ise; ne yazık ki, henüz temel işlevlerinin bilincinde tutarlı bir yayın politikası belirleyebilmiş değildir. Çok özet olarak değinmekle yetindiğimiz bu temel faktörler nedeniyle siyasi/aktüel/haber dergisi; bilgilenme, haber alma, beklenen ve gelişen olayları kavrayabilme açısından kamu bilincinde ayrı bir önem taşımaktadır. (Prof. Gönenç./2013: 364)”

5.3.1. Dergi Sayfalarının Genel Özellikleri:

“Dergiler düzenli aralıklarla yayımlanan, değişik ilgi alanlarına hitap eden, deneme, makale, inceleme, araştırma ve eleştiri gibi yazılar, değişik edebi türleri ya da belirli konulara yönelik derlemeleri içeren ve genellikle resimli olan basılı yayınlardır. Tarihsel gelişiminden de anlaşılacağı gibi dergiler çoğunlukla tematik niteliktedir. (megep.meb.gov.tr/2015)”

Kaynak: megep.meb.gov.tr/2015

Şekil 5.3.1.: Dergi sayfası tasarımı

“Dergilerin en belirgin özelliği, yöneldikleri belirli bir okuyucu kitlesinin olma-

sıdır. Belirli bir konunun ayrıntılı olarak incelendiği bir iletişim aracıdır. Gazetelerde gerektiği gibi incelenemeyen, ayrıntıları atlanan bilgilerin daha doyurucu bir şekilde verilmesi söz konusudur. (megep.meb.gov.tr/2015)”

“Sektörel, güncel, siyasi, mizah, edebiyat, akademik, magazin, çocuk, sağlık, tarih, moda, kültür-sanat, gezi gibi çok çeşitli kategorilerde yayınlanan dergiler kişilerin ilgi alanlarıyla bağlantı kurdukları iletişim mecralarıdır.(megep.meb.gov.tr/2015)”

“Farklı dergileri incelediğinizde çok değişik uygulamaların olduğunu fark edeceksiniz. Bu değişik özellikler derginin boyutlarından tutun görsel ve yazı kullanımına kadar çok çeşitlidir. Bunun en önemli nedeni yukarıda da değindiğimiz gibi dergilerin çok değişik amaçlarla yayınlanması ve bunun doğal sonucu olarak ortaya çıkan tür çeşitliliğidir. Burada en etkili faktör derginin türü ve hitap ettiği kitledir. Şüphesiz ki bir çocuk dergisi ile akademik bir derginin içerik farklılıkları görsel karakterini de etkileyecek ve bu iki dergi arasında önemli bir görsel farklılık oluşacaktır. (megep.meb.gov.tr/2015)”

“Bütün bu çeşitliliğe rağmen dergilerde tasarımın temel ilkelerinin uygulanmasından kaynaklanan ortak noktalar da bulabiliriz. Dergi sayfalarının sayfa tasarımının temel ilkeleri olan denge, orantı ve görsel hiyerarşi, devamlılık, bütünlük ve vurgulama açılarından sorunlu olmaması gereklidir. Özellikle bütünlüğün sağlanması çok sayfalı yayınlarda son derece önemlidir. (Tasarımın temel ilkeleri ile ilgili olarak hatırlama amacıyla Logo, İlan, Afiş ve Broşür Tasarlama Modülünü inceleyiniz). Yani bir dergi her şeyden önce görsel bir kişiliğe, bütünlüğe sahip olmalı ve dergi içeriği iyi organize edilmeli, okuyucu tarafından kolay bir şekilde okunabilmelidir. Okuyucuya kolaylık sağlamak amacıyla dergilerde gazetelerden farklı olarak içindekiler sayfası yer alır ve bu sayfa diğer sayfalar gibi derginin görsel karakterine uygun olarak hazırlanır. Söz konusu tasarım olduğu zaman kesin kuralların olmadığını daha çok genel kabul gören uygulamaların olduğunu daha önceki modüllerimizde belirtmiştik. (megep.meb.gov.tr/2015)”

“Dergi tasarlarken atlanmaması gereken önemli konulardan birisi ise sayfa sayısı ve ebadının belirlenmesinde baskıda kolaylık sağlamak ve maliyetleri artırmamak

için belirli standartlara uygun davranılmasıdır. Dergilerin sayfa sayıları genellikle 4 ve katları şeklinde belirlenir. Ayrıca sayfa boyutları da özel bir nedeni olmadıkça mevcut kağıt standartlarına uygun olmalıdır. (megep.meb.gov.tr/2015)”

“Bir dergi sayfasını tasarlamadan önce çok iyi bir hazırlık çalışması yapılmalıdır. Bu aşamada derginin türüne, kağıt çeşidine, içeriğine göre belirlenecek olan çeşitli teknik özellikler bulunmaktadır. Bu kararlar zor kararlardır ancak sayfa tasarlama modülerinde yaptığımız çalışmalar boyunca kazandığımız deneyim, sizlere bu noktada yardımcı olacaktır.

Bu konuda en etkili unsurlardan biri de hiç şüphesiz mizanpaj anlayışınızdır. Konuyu biraz açacak olursak;

- > Derginin boyutlarının ne olacağı,
- > Hangi tür kağıda nasıl basılacağı,
- > Sayfanın genel yapısının (kenar boşlukları, kuşaklar, sayfa sayısı ve numaraları sütun sayısı, vb.) nasıl olacağı,
- >İçeriğin nasıl organize edileceği,
- > Sayfalarınızda kaç tür başlık kullanılacağı,
- > Üst başlık, ana başlık, alt başlık ve ara başlıklar için hangi fontların, hangi puntoda ve hangi biçimde kullanılacağı,
- > Ana metinlerin hangi font, punto ve biçimde kullanılacağı,
- > Spotların nasıl ve hangi ölçülerde kullanılacağı,
- > Fotoğraf altı yazıların nasıl biçimlendirileceği,
- > Bloklamaların hangi durumlarda ne tarafa yapılacağı,
- > Beyaz boşlukların hangi ölçülerde kullanılacağı,
- > Çizgilerden hangi ölçülerde nasıl yararlanılacağı,
- > Hangi zemin renklerinin kullanılacağı,
- > Görsel materyallerden nasıl yararlanılacağı ve ne oranda kullanılacağı, gibi

noktalarda belli kararlar vermiş olmanız gerekmektedir. (megep.meb.gov.tr/2015)”

“Bu kararları alırken göz önünde bulunduracağınız en önemli faktör derginin türü ve hedef kitlesidir. İşin esası, dergi içeriğini ilgi çekici, estetik ve işlevsel bir şekilde sunabilmektir. Alacağınız kararlar ve mizanpaj anlayışınız bundan sonra yapacağımız çalışmaların dayanağı olacaktır. Bu nedenle sağlıklı bir çalışma süreci için

netleşmediğiniz noktalarda bir karar vermek ve belirlediğiniz ölçüleri gözden geçirebilmek için bu aşamada mutlaka elle ya da bilgisayar ortamında taslak çalışmaları yapmak ve düşüncelerimi- zin sonuçlarını görmek gerekmektedir. (megep.meb.gov.tr)”

“Karar verme aşamasında daha önce okumuş olduğunuz Dergi Sayfası Düzenleme Modülünü, Matbaa Alanı atında okutulan Dergi Mizanpajı Modülünü gözden geçirmeniz ve değişik dergilerin tasarımlarını incelemeniz yararlı olacaktır. Bu temel hatırlatmalardan sonra artık dergi tasarımı konusunda sizi geliştirecek olan uygulama çalışmalarımıza başlayabiliriz. (megep.meb.gov.tr /2015)”

5.3.2. Dergi Kapağı Tasarlama:

“Dergi kapakları da derginin iç sayfaları gibi derginin türü, hedef kitlesi, içeriği, baskı özellikleri gibi faktörlere göre çok çeşitlilik gösterir. (megep.meb.gov.tr)”

Kaynak: megep.meb.gov.tr/2015

Şekil 5.3.2-1.: Dergi kapak tasarımı için şablon

“Kapağın tasarımında logo, seçilen renkler, kullanılan renklerin uyumu son derece önemlidir. Ayrıca kapak derginin içeriğini iyi yansıtmalı, ve dikkat çekici olmalıdır. Dergi kapakları genellikle farklı gramaj kağıda basıldığı için iç sayfalardan ayrı olarak tasarlanır. Bu tasarım çoğu zaman ön arka kapak karşılıklı sayfa olarak arada sırt payı gelecek şekilde düzenlenir. Kapaklar kapak içi sayfalarıyla birlikte tasarlanır. Kapak da önemli konulardan birisi de ön ve arka kapaklar arasına gerekli sırt payı konulmasıdır. Sırt payının hesaplanmasında sayfa sayısı ve kağıt gramajı belirleyici unsur olduğundan baskıyı yapacak kişi ya da kuruluşla işbirliği içerisinde olunması

son derece önemlidir. (megep.meb.gov.tr/2015)”

“Dergi kapağı her şeyden önce kendisini diğerlerinden ayıran bir görünüme sahip olmalıdır. Genel olarak kapak bir insan yüzü gibidir. Diğerlerinden farklı olmalı, bir kişiliğe, bir karaktere sahip olmalıdır. İnsanları nasıl yüzlerinden, seslerinden ayırt edebiliyorsak bu özelliği dergi kapaklarına da kazandırmamız gerekmektedir. (megep.meb.gov.tr/2015)”

Resim 2.1

Kaynak: megep.meb.gov.tr/2015

Şekil 5.3.2-2.: Dergi kapak tasarımları

“Belirli bir geleneği olan ünlü dergilerin kapaklarını incelediğimizde, kapak çalışmalarına büyük önem verdiklerini rahatlıkla anlayabiliriz. Çalışmamızı, çizgi, gör-

sel, renk gibi unsurları kullanarak farklılaştırabiliriz. Ancak bütün bunların tasarımın temel ilkelerine uygun olması gerekmektedir. Dergi kapağında çarpıcı, okuyucuda ilgi uyandıran çalışmalar ortaya çıkar- mak, tasarımcının görevidir. Kapakta yer alanlar, içeriktekileri ön plana çıkartacak görsellerden ve başlıklardan oluşmalı, görselin teknik ve estetik açıdan yeterli özel- liklere sahip olması gerekir. (megep.meb.gov.tr)”

“Derginin içeriği, hedef kitlesi, derginin teknik özellikleri (kağıt çeşidi, baskı çeşidi, vb.) renk tercihlerinde dikkat etmemiz gereken konulardandır. Tasarımda sadelik ve yalınlığa önem verilmeli, bütünlük sağlanmalıdır. Font tercihleri çok dikkat edilmesi gereken konulardandır. Yazı ve görseller arasında bir denge kurulmalı, bu denge kendi içlerinde de sağlanmalıdır. Değişik fontlar kullanmak yerine çok uyumlu birkaç font veya tek font tercih edilmelidir. Tasarımın güzelliğini tamamlayan ve aynı zamanda içeriği okuyucuya ulaştıran fontların seçimi bu nedenle çok önemlidir. (megep.meb.gov.tr/2015)”

Kaynak: megep.meb.gov.tr/2015

Şekil 5.3.2-3.: Dergilerin pazarlanması

“Her tasarım öncesi olduğu gibi, kapak tasarımında kullanacağımız materyalleri

bir araya getirip hazırlamalı, bunların bir kağıt üzerinde eskizini yaparak, neyi, nereye ve nasıl yerleştireceğinize karar vermelisiniz. Tasarım öncesi yapacağınız bu çalışma, sizin ekran başında harcayacağınız zaman dilimini hem kısaltacak, hem işinizi çok daha kolay hale getirecektir. (megep.meb.gov.tr/2015)”

“Bir tasarımcı, hazırlayacağı iş konusunda mutlaka bilgili olmalı, bunun yanında araştırmacı olmalıdır. Daha önce yapılmış olan başarılı çalışmaları incelemek, çalışmalara olumlu yansıtacaktır. Yapacağımız dergi kapağı veya kapak çalışmasını öncelikle kafamızda ana hatları ile mutlaka oluşturmalıyız. (megep.meb.gov.tr)”

“Dergi kapağında çoğu durumda ön ve arka kapak biri birine çok uyumlu olmalıdır. Sayfanın güzel görünmesi son derece önemlidir ancak bu noktada işlevselliği ihmal edilmemeli derginin içeriği de iyi yansıtılmalıdır. Uygulamaya geçmeden önce aşağıdaki hazırlayıcı nitelikteki çalışmayı yapmamız yararlı olacaktır. (megep.meb.gov.tr/2015)”

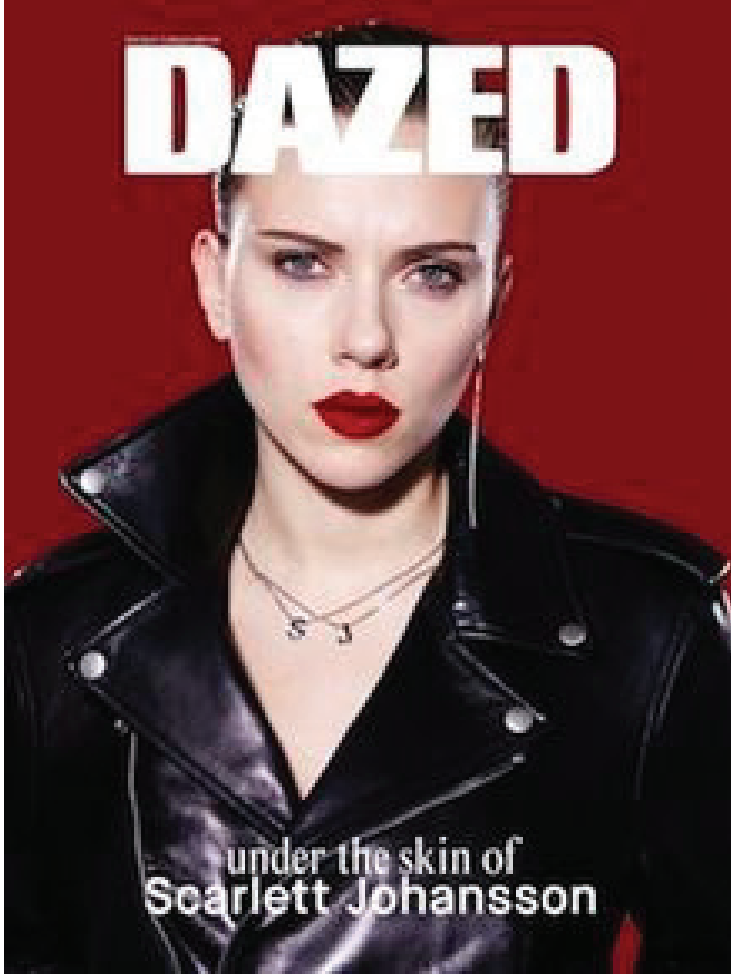
6. BÖLÜM

DÜNYA ÇAPINDA YAYIMLANMIŞ BAZI ÖNEMLİ DERGİLER

Bilindiği gibi dünyada dergilerin gelişimi Batı kaynaklı olmuştur. İngiltere’de ortaya çıkan dergilerin, hem yenilikleri kayıt altına alan hemde bilgilerin transferini sağlamak için kullanıldığı günlerden geçerek bugünlere ulaştığı biliniyor. Dergiler Avrupa’da o kadar hızlı yaygınlaşmıştır ki aynı coğrafya ve benzer inanç ve kültür öğelerinde içinde barındıran, İngiltere, Almanya ve Fransa’da çok hızlı bir tırmanış yaşayarak günün ihtiyaçları doğrultusunda kullanılmıştır. İşte o dergilerden bazıları:

6.1. Dazed:

“Dazed; 1991 yılında kurulmuştur. Aylık İngiliz tarzı derginin editörleri; Jefferson Hack ve moda fotoğrafçısı Rankin idi. Bu dergi müzik, moda, sinema, sanat ve edebiyat içeriklidir. (en.wikipedia.org/2015)”

Kaynak: <https://en.wikipedia.org/2015>

Şekil 6.1.: Dazed dergisi 2014 kapak görseli

Sporadik(Düzensiz olarak yayın yapan, geniş sahalara yayılmayan veya tek tük görülen) yayınlanan bir siyah-beyaz ve katlanmış poster olarak başlayan dergi, daha sonra düzenli ve tam renkli olarak yayına devam etti.

1999 yılında Film & TV ödülleri ile çeşitli etkinlikleri bünyesine katan dergi her geçen gün biraz daha farklı alanlarda etkinlik yapmaya başlamıştır. Dergi, daha sonraları etkinliklerini artırarak daha kapsamlı hizmetler vermeye başladı. 2006 yılının Kasım ayında, 'Dazed Digital' adıyla web tabanlı versiyonunu başlattı.

6.2. Elle Dergisi:

"Elle Dergisi Fransa'da 1945 yılında bir moda dergisi olarak kurulmuştur. Dergi artık dünyanın çoğu ülkesinde farklı dillerde yayın yapan bir moda dergisi konu-

munda. Fransa’da haftalık olarak yayımlanan dergi, dünyada çapında aylık olarak yayım yapmaktadır. (en.wikipedia.org/2015)”

Kaynak: <https://en.wikipedia.org/2015>

Şekil 6.2.: Elle dergisi, ABD versiyonu Eylül 2013

Dergi 1945 yılında Fransa’da kurulduktan sonra; 1969 (Japonya), 1985 ABD, 1987 İtalya, 1988 Çin, 1994 Tayland, 1996 Rusya, 2001 Ukrayna, 2005 Sırbistan, 2014 Malezya’da ülkelerin kendi dillerinde yayım yapmaya başladı.

“Başlıca yayım yaptığı diller; Bulgarca, Çince, Hırvatça, Çekçe, Danca, Hollandaca, İngilizce, Fince, Fransızca, Almanca, İtalyanca, Macar Endonezya Yunan, Japonca, Korece, Norvee, Lehçe, Portekizce, Romence, Rusça, Sırpça, İsvee, İspanyolca Slovence, Tayca, Türkçe, Vietnamca dilleridir. (en.wikipedia.org/2015)”

Web Sitesi: www.elle.fr, www.elle.com, www.elle.no, www.elle.rs, www.elle-uk.com. Fransa kökenli olan Elle, aynı zamanda dünyanın en çok satan moda dergisi-

dir. Elle, 1945 yılında Pierre Lazareff ve eşi H el ene Gordon tarafından kurulmuştur.

Elle'nin 2007 yılında web sitesi açıldı. Elle 60'tan fazla ülkede, 43 uluslararası sürümü ile, dünyanın en büyük moda dergisidir. Elle dergisi 33 web sitesi üzerinde farklı dillerde yayınlanan küresel bir ağa sahiptir. Abone sayısı okuyucularının yüzde 73' n  oluşturmaktadır. Elle Dergisi'nin 33 farklı dildeki internet sitelerine toplamda 25 milyon üzerinde tekil ziyaretçi ve ayda 370 milyon sayfa gösterimi yapıldığı biliniyor. Bu şekilde bir izlenime sahip olan dergi, küresel bir yayın olarak karşımıza çıkmaktadır.

Elle Dergisi, 69 milyon üzerinde okuyucuya ulaşıyor. Dergisi'nin okuyucu kitlesinin büyük bir çoğunluğu, % 82'si, 18- 49 yaş ortalamasına sahip.

“Elle Dergisi'nin Fransa dışındaki ilk baskısı Japonya'da 1969'da gerçekleştirdi. Daha sonra, 1985 yılında ABD ve İngiltere sürümleri takip etti. İspanya'da 1987, sonrasında da Hong Kong ve İtalya'da yayıma başladı. Dergi; Almanya, Brezilya,  in, İsveç, Yunanistan ve Portekiz'de 1988'de yayıma başladı. Hollanda'da 1989, Avustralya ve Tayvan'da 1990, Rusya'da 1996 yılında yayıma başladı. Bu yayımlar aylık olarak gerçekleşiyor. (en.wikipedia.org/2015)”

Uluslararası bir dergi olarak Elle'nin; Paris, New York, Londra, Toronto, Mexico City, İstanbul, Brüksel, Tokyo, Varşova, Belgrad, Oslo, Helsinki, Bükreş, Atina, Delhi, Madrid, Milan, Münih, Jakarta, Kiev, Kuala Lumpur ve diğer birçok Őehirde lisanslı yayımcıları vardır.

6.3. Grafik:

“Dergi, Grafik tasarım ve görsel kültür içeriğiyle 1980 ortalarında Londra merkezli olarak İngiltere'de kurulmuştur. Dergiyi, Woodbridge & Rees Őirketi yayınlıyordu. Web Sitesi, grafikmag.com idi. Grafik grafik tasarım ve görsel kültür konusunda uzman olan dergi, Londra merkezli olarak iki aylık dergi idi. (en.wikipedia.org)”

Kaynak: <http://themvm.com/2015>

Şekil 6.3.: Grafik dergisi kapak görseli 2010.

Bağımsız olarak yayınlanan dergi, 'Dijital Devrim' sırasında, yani 80'lerin ortasında yayına başladı. Parasal yardım ve yeni bir editör, (Tim Zengin) ile dergi aylık olarak uluslararası bir Grafik Tasarım yayınına dönüştü.

2003 yılı Temmuz ayında dergi Londra merkezli grafik tasarım ajansı MadeThought tarafından markalama ve yeni tasarımları ile radikal bir dönüşüm geçirdi.

2009 yılında yayıncı ve editör Caroline Roberts tarafından devralınan derginin yeni editörü Angharad Lewis oldu ve dergi yeniden İsveç'li grafik tasarımcı ve sanat yönetmeni Matilda Saxow tarafından tasarlandı.

Dergi, çağdaş grafik tasarım üzerinde duruyor. Önemli tasarım etkinlikleri ve sergiler ile ortaya çıkan yeni tasarım çalışmalarını yorumlayan ve yeni yetenekleri an-

latan, eleştirel bakış açıları ve özel raporlar sunan bir yayının halini almıştır.

6.4. İ-D dergisi:

“Londra merkezli yayın yapan dergi 1980 yılında İngiltere’de kurulmuştur. Editörü Terry Jones’tir. Moda dergisi kategorisinde yayın yapand erginin kurucusu Terry Jones’tir. www.i-dmagazine.com derginin web sitesi dir. (en.wikipedia.org)”

Kaynak: <https://en.wikipedia.org/2015>

Şekil 6.4.: İ- D dergisi Haziran -Temmuz 2009 kapak

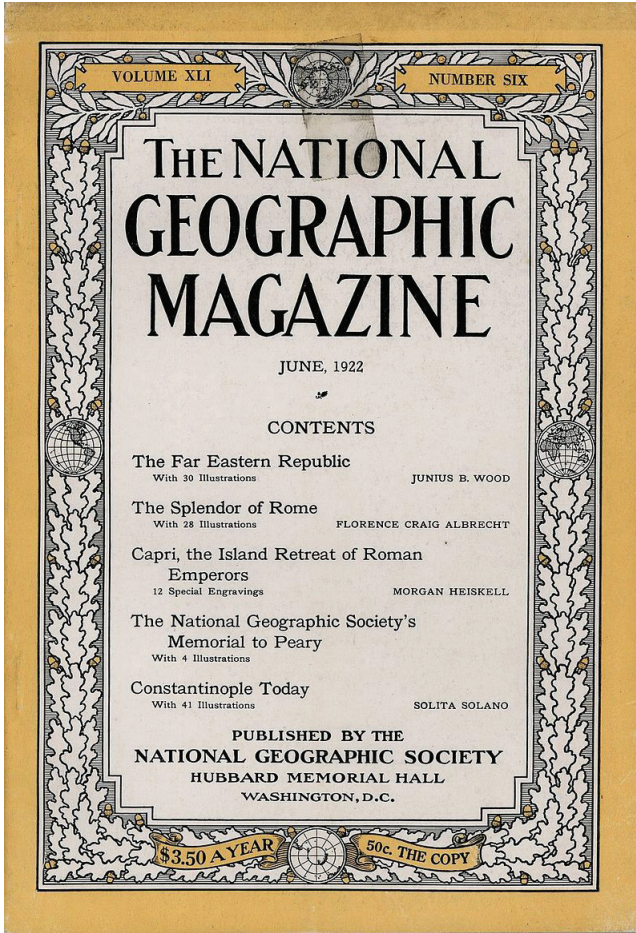
İ-D Dergisi; moda, müzik, sanat ve gençlik kültürüne adanmış bir İngiliz dergisi dir. 1980 yılında tasarımcı ve eski Vogue sanat yönetmeni Terry Jones tarafından kurulmuştur.

Dergi, yenilikçi fotoğraf, tipografi ve yeni yetenekler için bir eğitim alanı olarak bilinir. Fotoğrafçılar; Wolfgang Tillmans, Mario Testino, Terry Richardson, Craig

McDean, Nick Knight, Juergen Dylan Jones, Caryn Franklin, Teller, Ellen von Unwerth ve Kayt Jones gibi isimler İ-D Dergisinde kariyer yapmışlardır. 1984 yılında, (Time Out) Tony Elliott şirketin % 51 payı ile yayın ortağı oldu. 2004 yılında, Jones eşi Tricia ile, şirketin toplam kontrolünü ele geçirdi.

6.5. National Geographic:

“National Geographic Society şirketinin çıkardığı bu dergi, ABD’de İngilizce olarak yayıma başlamıştır. National Geographic Dergisi, 1888 yılında ilk sayısında bu yana sürekli olarak yayınlanmıştır.

Kaynak:<https://tr.wikipedia.org/2015>

Şekil 6.5.: National Geographic dergisi Haziran 1922 tarihli sayısının ön kapağı

“Dergi yayına başladıktan dokuz ay sonra kendi derneğini de kurdu. Öncelikle coğrafya, tarih ve dünya kültürü hakkında makaleler içeriyordu. Dergi; sarı dikkörtgen çerçeveli bir amblem ve tüm kapağı kaplayan dramatik fotoğraflar kullanımı ile de

bilinir. (en.wikipedia.org/2015)”

Derginin yanında ek olarak çeşitli haritalar da abonelere armağan olarak sunulmuştur. Günümüzde dergi hem basılı olarak hemde internet üzerinden abonelere sunulmaktadır.

2015 yılı itibariyle, dergi yaklaşık 40 yerel dil baskısıyla dünya çapında yayımlanmakta ve ayda 6,8 milyon küresel bir dolaşımı gerçekleştirmektedir. Bu sayının ABD’de bir ayda dağıtılan miktarı yaklaşık olarak 3,5 milyon civarındadır.

1900-1901 yılında Tibet’in çeşitli bölümlerine ait tam sayfa resimleri onun içeriğini belirlemede etkili olmuştur. Ocak 1905 yılından itibaren fotoğraf içeriği ile birlikte olayı anlatan metin odaklı içeriklerle okuyucu karşısına çıkmaya başlamıştır.

Derginin, 13 yaşındaki Afgan kız Sharbat Gula (Haziran 1985 kapak portresi) en çok tanınan görüntülerinden biri oldu.

1990’lı yılların sonlarında, National Geographic’in tüm geçmiş konuları dijital olarak derlenip yayınlanmaya başladı.

Daha sonraki yıllarda çevre sorunları, ormansızlaşma, kimyasal kirliliği, küresel ısınma ve tehlike altındaki türler gibi konularda yayın içerikleri etkili oldu. Makalelerin serisi gibi tek bir metal, mücevher, gıda üretimi, ya da tarımsal ürün veya arkeolojik keşif gibi belirli ürünlerin tarihçesi ve çeşitli kullanımlara odaklanarak içeriğe dahil edildi. Bazen derginin tüm içeriği tek bir ülkeye, geçmiş medeniyete, gelecek tehlikeye veya bir doğal kaynak, ya da diğer bir tema için ayrılmıştır.

Dergi dünyanın en iyi foto muhabirleri ile çalışmış ve dünyanın dört bir yanında en etkili görüntüleri sayfalarına taşımıştır. Dergi, 20. yüzyılın başlarında renkli fotoğraf kullanmaya başlamıştır ki bu teknoloji günümüzde bile dünyanın birçok ülkesinde hala lüks ve çok pahalı sayılmaktadır.

2006 yılında National Geographic, 18’i aşkın ülkenin katılımcı olduğu bir ulus-

lararası fotoğraf yarışmasını başlattı.

İran ve Malezya gibi muhafazakâr Müslüman ülkelerde çekilen görüntülerin ve bazende dünyanın bazı yerlerinde ilkel kabilelere ait üstsüz insan fotoğraflarının buzlanarak sansürlendiği ama bu uygulamaların abolerin şikayetine konu olduğu saptanmıştır.

“Derginin dünyada yankı yapmış bazı kapak konuları da şöyledir:

- Srirangam Tapınağı, Hindistan (National Geographic Dergisi 1909 Kasım)
- Nişli piramidi, El Tajin, (1913 National Geographic, Magazine February)
- Filistin’de geleneksel tereyağı yapımı,(1914 National Geographic, Magazine-March)
- İspanyol Çingene (1917 National Geographic, Magazine - March)
- Katmandu Pazarı (1920 National Geographic Ekim)
- Bulgar Müslümanları (1932 National Geographic, Magazine - October) (en.wikipedia.org)”

National Geographic, 1995 yılında ilk defa farklı bir dil olarak Japonca yayımlanmaya başladı. Dergi şu anda dünya çapında İngilizce dahil dünyadaki birçok dil de yayınlanmaktadır. Dergi: Arapça, Azerice, Bulgarca, geleneksel ve basitleştirilmiş Çince karakter, Hırvatça, Çekçe, Danca, Hollandaca, Estonyaca, Fince, Fransızca, Almanca, Gürcüce, Yunanca, İbranice ve Ortodoks İbrani baskısı, Macarca, Endonezyaca, İtalyanca, Japonca, Korece, Letonya, Litvanya, Norveç, Polonya, iki Portekizli dil baskıları, Romence, Rusça, Sırpça, Slovence, iki İspanyolca dil baskıları, İsveççe, Tayca ve Türkçe olarak yayımlanmaktadır. (en.wikipedia.org)”

6.6. The New Yorker:

“New Yorker; New York Times muhabiri Harold Ross ve eşi Jane Grant tarafından kurulmuştur. Dergi; röportaj, yorum, eleştiri, deneme, roman, hiciv, karikatür ve şiir konularında yayın yapan bir ABD dergisidir. ABD’nin New York kentinde 1925 yılında kurulmuştur. Dergi ilk kurulduğunda haftalık yayınlanmaktaydı. Dergi, New York kentinin ismini kapağında taşıdığı halde bu şehir dışında da büyük bir takipçi kitlesine sahipti. Derginin böyle takip edilmesindeki başlıca etken, fotoğraflı ve genellikle etkili kapak ve dosya konularını içermesine bağlanabilir. Dergide her zaman

mizah etkisi hakim olmuştur, karikatür derginin önem verdiği başlıca konudur.(en.wikipedia.org/2015)”

Kaynak: <https://tr.wikipedia.org/2015>

Şekil 6.6.: The New Yorker Dergisi kapak görseli 18 Şubat 1939

Dergi, popüler yorumları ve kültürel konuları ele alıp, kısa öyküler ve edebi değerlendirmeler de yapıyor. Derginin etkili sayfa tasarımları, siyaset ve sosyal konularda önemli gazetecilik faaliyetleri ve etkili karikatürleri sayfalarına taşıması okuyucuları etkilemektedir.

1990’ların sonlarından bu yana, New Yorker güncel ve arşivlenmiş materyal yayınlamak için interneti kullandı. Dijital dergi formatında internet üzerinden yayınlanan dergiye abonelerin ulaşmasına imkan tanındı. Nisan 2008’de ise; 1925’e doğru geriye doğru dijital arşiv, aynı zamanda DVD-ROM ve küçük bir taşınabilir sabit disk üzerinde yayınlananları almak mümkün hale getirildi(4.000 ‘den fazla konu ve yarım

milyon sayfa bu içeriktedir).

6.7. The Spectator:

İngiltere’de 1828 yılının Temmuz ayında kurulan dergi, siyaset ve kültür konularına yer veriyordu. Dergi haftalık olarak aboneleriyle buluşmaktaydı.

Kaynak: <https://en.wikipedia.org/2015>

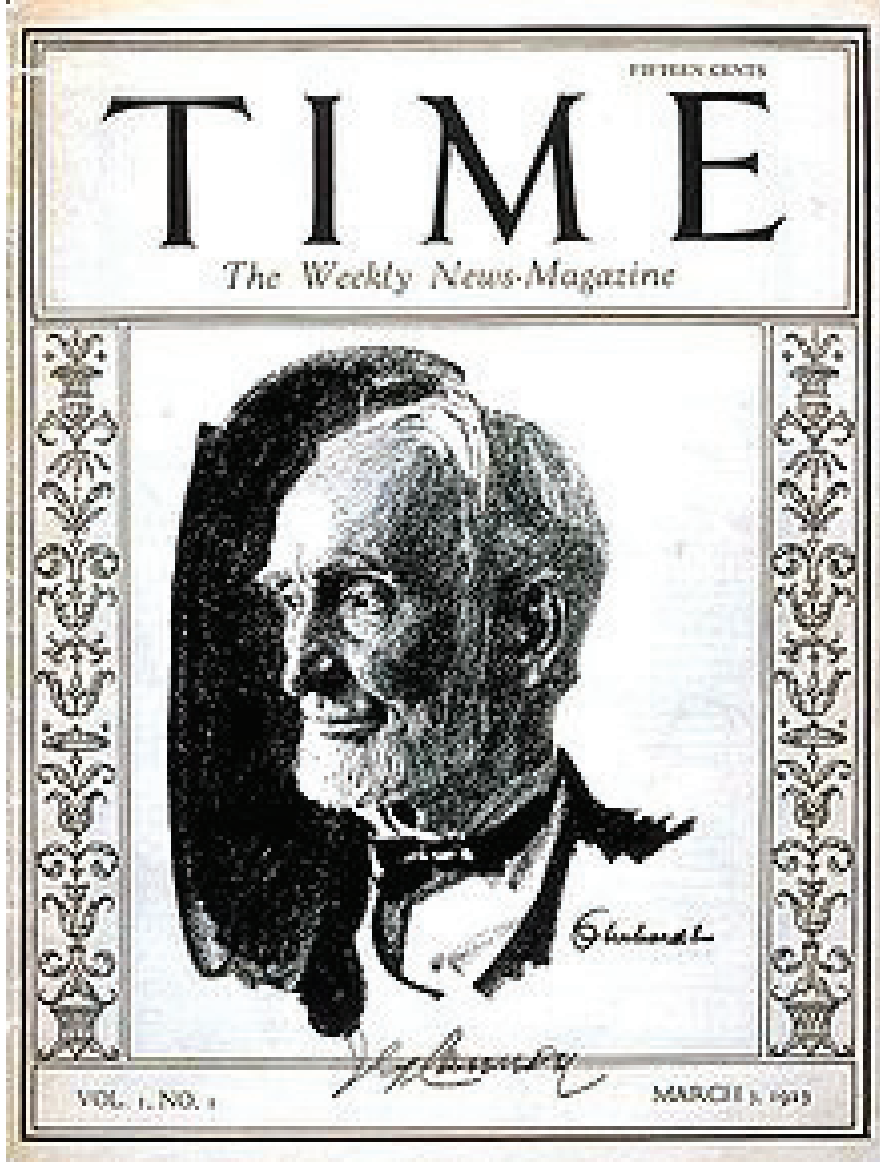
Şekil 6.7.: The Spectator Dergisi, 18 Eylül 2010 Ön Kapak

“Dergi ayrıca kitap, müzik, opera, film ve televizyon hakkında incelemelere ve sanat sayfalarına yer veriyor. Derginin 2013 yılında yapılan bir ölçümde 54,070 civarında bir abone kitlesine sahip olduğu belirlenmiştir. 2008 yılında ki bir ölçümde ise derginin toplam 76,952 traşıyla tarihinin zirvesini yaptığı görülmüştür.(en.wikipedia.org)”

Spectator dergisi, genellikle İngiltere’de Muhafazakar Partilere arka çıkan yayınlarıyla da bilinir.

6.8. Time:

TIME dergisi, New York merkezli olarak ABD’de yayınlanan haftalık bir haber dergisidir. Hadden ve Henry Luce tarafından 1923 yılında kurulmuş ve yıllardır son derece karlı ve istikrarlı çıkışını sürdürmektedir.

Kaynak: <https://tr.wikipedia.org/2015>

Şekil 6.8.: TIME dergisinin ilk Sayısı 1923

“2003 yılından sonra derginin özellikle; Avrupa, Latin Amerika, Londra, Orta Doğu, Afrika, Hong Kong, Avustralya, Yeni Zelanda, Pasifik Adaları, Güney Pasifik, Sidne ve Avustralya baskıları da yapılmıştır. Derginin günümüzde birçok dilde baskısı yapılmakta ve küresel bir yayındır durumundadır. (en.wikipedia.org/2015)”

Kaynak: odatv.com/2015

Şekil 6.8.1.: 24 Mart 1923 ve 21 Şubat 1927 Time kapak görseli.

TIME haftalık haber dergisi dünyanın en büyük tirajlı dergisidir. Derginin 20 milyon olan abone sayısına rağmen toplamda 25 milyon kişi tarafından okunmaktadır.

2012 yılı itibariyle, Amerika Birleşik Devletleri'nde onbirinci en yüksek tirajlı dergi olmuş ve 3.3 milyon aboneye ulaşmıştır. 2014 yılı itibariyle yapılan bir ölçümde derginin ABD'de toplamda 3.286467 dolaşıma sahip olduğu görülmüştür.

Derginin kurucusu Henry Luce 1967 yılında öldüğünde zaman, yaklaşık 109.000.000 \$ değerinde bir servetin sahibiydi.

Dergi çeşitli organizasyon ve etkinliklerle de dünyada yankı uyandıran çalışmalara imzasını atmaktadır.

6.9. Twen:

“Almanya’da 1959-1971 yılları arasında yayımlanan bir gençlik dergisi oldu. Dergi Adolf Theobald ve Stefan Wolf tarafından kurulmuştur. (en.wikipedia.org)”

Dergi ayrıntılı fotoğraf çekimleri ve etkili içerikleriyle efsaneleşmiştir. Derginin içeriği, moda, müzik, eğlence, cinsel ilişkiler, aynı zamanda kültürel konular, yaşam tarzı içerikliydi. Film ve kitap yorumu başlangıçtan itibaren dergide sağlam bir yer aldı.

6.10. Vogue:

“Vogue; 1892 yılında, Arthur Turnure ve Kristoffer Wright tarafından ABD’de haftalık bir yayın olarak kuruldu. Dergi, moda ve yaşam konularını işleyen bir içeriğe sahipti. 1910’larda yurtdışında Vogue yayını başladı. İlk 1916 yılında İngiltere’yi ziyaret ettikten sonra, 1920’de Fransa, İtalya, İspanya’da yayına başladı. Daha sonra hızla dünyaya yayılan dergi, toplamda 23 farklı yerel dilde yayımlandı. Dergiyi yayınlayan şirketin adı, Vogue Condé Nast’tır. (en.wikipedia.org/2015)”

Kaynak: <https://en.wikipedia.org/2015>

Şekil 6.10.: Vogue, ABD versiyonu Mayıs 1917.

Temmuz 1988 yılında Vogue daha genç ve daha ulaşılabilir hale getirilerek marka yeniden canlandırıldı.

Vogue, Fransızca “tarz” anlamına gelir. Vogue “dünyanın en etkili moda dergisi” olarak New York Times Aralık 2006 baskısında kitap eleştirmeni Caroline Weber tarafından tanımlanmıştır.

2013 yılında Vogue kendi web sitesi üzerinden erişilebilir Vogue Video kanalını başlattı. Kanal Conde Nast çoklu platform medya girişimi ile birlikte başlatıldı.

7. BÖLÜM

E-DERGİ (ELEKTRONİK DERGİ)

Gelecekte dergicilik konusunda önemli gelişmelerin olacağını açık seçik seçil-
de görmekteyiz. Geleceğin dergiciliğinde dijital yayıncılık ön planda.

Günümüzde dergiler basılı olarak okuyucuya ulaştığı gibi bir de internet üzer-
inden ‘e-dergi’ (elektronik dergi) olarak ulaşmaktadır. Bu dergilerin kitlelere ulaşımı
ve kullanımı da kolaydır. Bu dergilere abone olan bir kişi hem e-dergileri daha ucuza
almakta hem de bilgisayar, akıllı telefon ve tablet gibi cihazlarına aynı anda indirerek
okuma fırsatı bulmakta. Sadece abone olanın kendi cihazlarında okuyabileceği bu der-
giler hızla yaygınlaşıyor.

Günümüzde kendi e-dergisini hazırlamak isteyen pek çok kişi veya firma
harekete geçmiş durumdadır. Çünkü geleceğin dergilerinin dijital ortamda rahatça
yayınlanabilen dergiler olduğu artık belirginleşmiş durumdadır.

E-Dergi nedir nasıl hazırlanır?

“Gerek abone olduğumuz, gerekse bayiden aldığımız dergilerin yerini alır mı
daha tam olarak kestirmek zor, ancak bilgisayar üzerinde veya mobil cihazlarımızı
kullanarak okuyabildiğimiz dergilere e-dergi (elektronik dergi) diyoruz.” ([ttp://san-](http://san-)

alkurs.net/e-dergi-2015)

Artık sadece internet üzerinde yayın yapan çok sayıda dergi var.

Şu an internette kısa bir araştırma yaptığınızda edergi konusunda Türkiye’de hizmet veren birçok site göreceksiniz. Ücretli dergilerde yıllık sabit bir bedel ve dergi başı belli bir komisyon oranı talep ediliyor. Ücretsiz dergilerde ise yıllık sabit bir ödeme oranı var.

Google’da e-dergi diye arattığınızda TRT, TNet, Digiturk, Tubitak gibi pek çok firma ve kurumun kendi sitelerinden kurumsal yayınlarının e-dergi formatlarına ulaşabiliyorsunuz. Bu da artık kurumların kendi e-dergilerini hazırlamalarına verdiği önemi gösteren bir örnek diyebiliriz. (<http://sanalkurs.net/e-dergi-2015>)

a) E-Derginin Hazırlanışı

E-dergi hazırlamanız için öncelikle her halükarda bir grafik tasarımcı ile çalışmanız veya kendiniz bu dergiyi hazırlamanız şart. Çünkü e-dergi, baskıya hazır haldeki bir dergi tasarımının baskı yerine internete uygun formata dönüştürülmesinden başka bir şey değildir. Veya bir dergi e-dergi olarak hazırlanarak sadece internet üzerinden yayınlanır. Günümüzde bu şekilde elektronik yayınların oluşturulması için pekçok program geliştirilmiştir. Masaüstü yayıncılıkta kullanılan programların da e-yayınları oluşturmak için uygun olduğunu biliyoruz.

InDesign, Corel Draw ve Freehand gibi programları kullanarak dergilerinizi tasarlamakla işe başlayabilirsiniz.

b) Tasarımı E-Dergiye Dönüştürmek

Başta e-dergi olarak hazırlanmayan bir çalışmayı da çeşitli formatlarda kaydederek e-dergi haline dönüştürmek mümkün. Böylelikle e-dergi hazırlamak için tasarım kısmının tamamlanmış olduğunu kabul edebiliriz. Hazırladığımız dergi tasarımını e-dergiye dönüştürmek için dergimizin tasarım aşaması tamamlandıktan

sonra iki türlü çıktı alabiliriz: PDF ve sayfaların her birinin JPG görüntüsü. Online siteler bizden PDF dergimizi isteyeceklerdir. Ancak Flash destekli kullanacağınız eklentiler ve XML ile hizmet veren uygulamalar için JPG dosalarımızı kullanmamız gerekir. Ancak dergimizi internette yayınladığımız zaman iPad, iPhone, Android cihazlardan vs. girildiğinde okunabiliyor olması çok önemlidir.

Dergilerinizi ücretsiz yayınlayabileceğiniz bazı platformlar vasıtasıyla embed yoluyla sitenizde de okutabiliyorsunuz. Birçok platformda da ücret ödeyerek daha çok okuyucuya ulaşmanız mümkündür. Birçok dergi kendi internet sitesinde e-derisini de ücret karşılığında abonelerine okutmaktadır.

Kısaca, geleceğin yayıncılık ortamı olarak elektronik yayıncılık her geçen gün gelişmektedir. Bu nedenle birçok dergi, gazete, kitap, vs. elektronik yayıncılık formatında yayın yapmaya başlamıştır. Bu alanda da önemli olan iyi tasarımların yapılarak iletişimi kolaylaştırmaktır. Teknolojinin verdiği bu imkanları iyi grafik tasarım uygulamaları ile zenginleştirmek artık grafik tasarım sanatçıların elindedir.

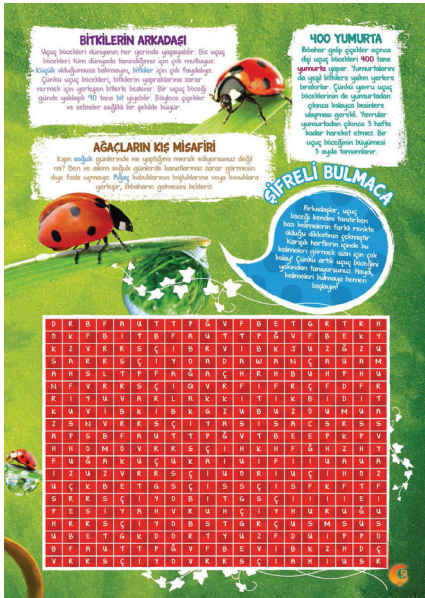
c) E-Dergi Örnekleri

Kaynak: <http://www.eba.gov.tr/dergi/2015>

Şekil: TRT Çocuk Dergisi, Haziran 2015.

TRT Çocuk Dergisi, aylık olarak e-dergi formatında da yayın yapmakta. İnternet üzerinden ücretsiz olarak ulaşılan bu dergi çocuklar için dopdolul bir içeriğe sahiptir. Dergi, elektronik yayıncılığa öncülük etmesi konusunda da önemli bir görev yapmakta. Artık ülkemizde birçok yazar kitaplarını elektronik kitap haline getirmekte ve birçok dergi de e-dergi formunda yayınlanmaktadır. Dergideki bazı sayfaların görüntüleri şöyle:

Kaynak: <http://www.eba.gov.tr/dergi/2015>

Şekil: TRT Çocuk Dergisi, Haziran 2015/ sayfa: 4, 13, 48, 55

E-Dergi formatında yayın yapan, 'elele Dergisi' de internet üzerinden kolayca ulaşılabilen bir dergi. Bu derginin de tasarım uygulamaları incelendiğinde okuyucuyu etkilediği görünmekte. Bazı örnek sayfalar şöyle:

Kaynak: <https://www.emecmua.com/Dergi/2015>

Şekil: elele Dergisi, Kasım 2015/ Sayfalar: ön kapak, 8, 10.

SONUÇ VE ÖNERİLER:

“Türkiye’de, Cumhuriyet’ten Sonra Yayınlanan Dergilerde Grafik Tasarım Uygulamalarının İncelenmesi” konusundaki çalışmada; Batı kaynaklı olan derginin ülkemizdeki gelişiminin de yine batı kaynaklı olduğunu gözlemledim.

İngiltere’de ortaya çıkan ancak coğrafi yakınlık vb. gibi sebeplerle hem Almanya’da hem de Fransa’da sahiplenilen derginin, ABD’de de kullanım ve gelişimine büyük katkılar sağlandığını görmekteyiz.

Avrupa ve ABD’de ortaya çıkan ve yüzyıllardır yaşamını sürdüren birçok derginin dünyanın birçok ülkesinde de teliflerinin alınarak yerel dillerinde yayımlandıklarını ve ülkemizdeki en önemli dergilerin de yine bu dergilerden oluştuğunu söylemek mümkündür. Tüm bu gelişmelerin başlıca sebebinin ise o dergileri meydana getiren içerik sisteminin işlevselliğiyle alakalı olduğudur.

Ülkemizdeki dergilerin de dünyanın bu büyük dergileri gibi farklı ülkelerde yerel dillere çevrilmesi hem ekonomik olarak hem de önem verdiğimiz konuların başka toplumlara iletilmesi için önemli bir fırsattır. Böyle bir gelişim, kültürümüzü ve hassasiyetlerimizi diğer milletlere aktarmamıza yardımcı olabilir.

Ülkemizdeki dergilerde uygulanan grafik tasarım uygulamalarının batıdan etkilenmesi, kendi başına ülkemizde bu konuda gelişmelerin olmaması da ülkemizde grafik tasarım konusunda geri kaldığımızı da göstermektedir. Ülkemizde; Güzel Sanatlar Fakültesi, Grafik Tasarımı Bölümü mezunu tasarımcıların, piyasada yeterince etkili olamaması da yine toplumun öncelik ve tercihleri ile alakalı olarak değerlendirilmelidir. Bu tasarımcıların ülkemizdeki ekonomik şartlar sebebiyle de kendi mesleklerini icra edememesi, Türkiye’de grafik tasarım uygulamalarında batıya göre geride kalmamıza sebep olmaktadır.

Unutulmamalıdır ki, dergiler toplumsal gelişmeleri ve yenilikleri aktarmakta çok önemli bir yer tutmaktadırlar.

Ülkemizde ‘dergi’ kavramı önemsenmiştir ama bu dergilerin içerikleri yeterli derecede işlenemediğinden marka olmuş dergilerimiz çok azdır. Derginin içerisinde bulunan konular önemli olsada buradaki mesajların iyi derecede tasarlanarak okuyucuyu çeken bir etki oluşturması gerekmektedir.

KAYNAKÇA:

KİTAPLAR:

- **Prof. Gönenç:** Editör Prof. Dr. Aslı Yapar Gönenç / Dergicili üzerine / 2. Baskı / Koyu Kitap, 2013 İstanbul.

- **Doç. OKAY:** Doç. Dr. Aydemir OKAY / Kurumsal Reklamcılık / Derin Yayınları, 2009 İstanbul.

- **Becer:** Emre Becer / İletişim ve Grafik Tasarım / 9. baskı, Ankara 2013.

- **Koloğlu:** Orhan Koloğlu / Türkiye Karikatür Tarihi / Bileşim Yayınevi, İstanbul 2005.

- **İncearık:** Mehmet Emrullah İncearık / Grafik Tasarım Rehberi / 2. baskı / Kodlab yayın dağıtım yazılım ve eğitim san. ve tic. ltd. şti., İstanbul 2012.

- **Doç. Dr. Belkıs ULUSOYNALCIOĞLU**(İstanbul Üni. İletişim Fak. Gazetecilik Bölümü): Dergicilik Üzerine. Editör-Prof. Dr. Aslı Yapar Gönenç, 2. Baskı.

- **Doç. NALCIOĞLU, D.Ü.:** Dergicilik Üzerine. Editör-Prof. Dr. Aslı Yapar Gönenç, 2. Baskı.

- **Yrd. Doç. Dr. Göktürk Yıldız / Yrd. Doç. Dr. Gürsoy Değirmencioglu / Sinem Birol (İ.Ü. İletişim Fak. Gazt. Böl. Dokt. Öğrencisi) / Çiğdem Tosun:** Editör Prof. Dr. Aslı Yapar Gönenç/ Dergicilik Üzerine / 2. Baskı, Koyu Kitap, 2013

TEZLER:

- **Bahar SOĞUKKUYU** / Yüksek Lisans Tezi / İzmir, **2010** / TÜRKİYE'DE SÜRELİ YAYINLARIN (GÖRSEL SANAT VE MÜZİK DERGİLERİ) KAPAK TASARIMLARINDA BİÇİM VE İÇERİĞİ YANSITMASI YÖNÜNDEN TIPOGRAFİNİN KULLANIMI

- **Berna Ekin** / Yüksek Lisans Tezi / İzmir, **2011** /GÖRSEL İLETİŞİM TASARIMI AÇISINDAN DERGİ KAPAK TASARIMLARI: ELELE DERGİSİ KAPAK TASARIMLARININ ÇÖZÜMLENMESİ

- **Gizem YILMAZTÜRK**, Yüksek Lisans Tezi / Kütahya , 2011/ KADIN MODA DERGİLERİNDE SAYFA TASARIMI ÖĞELERİ: COSMOPOLITAN VE

SÜPER DERGİLERİNİN İÇERİK ANALİZİ

MAKALE VE YAYINLAR:

- **M. E. B. Dergi, Ankara, 2011** / T.C. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI / GAZETECİLİK/DERGİ SAYFASI TASARLAMA/213GIM166/Ankara, 2011

İNTERNET KAYNAKLARI:

- **www.medyadernegi.org** - Şubat 2015: <http://www.medyadernegi.org/> (13.01.2015)

- **www.obarsiv.com**: Osmanlı%20Bankası%20Arşiv%20ve%20Araştırma%20Merkezi%20Kütüphanesi.webarchive

- **tr.wikipedia.org**: http://tr.wikipedia.org/wiki/Mecmua-i_Fünun (1 Şubat 2015)

- **www.dergiler.com**: <http://www.dergiler.com/index.php> (2015 Ocak)

- **yeniedebiyat.blogcu.com**: <http://yeniedebiyat.blogcu.com/edebiyat-dergileri-1/62044> (2015 Ocak)

- **www.eskieserler.com**: [http://www.eskieserler.com/Eski/Eserler/Dergi/93/Ceridei-Mehakim-Dergisi-\(Ceridei-Mehakimi-Adliye-Ceridei-Adliye\).asp](http://www.eskieserler.com/Eski/Eserler/Dergi/93/Ceridei-Mehakim-Dergisi-(Ceridei-Mehakimi-Adliye-Ceridei-Adliye).asp) (1 şubat 2015)

- **www.os-ar.com**: <http://www.os-ar.com/modules.php?name=Encyclopedia&op=content&tid=501454>

- **www.gnoxis.com**: <http://www.gnoxis.com/grafik-tasarim-ve-baski-teknikleri-46597.html> - 14 Mart 2015)

- **www.academia.edu**: (http://www.academia.edu/9498794/Meşrutiyet_Devri_Tarih_Yazımında_İhmal_Edilmiş_Bir_Kaynak_Donanma_Mecmuası_1326-1334_) 1 şubat 2015)”

- **www.iletisim.com.tr**: <http://www.iletisim.com.tr/kitap/bauhaus-modernles->

menin-tasarimi/8214#.VTIusBwy-RI (Nisan 2015)

- **www.eskieserler.com:** kaynak: <http://www.eskieserler.com/Eski/Eserler/Dergi/170/Felsefe-Mecmuasi.asp>

- **www.e-dusbed.com:** kaynak: [http://www.e-dusbed.com/Makaleler/1064214055_2009 %20-7 %20Emel%20KOÇ%2075-96.pdf](http://www.e-dusbed.com/Makaleler/1064214055_2009%20-%207%20Emel%20KOÇ%2075-96.pdf)

- **www.grafikerler.org:** <http://www.grafikerler.org/forum/konu/abdullah-tas-ci.16099/> - Nisan 2015)

- **dergi.cumhuriyet.edu.tr:** <http://dergi.cumhuriyet.edu.tr/cumusosbil/article/view/71021/pdf2>

- **www.kimdirhayatieserleri.com:** <http://www.kimdirhayatieserleri.com/maarif-dergisi-hakkinda-bilgi.html>

- **www.eskieserler.com:** <http://www.eskieserler.com/Eski/Eserler/Dergi/54/Malumat-Dergisi.asp>

- **www.solakkedi.com:** (<http://www.solakkedi.com/dergi%20kapaklari/dergi%20kapagi%20tarihi/001.html> - mayıs 2015)

- **megep.meb.gov.tr:** http://megep.meb.gov.tr/mte_program_modul/moduller_pdf/Dergi%20Sayfasi%20Tasarlama.pdf (Mayıs 2015)

- **indigodergisi.com:** <http://indigodergisi.com/2013/09/pragda-randevu-alfons-mucha/>

- **magazinefileswordpresscom:** magazinefileswordpresscom

- **www.flickr.com.2010:** www.flickr.com.2010

- **tr.wikipedia.org:** kaynak: http://tr.wikipedia.org/wiki/Adobe_Illustrator

- **yeniedebiyat.blogcu.com:** - yeniedebiyat.blogcu.com - Şubat 2015 : <http://yeniedebiyat.blogcu.com/edebiyat-dergileri-1/62044>) 1 şubat 2015)

- **www.eskieserler.com:** [http://www.eskieserler.com/Eski/Eserler/Dergi/93/Ceridei-Mehakim-Dergisi-\(Ceridei-Mehakimi-Adliye-Ceridei-Adliye\).asp](http://www.eskieserler.com/Eski/Eserler/Dergi/93/Ceridei-Mehakim-Dergisi-(Ceridei-Mehakimi-Adliye-Ceridei-Adliye).asp) 1 şubat 2015)

- **www.os-ar.com:** <http://www.os-ar.com/modules.php?name=Encyclopedia&op=content&tid=501454> (1 şubat 2015)

- **www.academia.edu:** http://www.academia.edu/9498794/Meşrutiyet_Devri_Tarih_Yazımında_İhmal_Edilmiş_Bir_Kaynak_Donanma_Mecmuası_1326-1334_ 1 şubat 2015)

- **www.e-dusbed.com:** (http://www.e-dusbed.com/Makaleler/1064214055_2009%202-7%20Emel%20KOÇ%2075-96.pdf) 4 şubat 2015)

- **www.sahaf-turkuaz.com:** (<https://www.sahaf-turkuaz.com/Eser/162/18284/Istanbul-Barosu-Mecmuasi-Birinci-Sene-Umumi-Fihris>) 4 şubat 2015)

- **www.eskieserler.com:** <http://www.eskieserler.com/Eski/Eserler/Dergi/55/Kirkambar-Mecmuasi.asp> (4 şubat 2015)

- **www.kimdirhayatieserleri.com:** <http://www.kimdirhayatieserleri.com/maarif-dergisi-hakkinda-bilgi.html> 4 şubat 2015)

- **www.nadirkıtap.com:** (<http://www.nadirkıtap.com/mecmua-i-mukarrerat-i-temyiziye-ceza-kismi-1327-dergi4091119.html>) (4 ŞUBAT 2015)

- **tr.wikipedia.org:** http://tr.wikipedia.org/wiki/Zekeriya_Sertel) (4 şubat 2015)

- **eskidergi.cumhuriyet.edu.tr:** (<http://eskidergi.cumhuriyet.edu.tr/makale/934.pdf>) (şubat 2015)

- **https://www.emecmua.com/Dergi:** (<https://www.emecmua.com/DergiRead.aspx?DID=57&SayID=10939>)

- **http://sanalkurs.net:** (<http://sanalkurs.net/e-dergi-nasil-hazirlanir-8814.html>)

- **http://www.eba.gov.tr/dergi:** (<http://www.eba.gov.tr/dergi>)

ÖZGEÇMİŞ:

KİŞİSEL BİLGİLER:

Bilal DAYAN

1979, Elazığ/Baskil doğumlu.

Evli ve bir çocuk babası.

e-mail: bilaldyn@gmail.com

Yaşadığı il: İstanbul

Çalıştığı kurum: Özel sektör(yayınevi)

Çalıştığı alan: Grafik Tasarımı ve yönetici

Telefon: 0536 776 89 75

2005, Atatürk Üniversitesi, Grafik Tasarımı Bölümü mezunu.

2005-2015 çeşitli özel şirketlerde; gazete, reklam aşansı, matbaa, yayınevi ofislerinde grafik tasarımı ve yönetici olarak çalıştım.

Yabancı dil: İngilizce.

Özel çalışmalar: Karikatür, çeşitli dergi, gazete ve haber sitesinde sanat yönetmeni.